

15 MAART FEESTELIJKE OPENING

stripboekwinkel **SILVESTER** HAARLEM

De opening wordt gevierd met acties en signeersessies. De eerste honderd bezoekers van de winkel in Haarlem ontvangen bij aankoop van € 30,- aan stripboeken een **gratis goodybag!**

Verder krijg je tijdelijk bij al onze filialen **20% korting** op alle USA- en import-comics en aanverwante artikelen. Deze acties gelden van 15 tot en met 25 maart 2012.

KIJK OP ONZE SITE
VOOR OPENINGSTIJDEN,
AANBIEDINGEN EN
EXPOSITIES.

HAARLEM

Kleine Houtstraat 11a
2011 DD Haarlem
T: 023 - 531 10 75

's-HERTOGENBOSCH

Snellestraat 8
5211 EN 's-Hertogenbosch
T: 073 - 690 14 60

TILBURG

Heuvelstraat 128
5038 AH Tilburg
T: 013 - 545 84 34

WWW.SILVESTERSTRIPS.NL

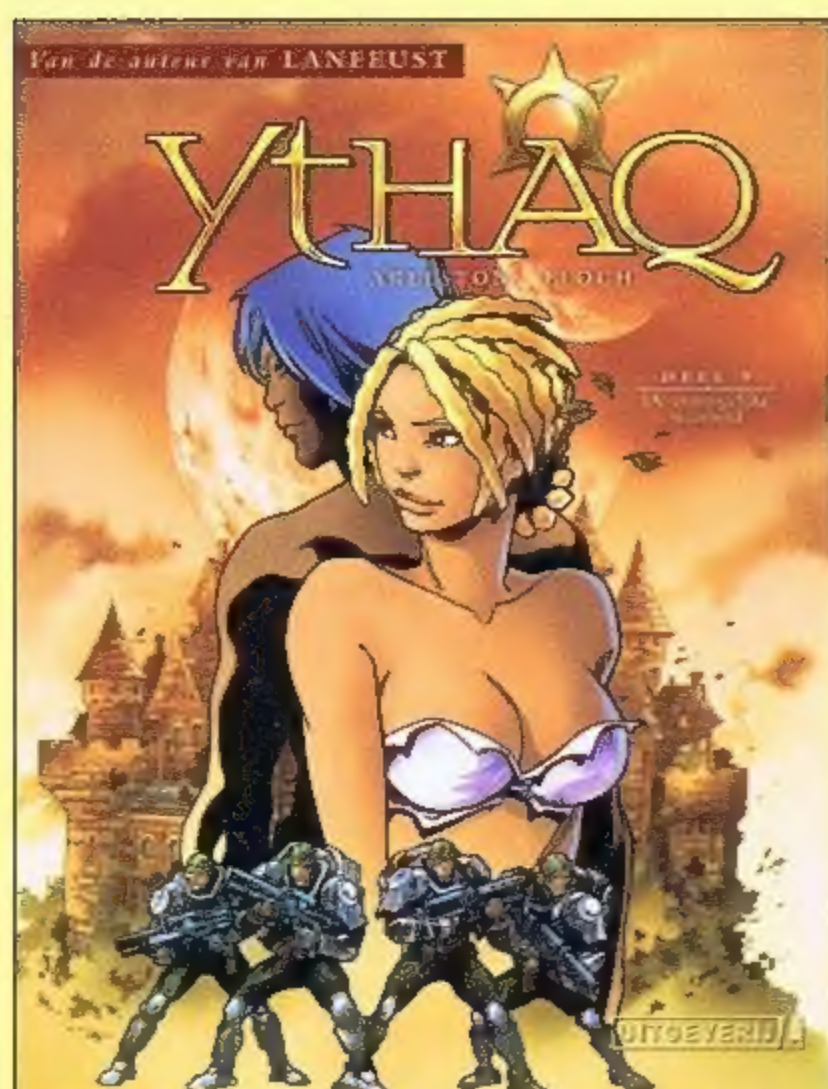
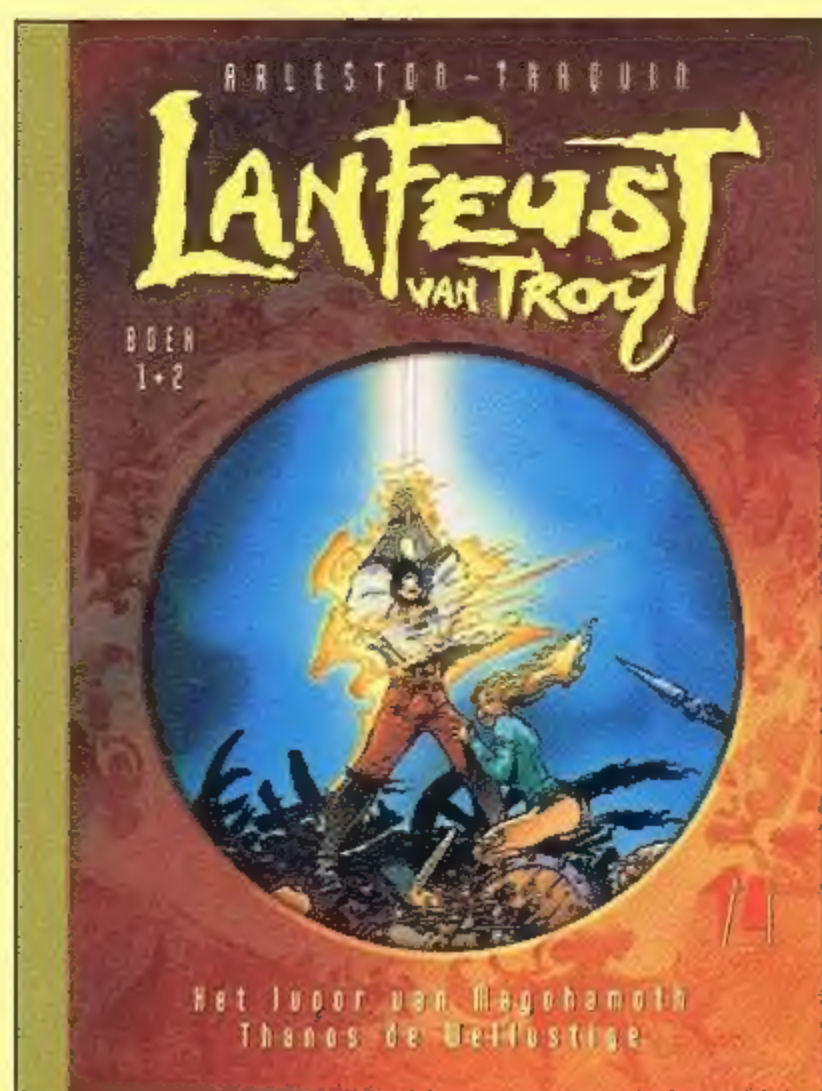
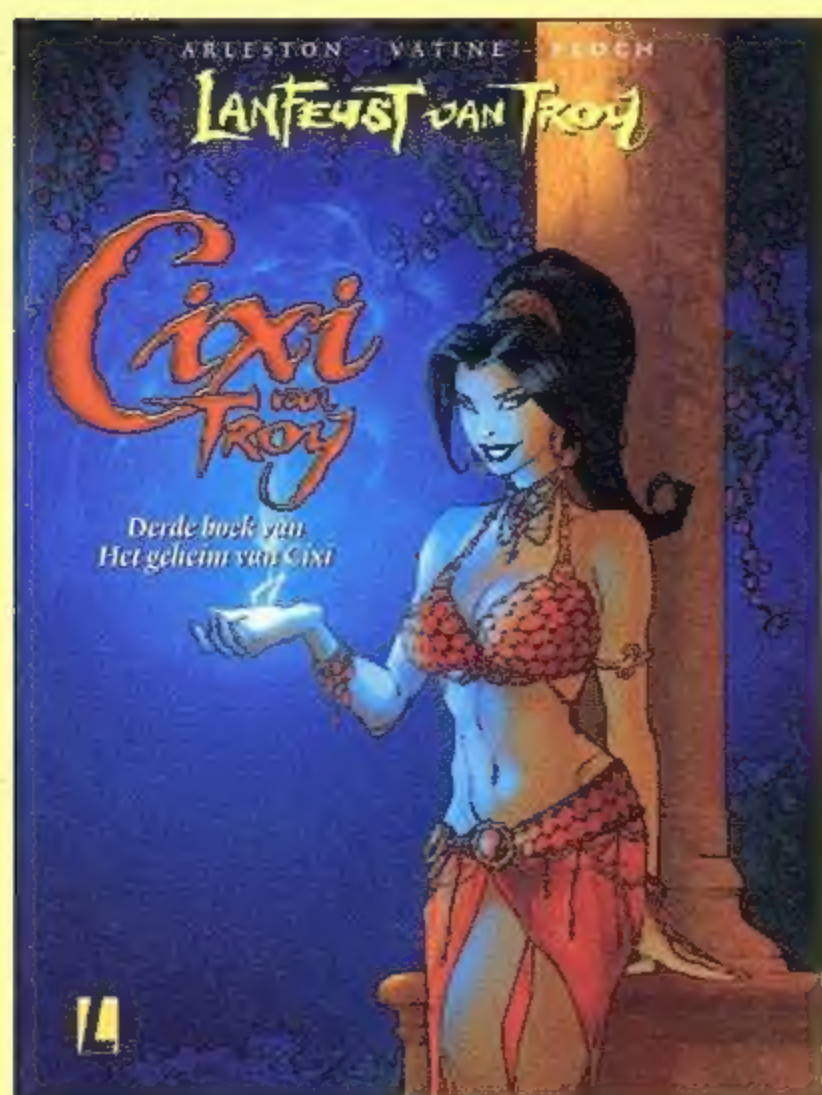
UITGEVERIJ L

feliciteert Eric Heuvel
met het winnen van de
Stripschapprijs 2012

FOTO ROBIN SCHOUTEN

NIEUW bij **UITGEVERIJ L**

Doe er uw voordeel mee!

Tijdens
De Stripdagen
signeren bij
Uitgeverij L

**Daan
Jippes**

**Eric
Heuvel**

**Hein
de Kort**

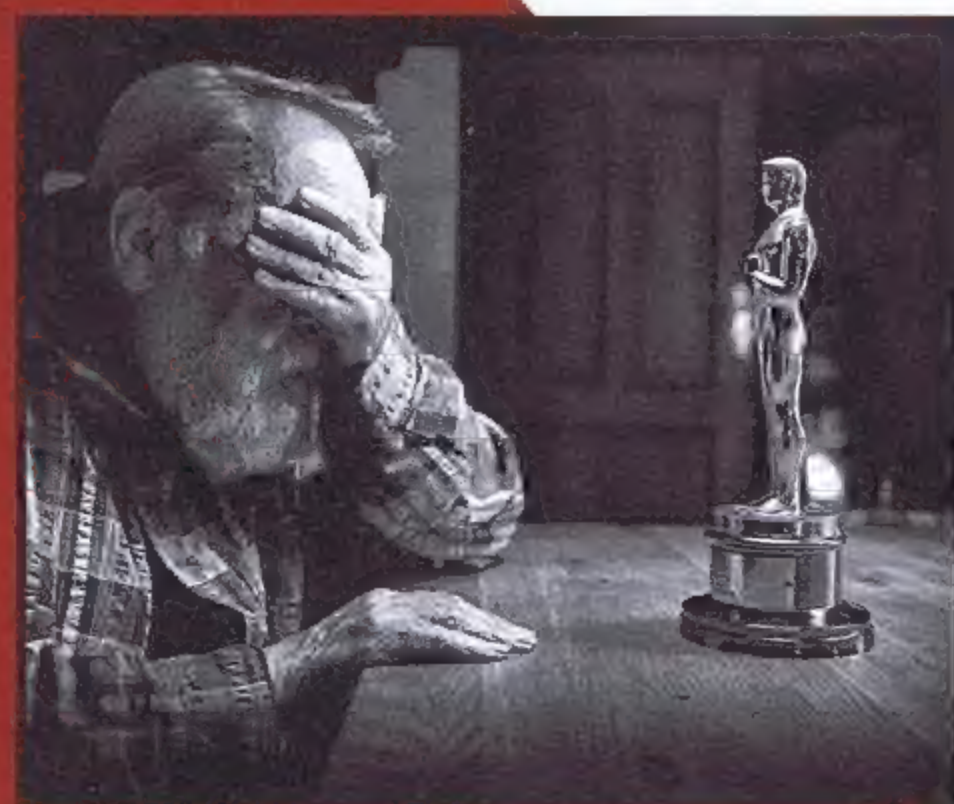
**Martin
Lodewijk**

Op de stand van Uitgeverij L
treft u tijdens De Stripdagen
onder meer de nieuwste titels, beurs-
edities, collector's items, speciale
aanbiedingen en meer, veel meer.

→ REDACTIO

Drama en euforie liggen dicht bij elkaar. Dat bleek eens te meer op 1 februari toen de boerderij van tekenfilmer Børge Ring en zijn vrouw en beeldhouwster Joanika in Overlangel bij Oss volledig afbrandde. Gelukkig bleven ze beiden ongedeerd maar de volledige inboedel, waaronder veel tekenmateriaal en zijn Oscar-beeldje, is verloren gegaan. Dochter Anne Mieke is op <http://help.borgering.com>

een hulpactie begonnen. Dezelfde Anne Mieke reisde vlak daarop naar de Verenigde Staten om op 4 februari namens haar vader de Winsor McCay Award in ontvangst te mogen nemen. Dit is een prestigieuze prijs die wordt toegekend aan mensen voor hun indrukwekkende carrière en hun bijdrage aan de animatiewereld. De inmiddels 91-jarige Børge Ring is na Paul Driessen de tweede Nederlander die deze prijs ontving. Ring kwam op dertigjarige leeftijd vanuit Denemarken naar Nederland. Hij werkte voor de Toonder Studio's en maakte ook eigen korte films, zoals de Oscar-winnende tekenfilm *Anna & Bella*. Eeuwig zonde dat het archief van zo'n belangrijke tekenaar is vernietigd. Eigenlijk zouden musea en archieven actiever tekenaars moeten benaderen met de aanbieding om hun spullen veilig onder geconditioneerde omstandigheden bij hen op te slaan. Tekenaars denken hier zelf vaak amper over na. Hier ligt bij voorbeeld een schone taak voor de Universiteit van Amsterdam die een bijzondere collectie strips beheert (voorheen het Stripdocumentatiecentrum Nederland).

■ INHOUD

4 ACTUA

10 STARS & STRIPS

Olav Beemer

12 ERIC HEUVEL

Teus de Kruijff

19 JAARVERSLAG BLOKKER

Eric Heuvel

32 BOB EVERS

Michel van Merriënboer

36 ZEEHELDEN IN STRIPS

Graddy Boven

41 BITS & PIECES

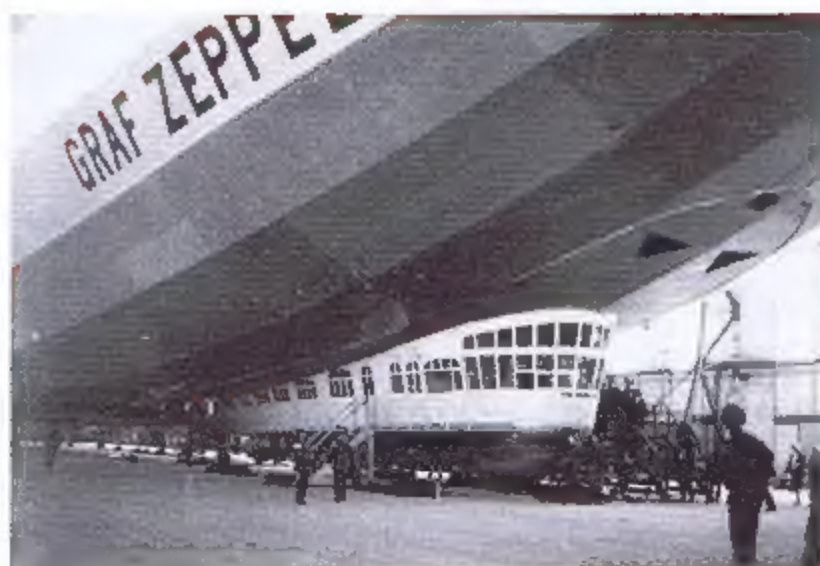
Ben Bits

42 DE BOVENTOON

50 HEINZ SERVICE SPREAD

→ OMSLAG

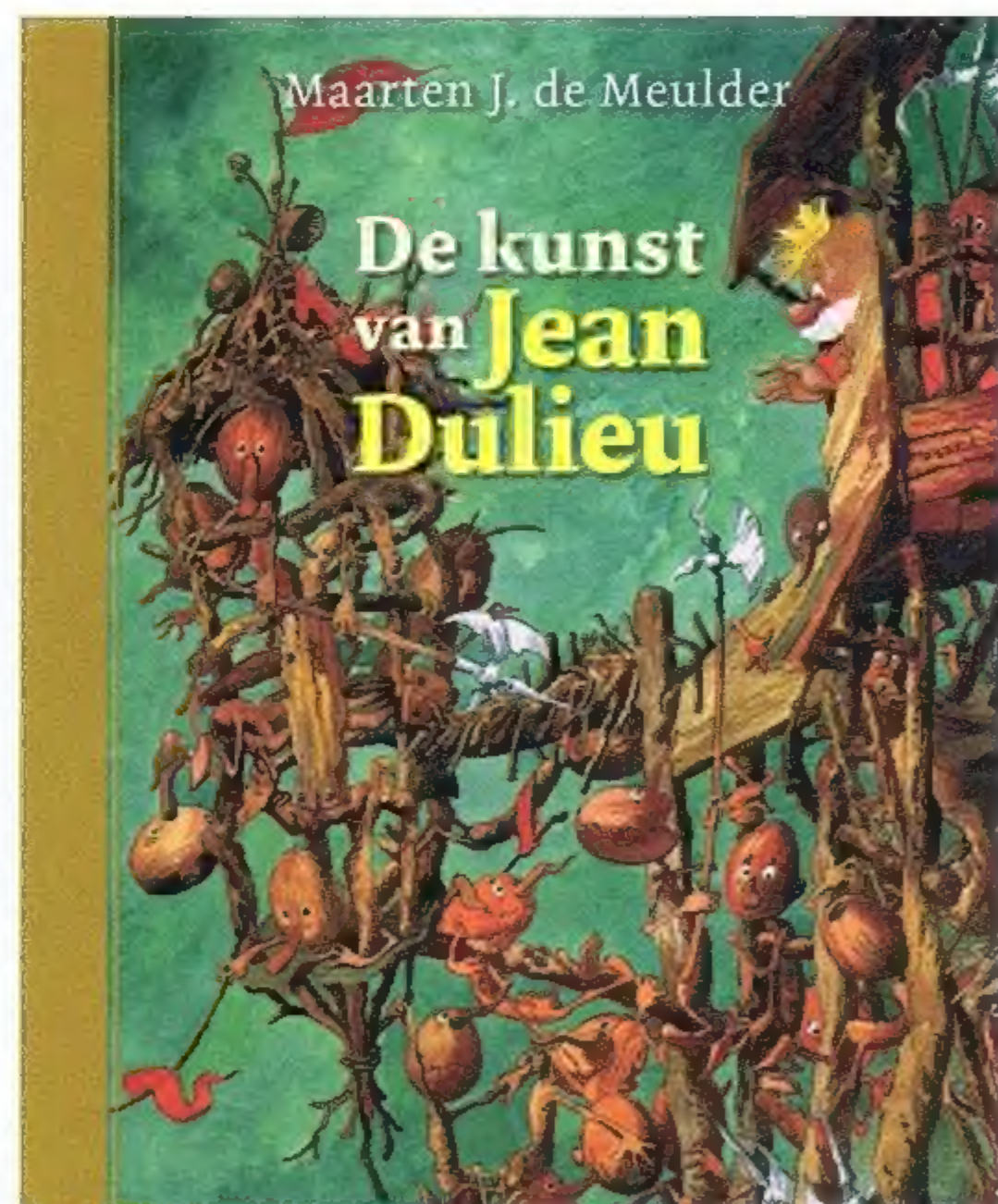
Speciaal voor *Stripschrift* tekende Eric Heuvel het omslag. De tekening verwijst naar het zevende verhaal van *January Jones* waaraan Heuvel nog maar kort geleden begonnen is. De titel *Het graf van de Zeppelin* heeft een dubbele betekenis. Heuvel meldt dat de situatie waarin Jones verkeert, niet met zekerheid terugkomt in het verhaal. Het neerstortende vliegtuig is gerecycled uit een eerder *January Jones*-verhaal. Op de schets is te zien, zo vertelt Heuvel, hoe hij heeft zitten stoeien met de linkerarm en de riemen van haar parachute die aanvankelijk voor geplette borsten zorgden. Op de definitieve versie is te zien hoe hij dat heeft opgelost.

De kunst van Jean Dulieu in boekvorm

Van de expositie *De kunst van Jean Dulieu* in het Nederlands Stripmuseum waarover *Stripschrift* 420 uitvoerig berichtte, is ook een tentoonstellingscatalogus verschenen. Uiteraard geschreven en samengesteld door Maarten J. de Meulder van het Paulus Archief, tevens samensteller van de expositie. In het boek (De Meulder, ISBN 978-90-6447-136-0, hk, €14,90) leidt De Meulder de lezer met korte duidelijke teksten door het leven en werk van Jan van Oort. Al zijn tekentalenten komen daarbij uitvoerig aan bod: van de allereerste schetsen en een uitvoerig *Paulus*-dossier met potlood en balpen via zijn vrijere werk met aquarellen, de Professor Puntuitvindingen, de wat meer donkere werken uit een psychisch mindere periode in zijn leven tot aan de schetsen en tekeningen die hij maakte tijdens zijn reizen door Italië. Ook zien we veel voorbeelden van zijn liefde voor de natuur die zich uitte door prachtige getekende boompertjes. Het boek was in 10 weken uitverkocht en daarom verschijnt tijdens De Stripedagen een herziene uitgave. TdK

De nieuwe ijstijd

Op 21 januari beleefde de fonkelnieuwe Bommel-musical *De nieuwe ijstijd* van Opus One haar première in het Oude Luxor Theater in Rotterdam, in aanwezigheid van Koningin Beatrix.

Het moet gezegd: een groot verschil met *De Trullenhoedster*, van dezelfde producent, uit 1998. Het stripdroom is deze keer op bewonderenswaardige wijze toegepast in het decor, dat bestaat uit drie projectieschermen die als interactieve stripplaatjes fungeren. Er zijn slechts drie acteurs die alle hoofdrollen spelen; bijrollen als het echtpaar Dickerdack worden verzorgd door bekende stemmen en getekende personages op het doek. Paul van Vliet is als warme voice-over een grote toegevoegde waarde. Heerlijk dat je met een beperkt budget toch zo'n leuke voorstelling kunt maken; eentje die elke Toonderliefhebber gezien moet hebben. Chapeau!

Het programmaboekje omvat het volledige stripverhaal van Marten Toonder, aangevuld met informatie over de muziektheaterproductie, en de liedjes van Coot van Doesburgh zijn op cd verschenen. Beide zijn te koop bij alle voorstellingen die nog tot in de maand mei geprogrammeerd staan. AvO

Meer info: www.opusone.nl

→ SUVAAL

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIP-COLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIJFT.NL

Jazzorkest maakt soundtrack bij jazzstrips Paquet

Op 10 februari vond in het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam een bijzonder optreden plaats van het Brussels Jazz Orchestra en de Belgische tekenaar Philip Paquet. Tijdens dit *Graphicology* werd hoog achter het orkest een beeldmontage vertoond van een aantal van Paquets jazzstrips. Het orkest voerde er speciaal geschreven jazzcomposities bij uit. Naast een aantal bekende strips uit de albums *Louis Armstrong*, *Snapshots* en *Playin'/Smilin'/Fightin'/Cookin'* had Paquet op zijn beurt een nieuwe strip gemaakt waarin het orkest een hoofdrol speelde. Ook voor deze strip, die in afleveringen als een rode lijn door de voorstelling was geweven, was een soundtrack geschreven.

Het Brussels Jazz Orchestra houdt er van om van gebaande paden af te wijken. *Graphicology* is al het derde multimediaproject. 'A Visual Jazz Score' noemt het jazzorkest het zelf. De combinatie van de vaak melancholisch ogende zwart/wit-tekeningen, die achter elkaar op een scherm als een soort animatie worden geprojecteerd, en de soms wervelende jazzmuziek werkt goed en creëert een eigen dynamiek. Hoogtepunt van de avond was de vertoning van de strip *The Portrait*, waarin een jazzcafé in de New Yorkse wijk Harlem centraal staat in een onderlinge afrekening tussen maffiaclans medio jaren 1920. De muziek gaf het spannend verhaal extra lading en tempo mee. Geboeid had je als kijker even niet door dat er op dat moment een live-orkest speelde.

Graphicology is op 18 april 2012 in de Stadsschouwburg Leuven weer te zien. RS

FOTO BRUNO BOLLAERT - ILLUSTRATIE PHILIP PAQUET

Beatle-biografie gepresenteerd

In het Goethe Instituut in Amsterdam werd op 22 februari de Nederlandse vertaling van *Baby's in Black* gepresenteerd (Oog & Blik/Bezige Bij). De grafische roman gaat over de Duitse kunstenaar Astrid Kirchherr die een relatie kreeg met Stuart Sutcliffe, in 1960 en 1961 bassist van The Beatles. Joost Swarte sprak er met auteur Arne Bellstorf, die behoort tot een nieuwe generatie Duitse striptekenaars. Hij vertelde dat het eerst zijn bedoeling was een boek te maken over Hamburg in de jaren 1960, de stad waar hij zelf heeft gestudeerd. 'Door mijn onderzoek stuitte ik op Kirchherr, die in de jaren 1950 op dezelfde academie heeft gezeten als ik. Zij werkte destijds als fotografe en fotografeerde The Beatles toen ze in Hamburg optraden. Ze kreeg een relatie met Stuart. Het boek is een liefdesverhaal, met een dramatisch einde.' Bellstorf voerde ter voorbereiding een aantal gesprekken met Kirchherr, van wie nog geen biografie is verschenen. 'Ze zei dat ze een stripbewerking verkoos boven een biografie, en vond het leuk als stripfiguur te fungeren.' Een recensie van *Baby's in Black* staat in de rubriek De Boventoon in dit nummer van *Stripschrift*. RA

→ FLITSEN

➔ Peter van Straaten (76) stopt met zijn dagelijkse tekening in *Het Parool*. Eind maart verschijnt zijn laatste in de krant waar hij 54 jaar geleden begon. Van Straaten voelt zich te moe om de dagelijkse druk aan te kunnen en wil voorkomen dat zijn werk minder wordt. Wel blijft hij politieke tekeningen maken voor weekblad *Vrij Nederland*. ➔ Bij Dark Dragon Books verschijnt op De Strijdagen in Gorinchem het eerste deel van *Snooze*, een fantasystrip van Kid Toussaint en de Nederlandse tekenaar Chris Evenhuis. Er is een luxe versie in beperkte oplage beschikbaar. *Snooze* verscheen in Frankrijk al bij Editions Clair de Lune. ➔ Omdat het weekblad *Donald Duck* dit jaar 60 jaar bestaat viert het blad dat door elke maand een special uit te brengen gericht op de twaalf Nederlandse provincies. ➔ En voor wie over Donald wil dromen is het speciale 'Donald Duck zestig jaar dekbedovertrek met een selectie van weekbladomslagen van toen tot nu' misschien iets. ➔ In april 2012 verschijnt een animatiefilm over de Marsupilami. Het is dit jaar precies 60 jaar geleden dat het bijzondere beestje met de lange staart voor het eerst in stripvorm verscheen. Robbedoes en Kwabbernoot troffen hem in het album *Robbedoes en de erfgenamen*. ➔ Jeroen Janssen (*Bakamé*) tekende voor het Franse blad *XXI* een korte strip over het dorp Doel, nabij Antwerpen. Het onderwerp gaf hem zoveel inspiratie dat hij nu werkt aan een albumdik

verhaal over hetzelfde onderwerp. Het wordt een coproductie van Xtra en De Draak, een Nederlandse en een Vlaamse uitgeverij. ➔ Het Kuifje-verhaal *De juwelen van Bianca Castafiore* is in het Gents vertaald. Kuifje is Kuifke en juwelen heten Biezoes. ➔ In maart starten de opnamen van een heuse *Bollie en Billie*-film. In april 2013 mag je hem in de bioscoop verwachten. ➔ Bij uitgeverij Adhemar verschenen de eerste vijf delen van de reeks *Uit de archieven van Willy Vandersteen*. Klassieke verhalen zoals *Het rode masker* en *Ridder Gloriant* zijn daarin opgenomen. Er verschijnen in totaal twintig delen. ➔ In 1987 en 1988 verschenen twee delen van *De ballonvaarder* van het duo Wouter Peeters en Jan de Ruysser. Uitgeverij Bonte geeft alle grappen opnieuw uit in zes delen. ➔ Uitgeverij Sherpa overweegt een heruitgave van de reeks *Capricornus*. Bij de meeste stripspecialzaken kun je er op intekenen. Pas bij voldoende belangstelling gaat het project van start. De oplage wordt mede bepaald door de hoeveelheid inschrijvers. ➔ François Bourgeon breidt uiteindelijk een einde aan de reeks *De cyclus van Cyann*. Het eerste deel verscheen al in 1993. Na albumuitgaven in 1997, 2005 en 2007 komt het vijfde en laatste deel eind 2012 bij uitgeverij 12bis uit. ➔ De stripreeks *Headshot* (Matz en Wilson) is verfilmd en verschijnt volgende maand als *Bullet to the Head* in de Amerikaanse bioscopen. Onder anderen Sylvester

Margreet de Heer ontwerpt Gouds glas 2.0

De Goudse Sint Janskerk staat bekend om de glas-inloodramen met religieuze afbeeldingen van de gebroeders Crabeth uit de 16^e eeuw. Die zogenaamde cartons – ook wel Gouds glas genoemd – vertellen in een reeks van afbeeldingen een belangrijk deel van de Bijbelse geschiedenis. Tot 9 april 2012 is hierover in Museum Gouda de door koningin Beatrix geopende tentoonstelling *Schetsen van schoonheid* te zien. Speciaal voor deze expositie vroeg het museum striptekenaar Margreet de Heer, afgestudeerd theologe en auteur van het boek *Religie in beeld*, een eigentijds, Gouds ontwerp te maken voor een nieuw raam. Zij doopte haar tekening Gouds glas 2.0.

Het glas start bovenaan bij de oude verhalen uit de Bijbel en eindigt onderaan bij de moderne tijd. Daarin flarden van schooljeugd op scooters en kleuters spelend met games in een basisschool en als knipoogje een dame met boerka op een fiets met bij zich een grote Dirkshopper waar een prei uitsteekt. In het midden van Gouds glas 2.0 zijn de twee grote figuren uit het christendom en de islam naast elkaar afgebeeld: Jezus en Mohammed. Het museum wilde de positieve kanten van de religie belichten, zegt De Heer.

FOTO HARRY VERKUYLEN

'Ik heb me meer gericht op de overeenkomsten dan op de verschillen tussen beide religies. De multiculturele samenleving is immers een gegeven met moslims en christenen die goed met elkaar kunnen omgaan, al ken ik de problemen die zich onder andere in Gouda afspelen.' TdK

Catawiki-stripenveloppen

Sinds december 2011 verschijnen er maandelijks zogenaamde stripenveloppen bij verzamelaarssite Catawiki. Ze worden gratis weggegeven aan gebruikers die via de website strips en/of postzegels kopen. De enveloppen zijn genummerd en worden niet los verkocht. Speciaal voor de enveloppen worden nieuwe korte strips ontwikkeld, alsmede een officiële postzegel en een stempel. Na een spectaculaire aftrap door Agent 327, volgden in de maanden erna de striphelden Elsje, January Jones en... Heer Bommel en Tom Poes!

En er zijn meer enveloppen in voorbereiding... AvO
Meer info: www.catawiki.nl/stripenvelop

Stallone en Christian Slater spelen mee. ➡ Nadat DC imprint Vertigo aangaf de razend populaire boekenreeks *Millennium* in comicvorm te gaan uitbrengen, volgde uitgeverij Dupuis met de melding er een Europese stripbewerking in zes delen van te willen maken. José Homs en Sylvain Runberg nemen vanaf 2013 ieder jaar twee delen voor hun rekening. ➡ Jeugdboekenschrijver Edward van de Vendel werkt samen met tekenaar Serge Baeken aan de grafische roman *Vrouwen zijn de baas van de wereld (en ik heb het bewijs)*. Het boek voor 'jongeren die niet van lezen houden' verschijnt in het najaar bij uitgeverij De Eenhoorn. ➡ De veilingen bij Catawiki lopen als een trein met opbrengsten die soms boven de €1000 uitkomen. Maar van de opbrengst van een recente veiling in New York kunnen ze bij de verzamelaarssite alleen maar dromen. Daar ging een collectie van 345 stripboeken uit de jaren 1930 en 1940 voor in totaal 3,5 miljoen dollar onder de hamer. Het duurste stuk was een exemplaar van *Detective Comics 27* (oorspronkelijke prijs: \$0.10) waarin Batman zijn debuut maakt (\$523.000). ➡ Cartoonist/striptekenaar Jos Collignon heeft de prestigieuze Press Cartoon Europe 2011 gewonnen voor een tekening over de bankencrisis. De prijs, €8000 en een bronzen beeld, wordt in juni uitgereikt op het Internationale Cartoonfestival in het Vlaamse Knokke-Heist. ➡ Het 15^e Holland Animation Film Festival vindt plaats van

28 maart tot en met 1 april 2012 in Utrecht. Het affiche is ontworpen door de Chinese kunstenaars Chen Xi en An Xu met typografie van Joost Swarte. ➡ Sinds half juli 2011 was het Provinciaal Suske en Wiske Kindermuseum in het Belgische Kalmthout gesloten voor een opknabbeurt. Vanaf begin maart 2012 is het museum weer open. ➡ De Vlaamse *Flikken*-strip van Michaël Vincent en scenarist Zaki is gesneefd wegens tegenvallende verkoopcijfers. Jammer. ➡ Van de gagstrip over weerman Piet Paulusma van tekenaar Piet Voordes is een eerste bundeling verschenen. *Piet Paulusma Comic* bestaat uit 24 pagina's en is te bestellen voor €5,95 (exclusief porto) op www.pietpaulusmacomic.blogspot.com, de site van Piet Voordes Producties. ➡ *Droppe Water* was eerst een kinderstrip van Robert van der Kroft voor een paar waterschappen. Tegenwoordig is Droppe het beeldmerk van alle waterschappen. De educatieve website www.droppewater.nl is vernieuwd. ➡ Anticiperend op de verfilming van *De Hobbit* van Tolkien-veteraan Peter Jackson, en ter gelegenheid van 50 jaar *De Hobbit* in Nederland, geeft De Boekerij een Engelse verstripping van het verhaal uit 1990 opnieuw uit. ➡ Plotseling stonden er in Groningen overal tuinkabouters. Het bleek een promotionele stunt van het Stripmuseum waar nu de tentoonstelling *De kunst van Jean Dulieu* loopt. Met zo'n kabouter mag je gratis naar binnen.

Marten Toonder

De Stripdagen staat dit jaar in het licht van de 100^e geboortedag van Marten Toonder. Zijn werk, en dat van zijn studio is te bezichtigen in de tentoonstelling *Tekst en tekeningen, Marten Toonder Studio's*. De samenstellers van de expositie konden putten uit de rijke archieven van de Toonder Compagnie maar kozen ook stukken uit de collecties van museum De Bommelzolder en Het Stripschap. De tentoonstelling begint met het introduceren van Marten Toonder in een les 'Toonder voor beginners'. Ook kan een blik geworpen worden op Bommelstein, heer Ollie's statige residentie, en op de Oude Schicht, het vehikel waar Bommel een leven lang in rondrijdt. Verder een zeer divers beeld van al het moois dat Toonder in zijn rijke carrière getekend en geschreven heeft. Van *Bram Ibrahim*, *Thijs IJs* en *Japie Makreel* tot aan *Kappie*, *Koning Hollewijn*, *Panda* en uiteraard *Heer Bommel* en *Tom Poes*. Er zijn originele tekeningen, schetsen, storyboards van de film *Als je begrijpt wat ik bedoel*, reclame-items voor allerlei bedrijven in de vorm van posters, logo's en boekuitgaven. Zoals uit de titel van de expo af te leiden is, is er een speciaal gedeelte ingeruimd voor de productie van de medewerkers van de Toonder Studio's, zoals de series *Aafje Anders* (Andries Brandt en Jan van Haasteren), *Floris* (Gerrit Stapel en Gerard Soeteman), *Student Tijloos* (Stapel en Lo Hartog van Banda) en *Myra* (Georges Mazure). Tot slot richt de expositie zich op het literaire kwaliteiten van Toonder. Want naast een begenadigd tekenaar was Toonder bovenal een verteller. Dit mondde uit in humorvolle, doordachte teksten en scenario's en woordvondsten waar tot op de dag van vandaag gebruik van wordt gemaakt. Woorden als minkukel, denkraam en bovenbaas zijn al jaren ingeburgerd net als erudiete uitdrukkingen zoals 'Geld speelt geen rol' en 'Als je begrijpt wat ik bedoel'. Bezoekers dienen zich voor al het moois in het Piet Wijn Restaurant te melden.

En daarnaast...

- ... is ook Stripschrift weer aanwezig met een stand en een aantal signerende tekenaars.
- ... krijgt Rita's bar op een andere locatie een reprise. Je kunt er de nieuwe uitgaven van Willems wereld krijgen en op de foto met je favoriete personage(s). Ook tekenaar Aloys Oosterwijk laat daar geregeld zijn gezicht zien.

- ... is er voor barliefhebbers nog meer goed nieuws; als hommage aan Eric Heuvel wordt een heuse vliegeniersbar in de stijl van January Jones ingericht.

- ... kun je de cast van de Bommelmusical De nieuwe ijstijd ontmoeten voor een vraag, handtekening of foto in een Meet & Greet-sessie.
- ... toont Hanco Kolk zijn werk in de eveneens in Gorinchem gevestigde galerie De Etage (zie Agenda op pagina 50).
- ... kun je luisteren naar anekdotes van Wim Hazeu uit zijn in het najaar te verschijnen biografie over Marten Toonder.
- ... legt Marq van Broekhoven uit op welke wijze Marten Toonder zijn stripleven heeft beïnvloed.

- ... laat Robert van der Kroft zien hoe een strip van Sjors en Sjimmie wordt gemaakt.
- ... is er voor Mangaliefhebbers de Manga Campus waar games, boeken en cosplayers voor een aangenaam verblijf zorgen.
- ... is Han Peekel aanwezig om als gastheer verschillende onderdelen aan elkaar te praten; natuurlijk is zijn dvd-verzamelbox met urenlang Wordt vervolgd-plezier verkrijgbaar.
- ... vindt er de gebruikelijke stripveiling plaats; daarnaast organiseert Catawiki een speciale Bommelveiling op hun site die op de maandag na De Stripdagen afloopt.

Gorinchem is op zaterdag 10 en zondag 11 maart weer het middelpunt van stripminnend Nederland. In dat weekend vindt De Stripedagen voor de tweede achtereenvolgende keer in de Evenementenhal plaats. Zoals gebruikelijk is het volle programma samengesteld uit exposities, nieuwe boekuitgaven, een lading striptekenaars en nog veel meer. Hier een overzicht van wat je mag verwachten.

Eric Heuvel

Zoals in dit nummer te lezen is, is Eric Heuvel een veelzijdig tekenaar en de winnaar van De Stripschapprijs 2012.

De expositie *Naar de top van Heuvel* biedt de bezoeker een uitstekende blik op de diversiteit van zijn productie. Met behulp van veel origineel werk is te zien hoe zijn carrière zich heeft ontwikkeld. Van de prille beginperiode als hij experimenteert in verschillende stijlen met bijdragen aan *Yèch* en *Krest* tot aan zijn gelauwerde werk zoals

January Jones, *Bud Broadway*, *Geheim van de tijd* en natuurlijk zijn wereldwijd vertaalde en verspreide educatieve strips over de Tweede Wereldoorlog.

Daarnaast is er nog volop ruimte voor zijn commerciële werk dat hij – al dan niet in opdracht van agentschap Comic House – maakte voor een keur aan opdrachtgevers.

De tentoonstelling is te bezichtigen in het Gorcums Museum aan de Grote Markt 17 in het centrum van Gorinchem. Extra aanleiding om de expositie toch even tijdens De Stripedagen te bezoeken: leden van Het Stripschap krijgen op vertoon van hun Stripmaatschapkaart gratis toegang.

Prijzenregen

Naast de al vermelde Stripschapprijs-winnaar Eric Heuvel en de winnaars van de P. Hans Frankfurterprijs (Ron Poland) en de Bulletje en Boonestaakprijs (Patty Klein; zie de rubriek Het Vak) worden tijdens De Stripedagen ook de Stripschappenningen voor de beste albums van 2011 uitgereikt. De nominaties in de diverse categorieën zijn:

Nederlands Jeugd

- *Elsje 5: Probeer ze maar eens allemaal op een rijtje te hebben* (Eric Hercules en Gerben Valkema, Don Lawrence Collection)
- *Jump 12: De kop van Kiekeboe* (Charel Cambré, Standaard)
- *Mon en Tuur 1: Een goed begin* (Pieter van Oudheusden en Mario Boon, Ballon Media)

Nederlands Avontuur en Vermaak

- *Apostata 3: Argentoratum* (Ken Broeders, Standaard)
- *Esther Verkest 3: Roodheidswaanzin* (Kim Duchateau, Oogachtend)
- *Haas 3: Biechtvader* (Rob van Bavel en Fred de Heij, Don Lawrence Collection)

Nederlands Literair

- *Afspraak in Nieuwpoort* (Ivan Petrus Adriaenssens, Lannoo)
- *Binnenskamers* (Tim Enthoven, De Harmonie/Bries)
- *Stad van klei* (Milan Hulsing, Oog & Blik/De Bezige Bij)

Buitenlands

- *Geestenburg* (Doug TenNapel, Silvester)
- *Polina* (Bastien Vivès, Casterman)
- *Zombillenium 2: Werk zat!* (Arthur de Pins, Dupuis)

Productie

- Lode Devroe voor de vormgeving van *Painted desert 1: Vesica Piscis* (Sherpa)
- Peter Pontiac en Borinka voor de vormgeving van *Rhythm* (Oog & Blik/De Bezige Bij)
- Eric Thé voor de vormgeving van *Thé Tjong-Khing – Van strip tot sprookje* (Gottmer/Lannoo)

- kun je je door karikaturist Stan Heinze laten vereeuwigen.
- kun je op de foto met personages uit Star Trek en Star Wars, en met Ollie B. Bommel, Tom Poes, Sjors, Sjimmie, De Lorax en een hele kudde pelsdieren (fursuiters).
- treedt na de uitreiking van de Stripschapprijzen Martin Lodewijks band Chickenfeed op; dit reünieconcert belooft een muzikaal hoogtepunt te worden!

Meer info: www.destripdagen.nl

CHICKENFEED

Nederlandse Stripklassiekers voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de Tom Poes-verhalen uit de weekbladen *Donald Duck* en *Revue*, in luxe banden. De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel. Geheel in de originele kleuren gedrukt. Reeds 25 delen verschenen. Prijs per deel € 60.

Eric de Noorman

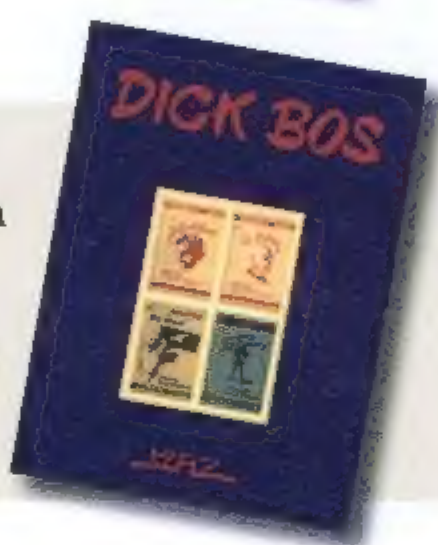
Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman in 24 luxe banden. Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak. Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 54/ € 59.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.

In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos! Reeds 15 delen verschenen. Prijs per deel € 54.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

ADVERTENTIE

Word lid van de MTVC

Vereniging van liefhebbers
en verzamelaars van het
werk van Marten Toonder

Voor 17,50 euro per jaar krijgt u:

- 4x per jaar tijdschrift Toondertijd
- prachtige kerstkaart
- 1x per 1,5 jaar een cadeau (afgelopen jaren was dit de MTVC-boekenserie met het jeugdwerk van Toonder)
- verder organiseert de MTVC beurzen.

MTVC-secretariaat

Goudenregenzoom 120
2719 HD Zoetermeer
079 3616343

dorknoper@toondertijd.nl

www.toondertijd.nl/aanmelden

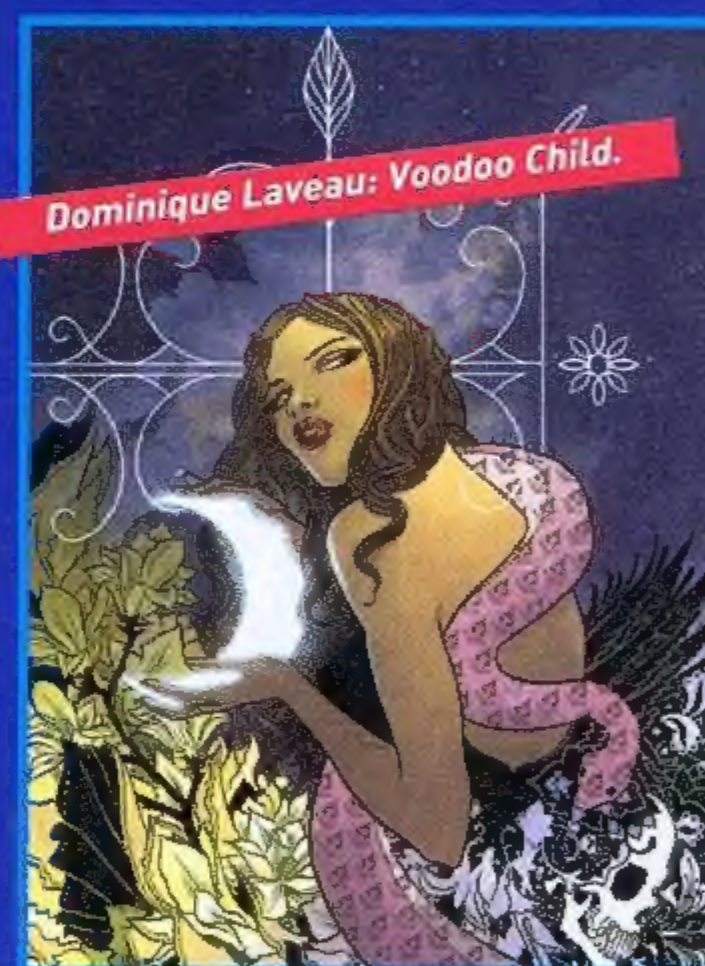
→ STARS & STRIPS

→ IMAGOCRISIS

Uitgeverij Image Comics heeft een tijdje een soort imagocrisis gehad. Wat ooit begon als plek voor rebelse makers die niet langer in dienst van grote maatschappijen wilden werken, veranderde door enkele wisselingen van de wacht in een onsamenvattend geheel van titels in de marge. Pas de laatste paar jaar komt daar verandering in. De grootste verrassing van het nieuwe jaar dient zich nu al aan. Eind maart verschijnt namelijk het eerste nummer van *Saga*, de nieuwe reeks van Brian K. Vaughan. Het is lang geleden dat de bedenker van *Y*, *The Last Man* en *Ex Machina* van zich heeft laten horen, maar na een jaar of twee werken voor televisie en film is hij weer terug in de comicwereld. Samen met tekenaar Fiona Staples (bekend van *North 40*) stort hij zich op een genreoverschrijdend project dat wordt gelanceerd met een dubbeldik eerste nummer voor de opvallend lage coverprijs van \$2.99.

Daar houdt het nog niet mee op. Eveneens in maart lanceert Jonathan Hickman (schrijver van *Fantastic Four*) zijn nieuwe maandelijkse serie. *The Manhattan Projects* handelt over het verhaal achter de ontwikkeling van de eerste atoombom. Met welke projecten hielden de helderste geesten van die generatie zich bezig? En bovenal, wat als het allemaal verkeerd ging? Hickman wordt bijgestaan door de tekenaar Nick Pitarra, met wie hij eerder *The Red Wing* maakte. Een maand later viert Hickman nog een eerste nummer, want dan verschijnt *Secrets*, een nieuw project in samenwerking met jong talent Ryan Boden-heim. Ook *Secrets* wordt een doorlopende, maandelijkse serie.

Voor wie dat niet genoeg vindt: Image speelt in april zijn vierde troef van het nieuwe jaar uit met de aankondiging van *America's Got Powers*. Deze zesdelige miniserie draait, zoals de titel al doet vermoeden, om een talentenjacht op televisie, maar dan voor deelnemers met superkrachten. Met televisiemaker Jonathan Ross als schrijver en Bryan Hitch (*Ultimates*) als tekenaar lijkt succes gegarandeerd. Behalve als Hitch zijn deadlines weer mist.

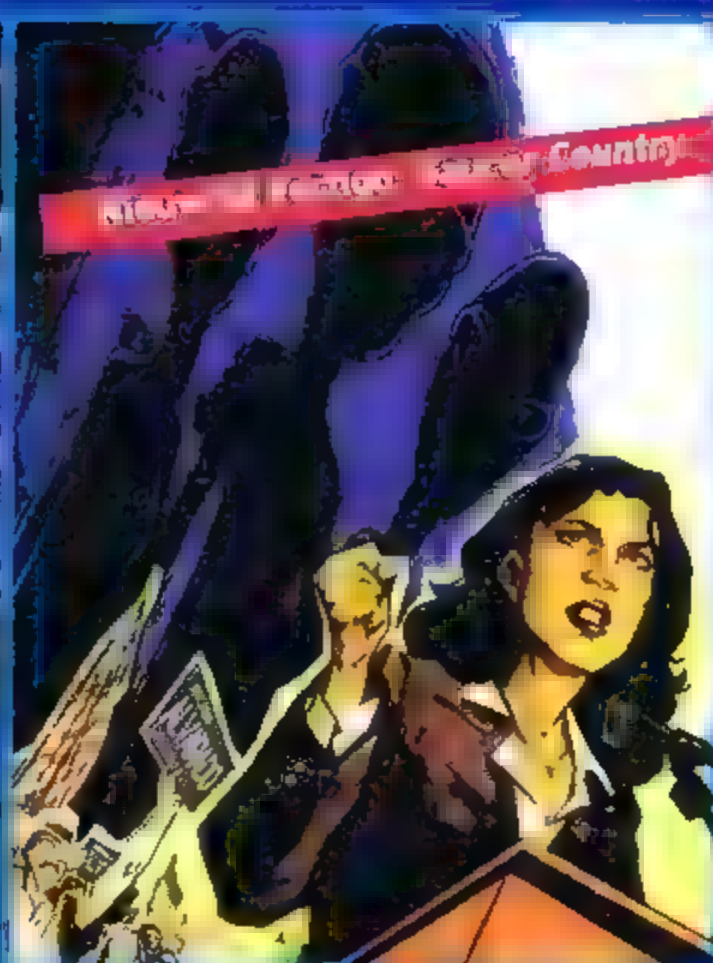
→ NIEUWSWAARDIG

Na alle aandacht die DC Comics heeft gehad naar aanleiding van het herstarten van alle reguliere superheldentitels is het nu wat stiller geworden. Dat is logisch, want dat de tweeënvijftig nieuwe series intussen toe zijn aan nummer acht is leuk, maar niet nieuwswaardig. En met zoveel series blijft weinig ruimte over voor nieuwe projecten.

■ **CROSSOVER** Waar Marvel Comics de laatste jaren uitpakt met een zomercrossover van een deel of zes, is het nu de beurt aan *Avengers vs X-Men*, een nieuwe crossover waarin de twee belangrijkste superheldengroepen het tegen elkaar moeten opnemen. Vier schrijvers, vier tekenaars (onder wie Ed Brubaker en John Romita Jr) en, jawel, liefst twaalf nummers! Of het verhaal inhoud heeft, mogen we zelf beoordelen voor \$3.99 per deel.

De beperkte ruimte die DC nog heeft, wordt vakkundig opgevuld. Want heeft de uitgeverij niet ook nog Vertigo, de imprint die bijna dood werd verklaard bij het uitblijven van nieuwe kassuccessen als *The Sandman* en *100 Bullets*? In maart start een hernieuwde kennisgeving en dat gebeurt met interessante projecten door dito makers. Zo omschrijven makers Paul Cornell (*Demon Knights*) en Ryan Kelly (*New York Five*) hun *Saucer Country* als een duistere thriller vol politieke intriges en samenzweringstheorieën over ontvoeringen door aliens. Infussen beginnen Dan Abnett (*Resurrection Man*) en nieuwkomer I.N.I. Culbard aan *The New Deadwar-dians*, een verhaal over een klassenstrijd tussen vampiers en zombies in het post-Victoriaanse Engeland. En schrijver Selwyn Selu Hinds (looit hoofdredacteur van tijdschrift *The Source*) en tekenaar Denys Cowan (bekend van *The Question*) geven in dezelfde maand het startschot voor *Dominique Laveau: Voodoo Child*, waarin een eeuwenoude subcultuur samen-smelt met de moderne realiteit van het New Orleans na orkaan Katrina. Succes of niet, Vertigo wil weer verfrissend zijn.

Althans, dat zou zo zijn als het lijstje nieuwe series daarmee af was. Maar dat is het niet. De vierde nieuwe titel die wordt gelanceerd, is *Fairest*, een spin-off van Vertigo's recente kassucces *Fables*. Bill Willingham, de bedenker van *Fables*, verzorgt de verhalen, terwijl het tekenwerk voor rekening komt van Phil Jimenez (*Wonder Woman*). De laatste keer dat DC vlot wat wilde verdienen aan *Fables* werd *Jack of Fables* gelanceerd, maar Willingham gaf het stokje toen te snel over en de serie werd na vier jaar stopgezet. Wordt het nu wel wat? Het is aan Willingham.

Overigens zorgt DC alsnog voor nieuws over hun tweeënvijftig maandelijkse superheldenseries. Geen spannende wisselingen van schrijvers of tekenaars, maar de harde economische realiteit: het stopzetten van series die niet goed verkopen. Afgelopen maand werd bekend dat in maart een eind komt aan *Men of War*, *Mister Terrific*, *Hawk and Dove*, *OMAC*, *Blackhawks* en *Static Shock*. Zo kan zelfs het achtste nummer van een serie nieuwswaardig zijn.

olav.beemer@stripschrift.nl

■ **RECHT** Na *The Hunter* en *The Outfit* is het bij IDW Publishing nu tijd voor de derde stripbewerking van Richard Starks klassieke romans over de sluwe misdadiger Parker. In *Richard Stark's Parker: The Score* pakt maker Darwyn Cooke (*DC: The New Frontier*) de draad op met crime noir die vijftig jaar na dato nog net zo tijdloos is. Inmiddels wordt de reeks in vertaling uitgegeven door Bbloan.

■ **RECHT** In de jaren 1980 werkten schrijver Jan Strnad en teke-

naar Richard Corben samen aan onder meer hun project *Mutant World*. Nu, dertig jaar later, worden de twee herenigd bij Dark Horse Comics. In maart trappen ze af voor de maandelijkse serie *Ragemoor*, een gotische nachtmerrie door klassieke horrormakers.

■ **RECHT** Courtney Crumrin, de creatie van Ted Naifeh, is terug. In april begint bij Oni Press de maandelijkse reeks *Courtney Crumrin*, een magisch avontuur voor alle leeftijden dat nu voor het eerst in kleur verschijnt.

FOTO ROBIN SCHOUTEN

Op 51-jarige leeftijd wint **Eric Heuvel** (Amsterdam, 1960) de Stripschapprijs voor zijn gehele oeuvre. Hij timmert al ruim 25 jaar aan de weg als striptekenaar en illustrator. Heuvel schoot als een komeet uit de startblokken met de in vele landen vertaalde serie *January Jones*, op scenario van Martin Lodewijk.

De prijs vindt hij een grote eer, maar voor zijn gevoel is hij pas halverwege zijn loopbaan. Reden genoeg om hem eens aan de tand te voelen over die eerste helft en wat er nog komen gaat.

ONDER - Hebreeuwse en Japanse omslagen van *De zoektocht*.

De winnaar van de Stripschapprijs 2012 vindt de toekenning geweldig. Het geeft hem een goed gevoel dat de waardering voor zijn inspanningen vanuit de stripwereld zelf komt. 'Ik hink wel op

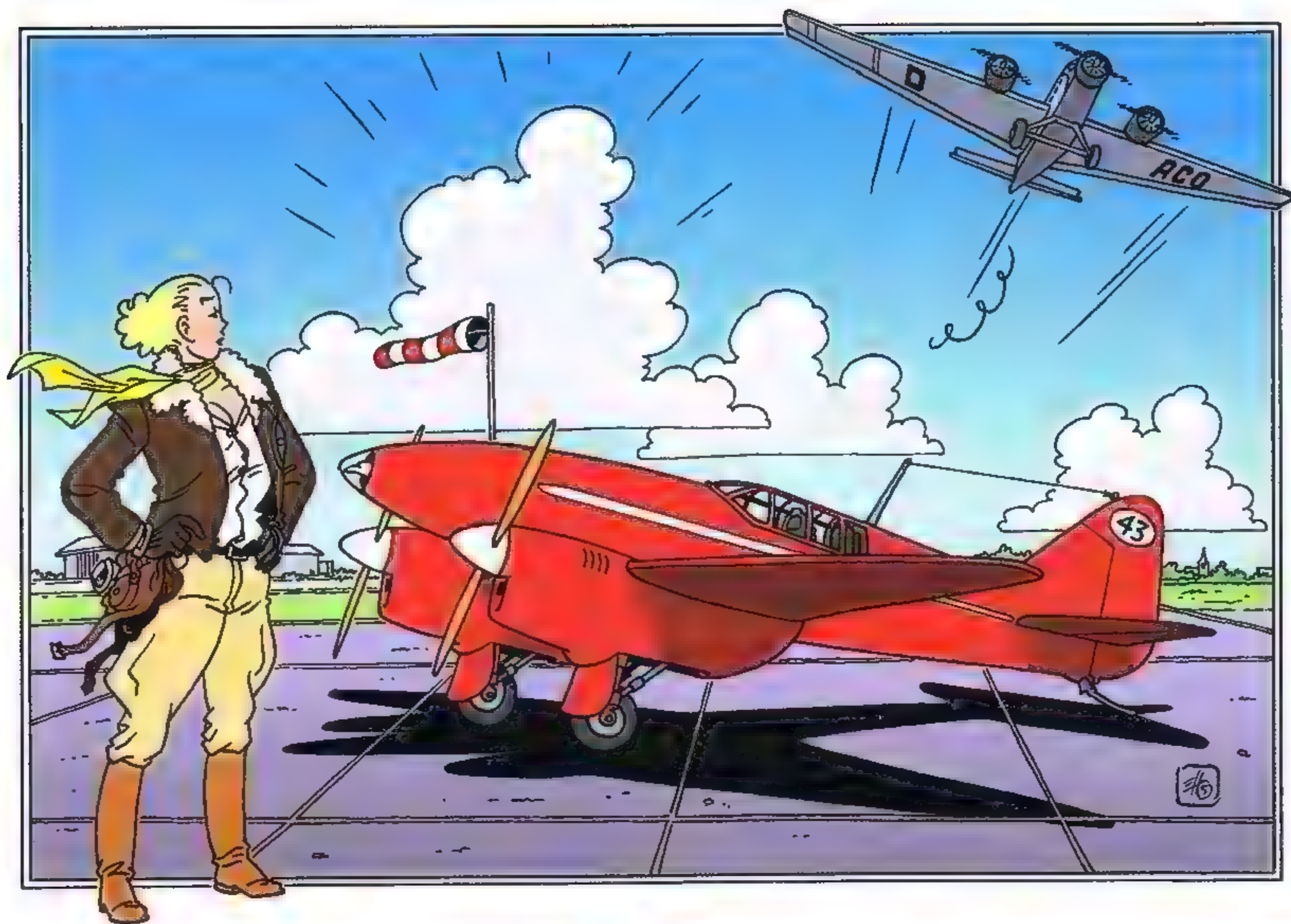
twee gedachten: nu al... en nu pas. 'Nu al' omdat ik een oeuvreprijs verwacht aan het eind van een carrière en ik gevoelsmatig pas op de helft ben. 'Nu pas' omdat ik me bij sommige eerdere winnaars afvroeg wat voor een oeuvre zij dan al hadden opgebouwd. Ik besef ook dat ik voor veel stripliefhebbers een poosje achter de horizon heb zitten tekenen. Mijn educatieve strips en divers werk in opdracht zijn nu eenmaal minder zichtbaar dan een serie als *January Jones*. Al zie ik me zelf wel als een wegbereider voor de acceptatie van de educatieve strip. Opvallend is wel dat nu ik weer met *January Jones* ben begonnen, de aandacht toeneemt en prompt een hoofdprijs aan mij wordt toegekend.'

Educatieve strips

Je hebt de naam je goed te documenteren. Je hebt drie jaar een studie tot geschiedenisleraar gevolgd. Heb je daar veel aan voor je stripverhalen?

Eric Heuvel: Ik heb zeker baat bij mijn belangstelling voor geschiedenis. Al heb ik die deeltijdstudie tot docent geschiedenis niet afgemaakt omdat ik het te druk kreeg

LINKS - Deze tekening van een stoere January Jones maakte Heuvel als een extra bijlage voor een Duitse uitgave van *January Jones*.

ONDER - De tekening die gebruikt is voor het omslag van het zevende *Bud Broadway*-album, *De toorts van Caesar*, uit 2007.

met educatieve strips. Ik ben me overigens door een strip gaan interesseren in de Tweede Wereldoorlog. Naar aanleiding van 25 jaar vrede in 1970 verscheen er een strip over dat onderwerp die mij mateloos boeide. (Het gaat hier om een deel uit *Illustrated Classics*. TdK)

Verder hing ik altijd aan de lippen van mijn ouders wanneer ze spraken over hun jeugd tijdens de bezetting. Het feit dat mijn moeder naar Friesland werd geëvacueerd in verband met de Hongerwinter verwerkte ik in *De ontdekking* waar ditzelfde Helena overkwam. Als je overigens de colofons bekijkt van die educatieve strips zie je pas hoeveel mensen er over je schouder meekijken om te zorgen dat het allemaal klopt.

Bij *De ontdekking* was de Anne Frank Stichting aanvankelijk terughoudend. Daarnaast moest er hard aan worden getrokken om geld los te krijgen van het bedrijfsleven om het stripproject te kunnen realiseren.

Uiteindelijk werd het project financieel ondersteund door het ministerie van VWS. In het begin was men er niet van overtuigd dat een educatieve strip over de oorlog zou aanslaan. Toen dat wel het geval bleek en de Holocaust in *De zoektocht* het onderwerp werd, werd het groter en nog professioneler aangepakt. De stichting haalde er zelfs buitenlandse deskundigen bij die tot in detail meekijken.

Hoe zorg je ervoor dat je weergaves correct zijn?

Je hebt drie manieren waarop je een boodschap overbrengt: via tekstballonnen voor dialogen, tekstblokken voor algemene informatie en het beeld. Dat moet allemaal precies kloppen, zeker bij

BOVEN – Pagina die dienst deed als vingeroefening. Heuvel probeerde medio jaren 1980 de stijl van Jean Giraud uit.

een onderwerp als de Holocaust waarbij er nog altijd mensen zijn die dit ontkennen! Ik wilde die personen niet de gelegenheid bieden mijn strip aan te grijpen om

RECHTS – Kerstkaart uit 1986 in de vorm van een stripverhaaltje; alleen voor eigen gebruik van de auteur.

dat standpunt te bevestigen. Gelukkig verschenen er bijna alleen maar goede recensies; de enkeling die het over 'Kuifje in Auschwitz' had, bleek sowieso sceptisch tegenover strips te staan. Een bewijs voor de juistheid van de weergave is dat het album in vele talen, waaronder Duits, Japans, Oekraïens, Portugees en zelfs in het Hebreeuws, is uitgegeven. Naar aanleiding van de Portugese versie heeft de Braziliaanse regering besloten dat in iedere bibliotheek van het land een exemplaar aanwezig dient te zijn. Die Hebreeuwse versie is in samenwerking met het Joodse herinneringscentrum Yad Vashem uitgebracht.

Een aantal albums van jouw hand is eerder beloofd met een Stripschappenning. Waarom vallen jouw albums zo vaak in de smaak van de prijzencommissie?

Dat moet haast wel komen door de toegankelijkheid van zowel verhaal als tekenwerk. Dat is een kwaliteit die ook voor een deel het succes bepaalde bij het gebruik van de educatieve strips op scholen. Met *January Jones* begon het al dat ik, als debuterend tekenaar, in heel Europa werd uitgegeven. Niet velen in Nederland hebben dat

LINKS – Illustraties uit een stripverhaal dat Heuvel tekende over de geschiedenis van Rotterdam. De strip werd alleen op het internet gepubliceerd.

bereikt. Met de educatieve strips gebeurt het opnieuw... en nu wereldwijd!

De eerste stappen

Hoe ben je eigenlijk het vak ingerold?

Al jong tekende ik de schoolkrant vol met tekeningen in stijlen die ik uit *Mad* bewonderde. Vooral Mort Drucker en Jack Davis vond ik geweldig. Pas in militaire dienst ging ik nadenken over wat ik wilde in mijn leven. Ik besloot alles in het werk te stellen – als autodidact – om 'iets' te bereiken met strips. Ik vond een baantje – douanier – om de schoorsteen te laten roken, maar overwoog nooit om daarin carrière te maken. Al mijn tijd ging in het tekenen zitten. Na verloop van tijd ging ik mijn werk rondsturen naar allerlei stripbladen en mensen in de stripwereld. Ik kreeg een brief van Ruud Straatman die mij als tip gaf het werk van een favoriete tekenaar te bestuderen zonder een imitator te worden. In die tijd was dat Jean Giraud/Moebius. In die stijl probeerde ik dan weer aan de bak te komen bij amateurbladen als *Yèch*, *Rebel Comix* van Stan Heinze of *Krest*. Ik tekende van alles. Van horror uit de jaren 1950 in *Rebel Comix* tot aan sciencefiction in de stijl van Jacques Tardi in *Krest*. Om een lang verhaal kort te maken: op een dag belandde één van mijn enveloppen met eigen werk bij Martin Lodewijk. Die nodigde me uit om eens te praten. Hij wees me op de klare lijn als een stijl om me als tekenaar sneller te ontwikkelen. In eerste instantie werd ik zijn assistent. Hij tekende veel reclamewerk waarbij ik hem hielp. Na dit reclamewerk ontstond *January Jones*, de strip die we in 1986 samen hebben bedacht. De rest is geschiedenis...

Je had toch ook contacten met uitgever Ger van Wulften; nu van Xtra, destijds van Espee?

Voor ik in contact kwam met Martin kwam ik door het rondsturen van mijn werk terecht bij Ger van Wulften. Hij vroeg me of ik een strip wilde maken van de meidenband de Dolly Dots. Het is nooit verder gekomen dan enkele opzetjes. De dames waren toch niet zo onder de indruk. In die periode ontmoette ik ook Rudolf Kahl, die bij Van Wulften zijn *Herinneringen* uitbracht. Van hem kreeg ik tips die ik als beginnend tekenaar als echte *eye-openers* heb ervaren. Gewoon, over welk type pen of potlood je het beste kon gebrui-

ken, over de grootte van de plaatjes waarin je werkte of de opzet van de pagina's.

Anne Frank en de Holocaust

In 2010 verscheen *Het leven van Anne Frank – Een grafische biografie*, gemaakt door twee Amerikanen. Waarom heb jij dit boek niet gemaakt?

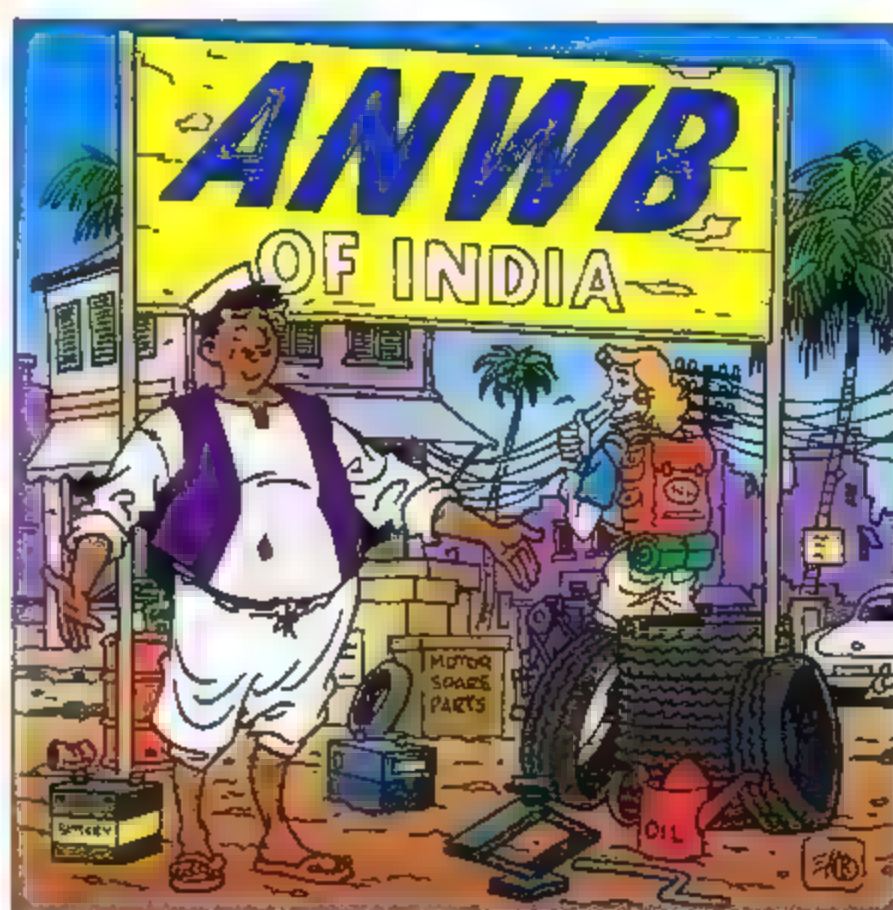
De Anne Frank Stichting wilde voor dit project in zee met tekenaars die in de Verenigde Staten bekend zijn. Dat vond ik natuurlijk erg jammer. Het idee van de educatieve strip had ik immers bij de stichting binnengebracht. De overweging daarbij was dat de strip in eerste instantie bestemd was voor de VS; daar zou de klare lijn minder goed liggen. Van het resultaat was ik niet kapot. Het miste de historische sensatie van het Nederland in die tijd. Niet zo gek, omdat de strip gemaakt werd door Amerikanen. Wel grappig als je ziet hoe Steven Spielberg met de *Kuifje*-film de klare-lijnstijl daar nu introduceert.

Ik was ergens ook opgelucht dat een strip over Anne Frank aan mij voorbij ging. Ik had net *De zoektocht* gemaakt en in het kader daarvan de voormalige vernietigingskampen in Polen bezocht. Het is niet goed voor je gemoedsrust al te lang met dat onderwerp bezig te zijn.

Een strip over de Holocaust maken is dus een heftige ervaring?

Zonder meer. Ik ben samen met het Nederlands Auschwitz Comité, dat een dergelijke reis elk jaar organiseert, naar Polen vertrokken om daar een aantal van die kampen te bezoeken. Onder mijn reisgenoten bevonden zich ook twee vrouwen, eerste generatie slachtoffers, die er

ONDER – Twee illustraties die werden geplaatst bij een column in het blad van de ANWB.

BOVEN - Omslagtekening voor *Por Dios 5* uit 2011 met January Jones.

ONDER - Lila uit *Lila & Kross*. Haar maatje Kross staat onderaan de volgende pagina.

gevangen hadden gezeten. Dat greep me enorm aan; helemaal tijdens het ritueel waarbij de namen van de slachtoffers werden afgeroepen. Ik heb onder meer Auschwitz I-Stammlager, Auschwitz II-Birkenau, Majdanek en Sobibor bezocht en heb daar veel emotionele indrukken opgedaan. Natuurlijk heb ik me ook ter plekke kunnen documenteren om te leren hoe ik dingen waarheidsgetrouw kon tekenen.

Strips in opdracht

Je werkt al jaren samen met het agentschap Comic House; hoe bevalt die samenwerking?

Het contact is goed. Ze zijn bij Comic House ook attent. Toen mijn moeder in het begin van onze samenwerking overleed, reageerden ze meteen. Dat zal ik niet snel vergeten. En na het winnen van de Stripschapprijs werd er een paar dagen later een groot boeket bezorgd.

De opdrachten komen op verschillende manieren tot stand. Soms word ik rechtstreeks benaderd, waarbij ik de potentiële opdrachtgever meestal doorverwijs naar Comic House. Soms komt een klant bij Comic House en vraagt dan naar mij, of mijn stijl blijkt het meest bij zijn wens aan te sluiten. Recent heb ik via Comic House nog opdrachten verkregen zoals het maken van een tweede deel van *Lila & Kross*, op scenario van Herman Roozen, voor het GVB in Amsterdam en een aantal cartoons voor

het ministerie van VWS voor een overheids campagne. Ik vind het wel lekker om het regelen van alle zakelijke elementen niet zelf te hoeven doen. Ik heb met de publicatie van *Bud Broadway* in *Algemeen Dagblad* tot aan de paginaprijs alles zelf afgehandeld en dat ervoer ik als behoorlijk belastend.

Voor *Studio* en *Mikro Gids* van de KRO maakte je een aantal jaar geleden een strip over de tv-serie *Toen was geluk heel gewoon*. Gaat daar nog een album van verschijnen?

Ik denk het niet. Het is een rechtenkwesitie. Te veel partijen maken het ingewikkeld. Je moet weten dat de serie een spin-off is van het Amerikaanse *The Honeymooners*. Ook de *De Flintstones* is daarvan afgeleid. Centraal staan twee koppels, waarvan één met een dominante man. Jaap uit *Toen was geluk heel gewoon* is eigenlijk Fred uit de *De Flintstones*. In ieder geval claimen die Amerikanen van ieder afgeleid initiatief al vijftig procent. En dan moet je ook rekening houden met een aandeel voor Gerard Cox en Sjoerd Pleijsier, de KRO, de schrijvers van de strip - Rein Post, Hanco Kolk en Studio Noodweer - en ikzelf. Het lijkt me dus financieel geen haalbare kaart.

Bekend zijn ook de strips die je voor de jaarverslagen van warenhuis Blokker hebt gemaakt. Hoe zijn die contacten ontstaan?

Het contact kwam via Han Peekel tot stand. Hij was door directeur Jaap Blokker in de arm genomen om het jaarverslag van de Blokker Holding meer uitstraling te geven. De rol van Peekel als intermediair was snel voorbij omdat Jaap Blokker - een stripliefhebber - mij rechtstreeks benaderde voor een vervolg. Ik ontving een handgeschreven brief, daar stond hij om bekend, waarin hij mij uitnodigde het vervolg van die 'samenwerking op afstand' te bespreken. Uiteindelijk kwam daar een langdurige samenwerking uit voort. Ik maakte de strips op basis van zaken uit het concern, zoals nieuwe vestigingen, ontwikkelingen in Nederland en nieuws uit de wereld. We ontmoetten elkaar in de aanloop naar een nieuw jaarverslag altijd drie keer. Eind januari, begin februari maakten we een keuze uit het nieuws van het afgelopen jaar. We bladerden dan jaarboeken door en kwamen zo tot een selectie van nieuwsfeiten. In april werd het gehele scenario nog eens doorgesproken en in juni de schetsen die ik dan had gemaakt. Het jaarverslag kwam rond juli uit. Helaas is hij begin juli vorig jaar overleden. Ik heb al een paar keer gepolst bij de holding maar ik weet nog niet of men bij Blokker door gaat met de stripbijdragen in het jaarverslag.

Op je website is iets te lezen over een project voor het gemeentearchief van Rotterdam. Vertel daar eens meer over?

Dit was een klus die mij via Comic House bereikte: een prijsvraag over de geschiedenis van Rotterdam, gericht op scholieren. Het was weer een voorbeeld van de combinatie geschiedenisonderricht en strips. Ik verzon

anekdotes van historische gebeurtenissen en verwerkte die in de belevenissen in stripvorm van een jongen en meisje. Daar kwamen onder anderen Erasmus in voor maar ook de Reus van Rotterdam (een bekende Rotterdammer van bijna 2,40 meter lang uit de jaren 1940-1950. TdK) en Lee Towers uit de tijd dat hij nog op hijskranen werkte.

Een paar jaar geleden verscheen er een aankondiging – zelfs in de vorm van een ansichtkaart – van een nieuw stripalbum bij uitgeverij L: *Bureau Warmoesstraat*. Waarom is dat niet doorgegaan?

Ik werd benaderd door Piet Middelkoop, een bevlogen oud-agent van dit roemruchte politiebureau in Amsterdam. Hij beheert een website over dit bureau en bedacht het format waarbij waargebeurde anekdotes van hem en zijn collega's werden verstript. Dagblad *Het Parool* zou ze publiceren. Er zijn er inderdaad een paar in de krant terecht gekomen. Daar kwam een einde aan met de komst van een nieuwe hoofdredactrice die er andere ideeën op na hield. Middelkoop geeft nu rondleidingen door de ruige buurt van Amsterdam. Ik heb begrepen dat hij de strips zelf wil bundelen om ze te verkopen of weg te geven aan de toeristen die hij rondleidt.

Krantenstrips

Soms maak je strips in je eentje, maar vaak werk je samen met een scenarist; op welk vlak ervaar je de verschillen?

Ik merk dat het soms heerlijk is het scenario over te laten aan mensen die hun vak goed verstaan. Sommigen laten je vrij, terwijl er ook zijn die zelf strips tekenen, zoals Hanco Kolk en Martin Lodewijk, en daardoor de regieaanwijzingen in de vorm van losse krabbels aanleveren. Dat is wat dwingender. Omdat ik visueel ben ingesteld hangen die aanwijzingen dan wel op mijn netvlies als ik aan de bak ga. Het werken met scenaristen die zelf ook tekenen helpt wel om goed op te kunnen schieten, zeker als het druk is.

Avonturenvervolgverhalen in kranten zijn niet meer van deze tijd, zo lijken dagbladredacteuren te redeneren. Jij hebt veel in kranten gepubliceerd. Wat vind jij van die trend; is dat omkeerbaar?

Mij bereiken op dat gebied tegenstrijdige berichten. Eerst verdwenen die strips omdat ze de losse-verkoop-lezer niet zouden boeien. Dat was de klant van die tijd. Nu hoor ik weer geluiden dat de abonnee moet worden gekoesterd en juist voor die lezer zou een feuilletonstrip prima werken. Een krantenstrip is altijd leuk om te maken maar vereist wel discipline. In viereneenhalf jaar *Bud Broadway* in *Algemeen Dagblad* heb ik geen deadline gemist, maar dat gaat je niet in de koude kleren zitten.

Heb je zicht op het verschijnen van de laatste twee *Bud Broadway*-verhalen?

Uitgeverij Boumaar gaat ze nog uitgeven. Waarschijnlijk rond Stripedagen Haarlem.

Franse Geheim van de tijd

Wie hebben jouw werk beïnvloed?

Dat is een heel rijtje. Hergé met z'n klare lijn spreekt voor zich. De al genoemde Mort Drucker en Jack Davis uit *Mad*; Drucker met zijn geweldige filmparodieën en Davis met die typische zwierige stijl. André Juillard vind ik geniaal en dan vooral zijn tekeningen in *De zeven levens van de Sperwer*. Ik was jaren geleden te gast bij de Frankfurter Buchmesse vanwege de in het Duits vertaalde *January Jones* en kwam toen aan de stand naast Juillard te zitten. En dan kan ik verder nog namen als Milo Manara, Jean-Claude Mezières en Giraud noemen.

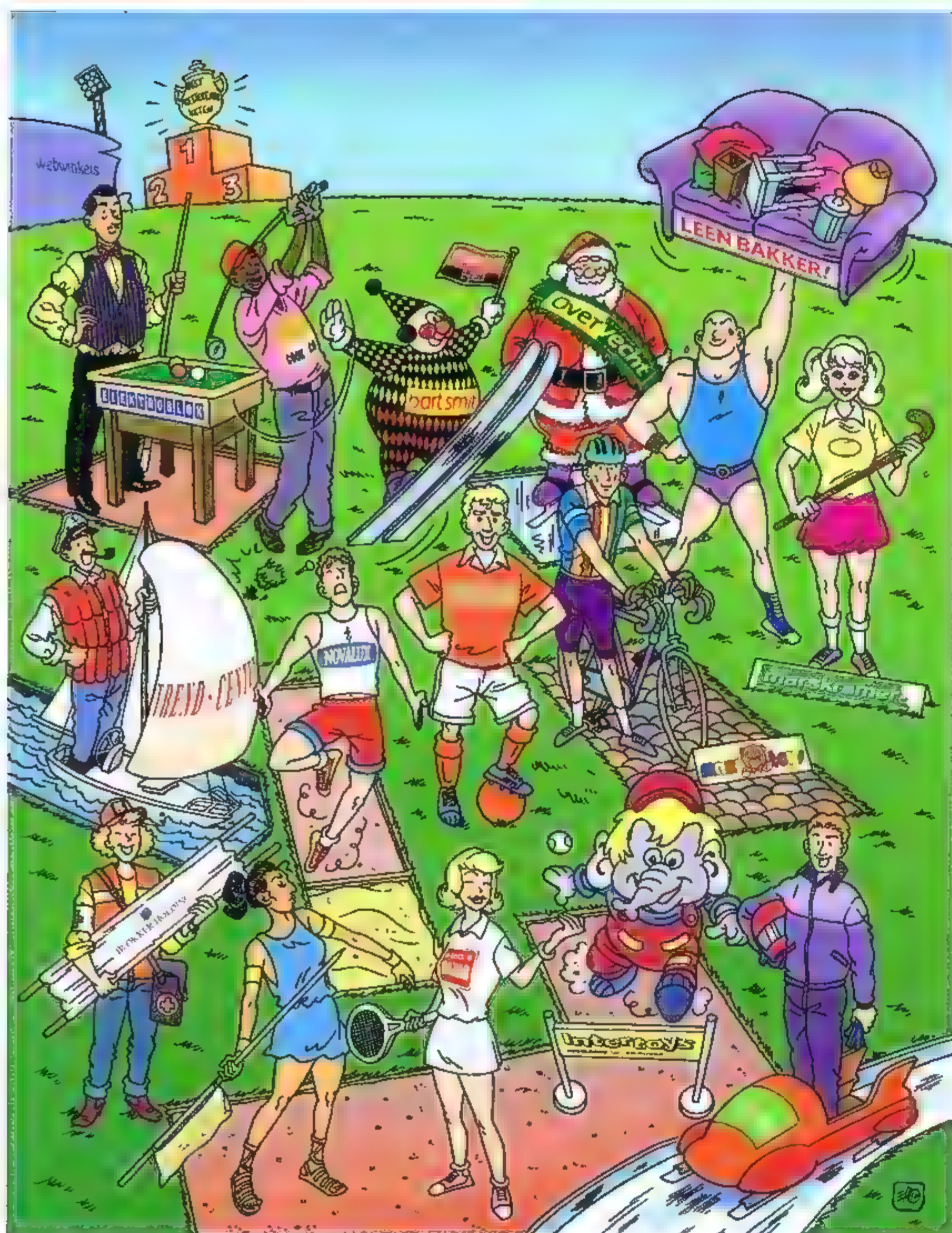
Geheim van de tijd is kortgeleden in het Frans verschenen; hoe kwam die productie tot stand?

Eigenlijk heel simpel. Ik werd benaderd door Jean-Michel Boxus van BD Must, een Franstalige Belgische uitgeverij. De vraag was of Frits Jonker, de scenarist, en ik het goed vonden als er een Franse uitgave zou komen van de miniserie die helaas in Nederland niet wordt herdrukt. Natuurlijk vonden Frits en ik dat goed. Het leidde er wel toe dat ik tijdens de afgelopen feestdagen vier

VAN BOVEN NAAR BENEDEN

- Openingsstrook uit *Bureau Warmoesstraat*.
- *Toen was geluk heel gewoon*.
- Aankondigingsstrook in *Algemeen Dagblad* van *Geheim van de tijd*.

BOVEN - Omslagtekening van het jaarverslag van Blokker over 2009.

RECHTS - Schetsen voor een parodie op de tv-serie *Flikken Maastricht* die in de nieuwe *Mad Fucking Maastricht* gaat heten.

ONDER - Heuvel maakte voor de vier Franse uitgaves van *Geheim van de tijd* een ex-libris.

keer duizend ex-librissen zat te signeren want BD Must geeft ze luxe uit met zo'n gesigeneerde illustratie. Op uitnodiging van dezelfde man heb ik dit jaar ook voor het eerst Angoulême bezocht.

En dan nog even vooruitblikkend; welke toekomstplannen zijn er nog?

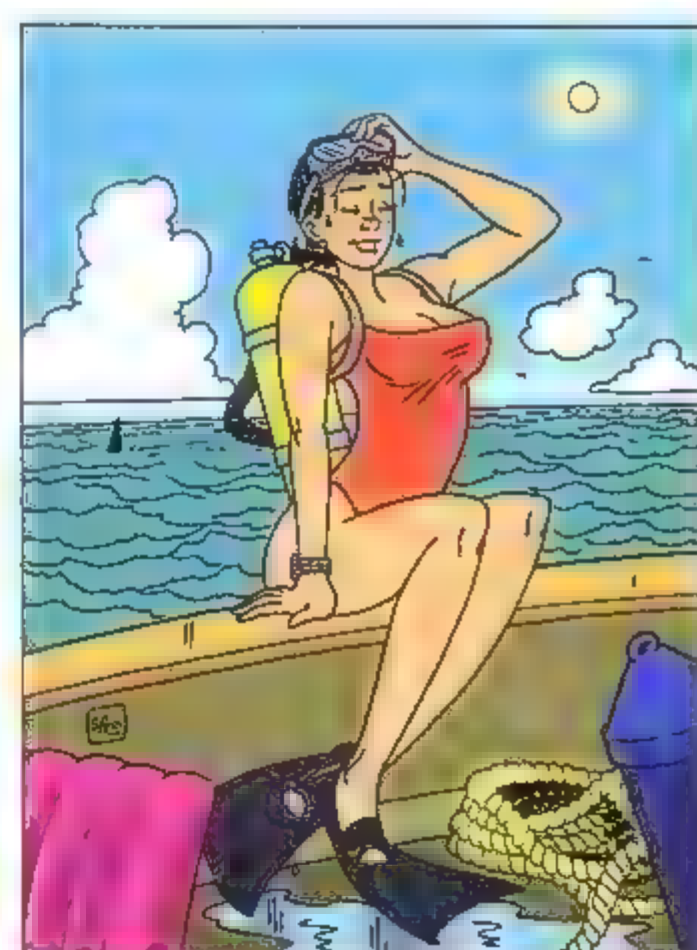
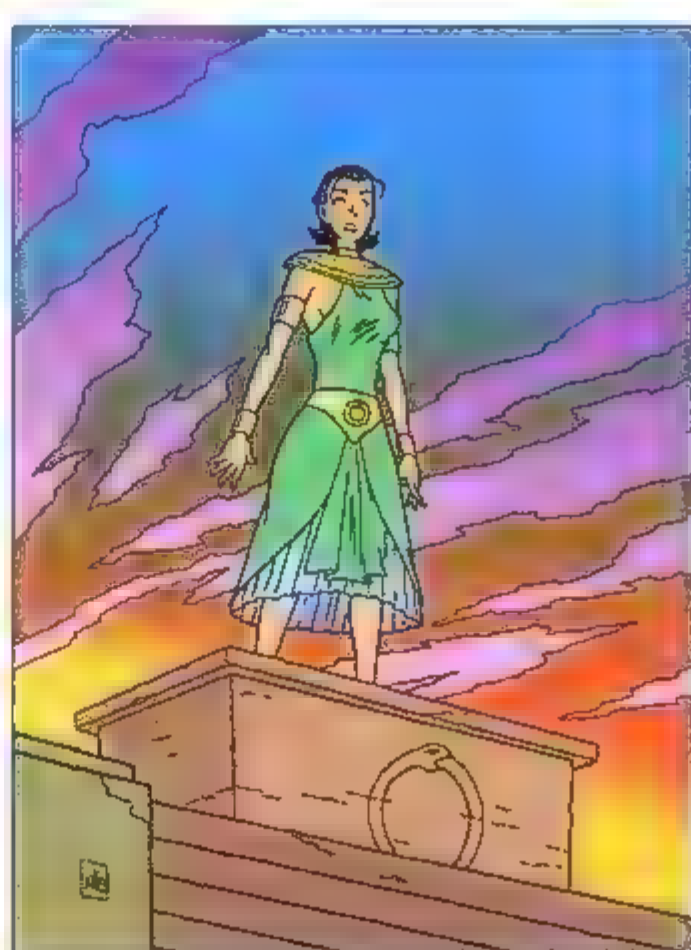
Ik heb niet zo'n lange-termijnplanning. Ik werk momenteel met veel plezier aan een nieuw *January Jones*-verhaal. Toch zou ik nog wel eens uit het keurslijf van de klare lijn willen breken en terugkeren naar een stijl uit mijn jonge jaren. Ik heb wat werk in die stijl bij de

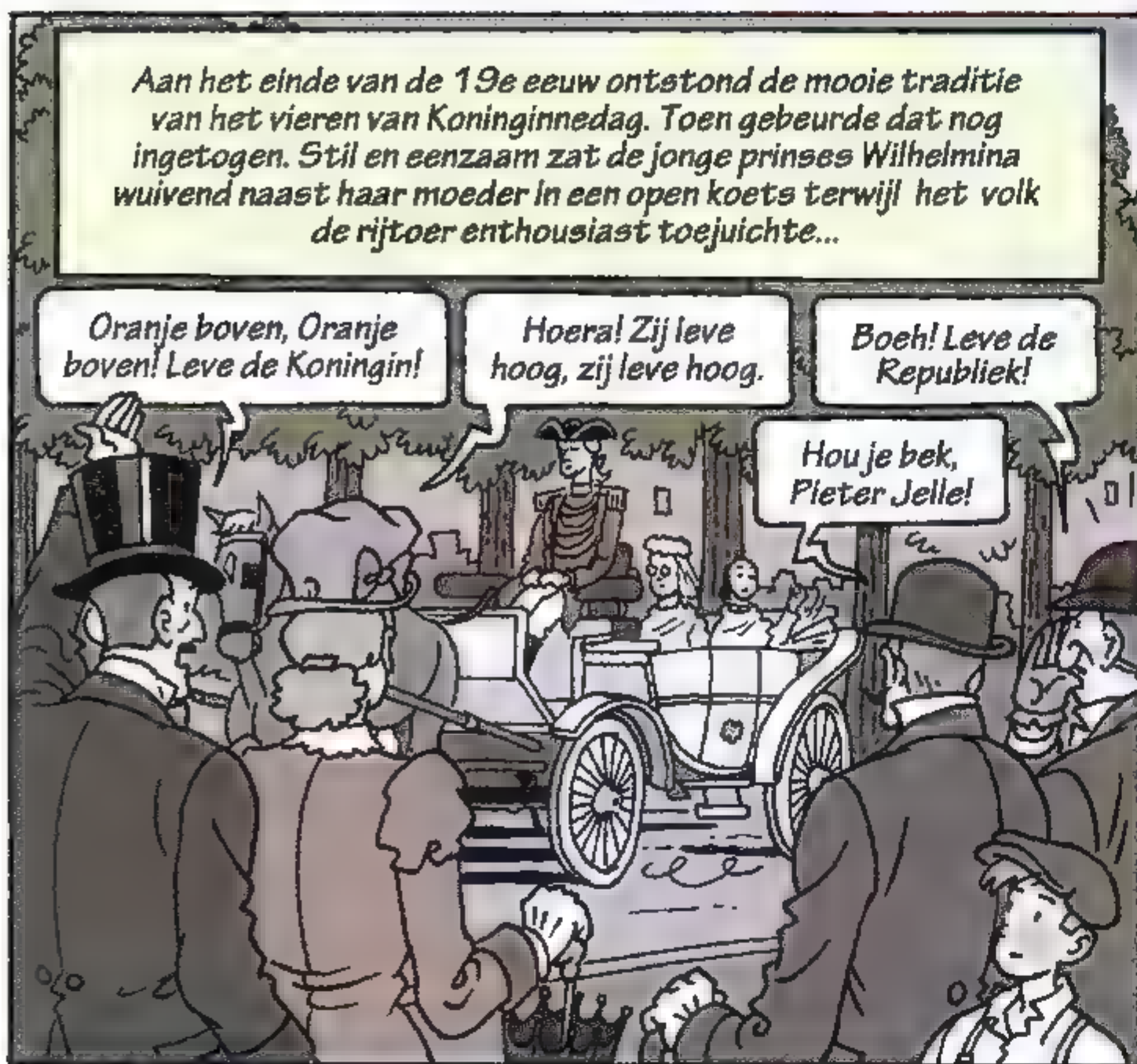
Eric Heuvel tekende tussen 2000 en 2011 twaalf jaarverslagen voor Blokker Holding. Vanaf de pagina hierna volgt de volledige strip uit het jaarverslag 2009. In overleg met Jaap Blokker selecteerde Heuvel per maand wereldnieuws, nieuws uit Nederland en uit het Blokker-concern en bouwde daaromheen een verhaal. De jaarverslagen waren alleen bestemd voor het eigen personeel en zijn inmiddels gewild bij de verzamelaar, maar zeer lastig te vinden.

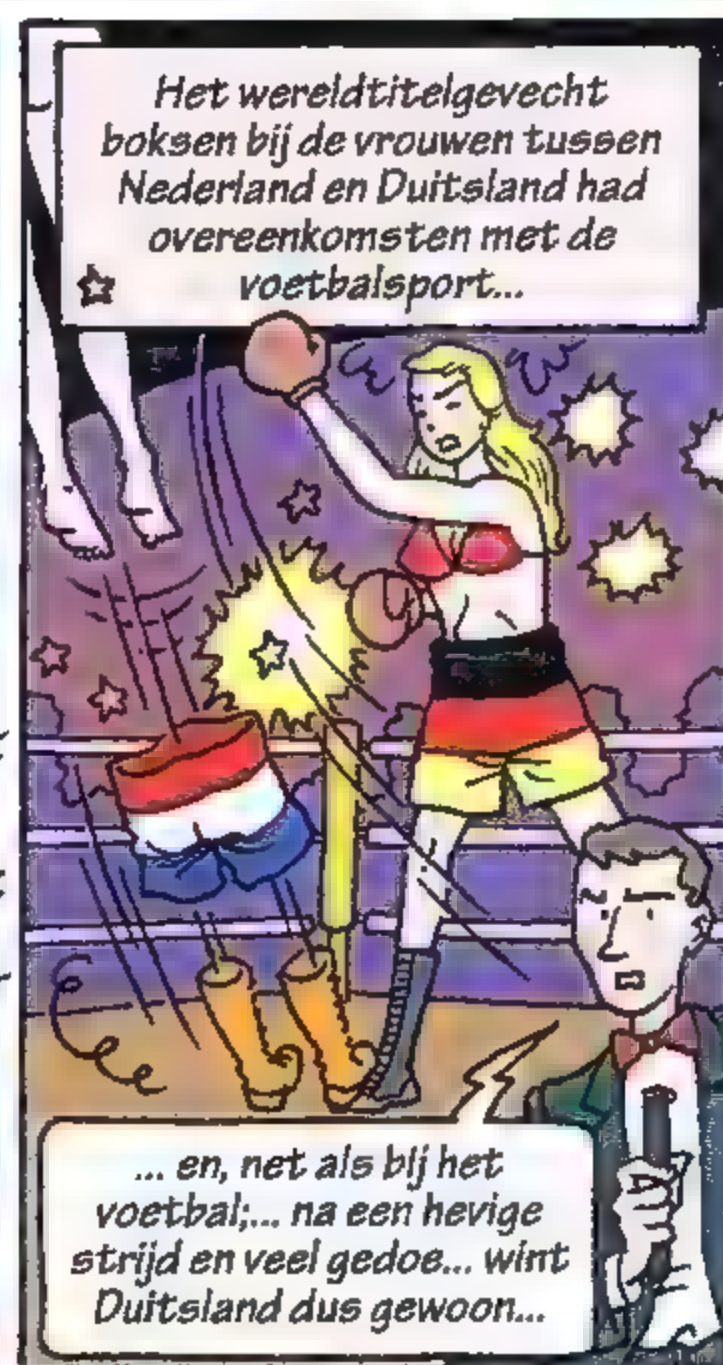

teus.de.kruijf@stripschrift.nl

Meer info: www.eric-heuvel.nl

Cook & Co timmert flink aan de weg met acties om publiek te lokken. Kook- en bakpresentaties worden gevolgd door verkoopstunts van vlijmscherpe kwaliteitsmessen die ter plaatse kunnen worden geslepen.

Mocht ik u onverhoopt raken, dan krijgt u de messenset gratis mee naar huis.

Slik!

COOK & CO SPECTACULAIRE DEMONSTRATIE

DEMO'S OP 4 APRIL

LUIGI'S SCHAREN SLIEP!

Dat het weer grillig kan zijn werd wederom bewezen. Een jaar eerder (zie jaarverslag 2008) stierf de Paashaas bijna van de kou. Dit jaar, na 3 koude maanden, bezweek hij bijna van de hitte tijdens de warmste Pasen sinds jaren.

We vonden je door het spoor van gesmolten chocolade eitjes te volgen.

We lappen je op zodat je de Paas-show alsnog tot een succes kunt maken!

Overrecht

Overrecht

PAAS SHOW

De Nederlandse troepen te Oeroezgan werden geteisterd door de inslag van twee raketten waarbij een soldaat omkwam terwijl er vijf gewond raakten.

BAOOOEM WHAAAM

Komt er dan nooit een einde aan deze zinloze missie?

Een 47-jarige Schotse huisvrouw was de sensatie van het Engelse talentenjachtprogramma 'Britain's got talent.' Volledig op het verkeerde been gezet door het uiterlijk van mevrouw hoorden de juryleden een prachtige vertolking uit Les Miserables.

Verhip ze kan zingen!

Susan Boyle's got talent!

I dreamed a dream...

BRITAIN'S GOT TALENT

PLOP

Het succes van de Mega Meubel Morfose inspireerde Leen Bakker-icoon Irene om maar weer eens te veranderen in een van haar bekende typetjes...

Dat kunt u echt niet maken, Mw. Holland... eh... Mw. Moors...

Doe niet zo benepen, man! We kunnen hier best een ondeugende video opnemen, hoor!

LEEN BAKKER

€50

Het kan verkeren. Onze jongens en meiden in Oeroezgan moeten tijdens nachtelijke aanvallen vrezen voor hun leven (zie hierboven) terwijl later de jeugd in Nederland midden in de nacht tracht een videogame over oorlogvoeren te bemachtigen...

Het is echt een gaaf spel.

Het bloed spat tegen het scherm!

Zit die nachtelijke raketaanval er ook in?

GAMES

Het leek alsof alles de succesvolle bankdirecteur Dirk Scheringa lukte. Zo veroverde de door hem gesponsorde voetbalclub AZ het landskampioenschap. Coach Van Gaal was uitzinnig van vreugde.

Vandaag Nederland, morgen Europa... overmorgen... DE WERELD! Of ben ik nou zo stom?!

LANDSKAMP 2009

Hoogmoed komt voor de val. Dirk Scheringa kon op zijn 'finest hour' nog niet vermoeden dat er al krachten aan het werk waren die zijn financiële imperium aan zouden tasten.

Mijn kantoor uit, mannetje! Met je impertinente vragen.

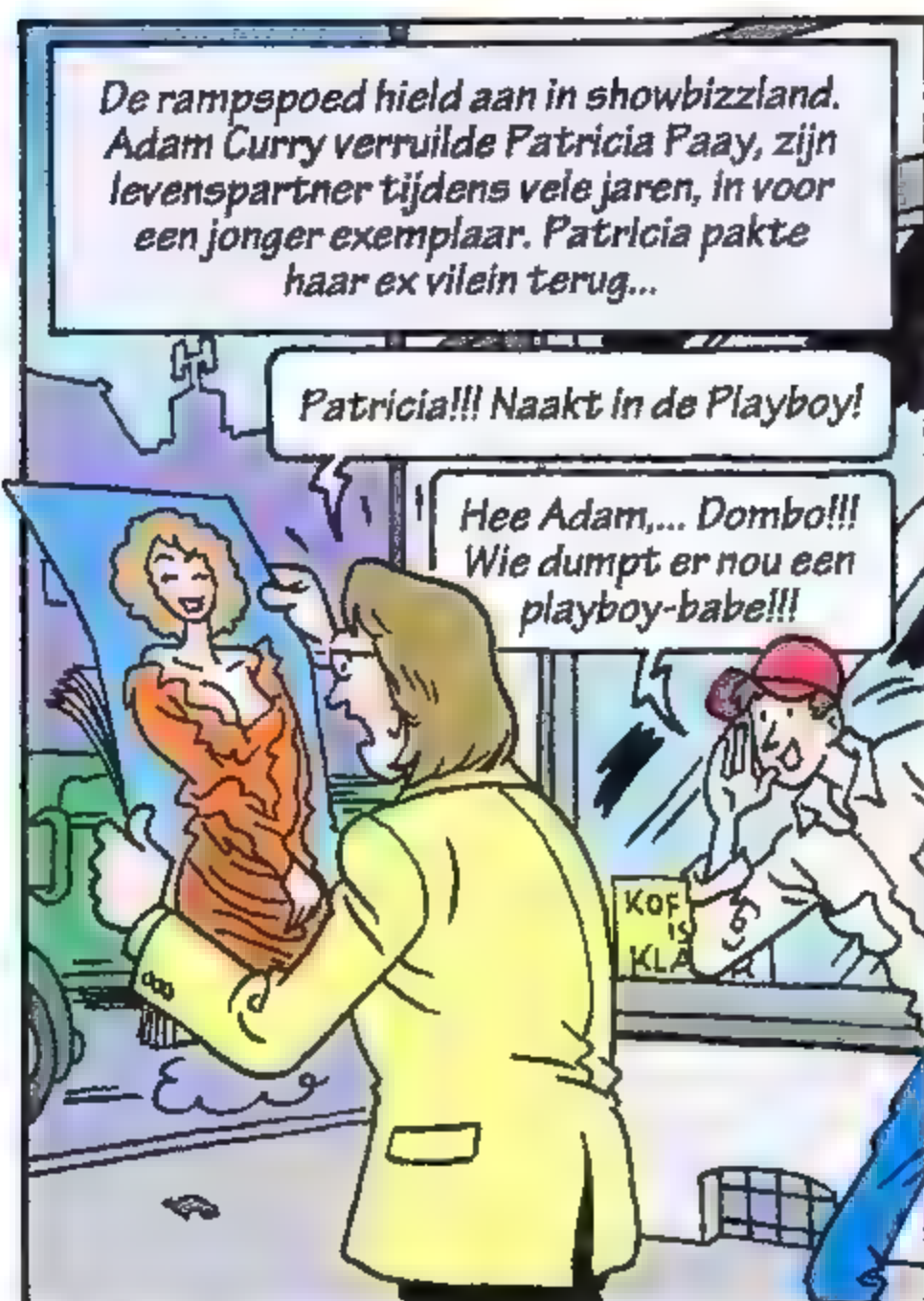
Wacht maar. Ik leg alles bloot. Jij gaat failliet!

DSB BANK

Goed voor je geld

Koninginnedag zal nooit meer hetzelfde zijn. Op de rijtour van de Koninklijke familie te Apeldoorn werd een aanslag gepleegd door een verwarde man. Diezelfde avond sprak een zichtbaar geschokte Koningin Beatrix haar volk toe.

Wat begonnen is als een prachtige dag, is geëindigd als een vreselijk drama...

De maand juni begon goed voor Bart Smit Beheer. Tijdens D-Day werd de prijs voor best presterende werkmaatschappij van Blokker Holding aan hen uitgereikt.

'Dank u, teveel eer, meneer Blokker'... zou een typisch Nederlandse, erg bescheiden reactie zijn, maar ik zeg: YES!!! DIT HEBBEN WE VOLKOMEN VERDIEND!!!

Ingegeven door angst voor de reactie van China toont JP de MP een onwelkom gezicht. Hij weigert de geestelijk leider van Tibet te spreken.

De premier heeft helaas andere verplichtingen

No problem...

WAT?! Hij wil mij niet spreken?! Ik wil HEM niet spreken! Deze*) kan hij van mij krijgen!

*) Het Brulshirt van Blokker.

De frauderende, voormalige Wallstreet-grootheid Bernard Madoff werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 150 jaar.

Bernie Madoff?! Het is het jaar 2159 en je bent weer een vrij man.

Tijdens de Europese verkiezingen deelt de PVV van Geert Wilders een genadeloze klap uit aan het politieke establishment door de op een na grootste Nederlandse fractie in het Europees Parlement te worden.

HEEEERE IS JOHNNY... eh... HERE IS GEEHEERT...!

De plotselinge dood van popidool Michael Jackson schokt velen op de hele wereld...

AAAAaaahhh... er staat een aan zijn kruis frunnikende zombie in de tuin!!!

Dat kan wel kloppen. Er was net op het nieuws dat Michael Jackson is overleden...

De beroemdste eend aller tijden, Donald Duck, bereikte de eerbiedwaardige leeftijd van 75 jaar. Dat ging niet ongemerkt voorbij.

It's a small world after all, it's a small world after all!

Als de stofwolken van de Europese verkiezingen zijn gaan liggen wordt bekend dat 40% van de Volendamers op de PVV stemde... en dat terwijl er helemaal geen allochtonenproblematiek speelt in het vissersplaatsje!

Die problematiek hebben we allegaer wel degelijk! Die Yolante is namelijk voor 50% Spaans!!!

Heel Nederland is blij als bekend wordt dat Oranje zich heeft geplaatst voor het WK in Zuid-Afrika. De Belgen troosten zich met het feit dat zij daartoe wellicht in de toekomst een kans hebben onder hun nieuwe Bondscoach Dick Advokaat.

Met een kleur feller dan Oranje zullen de Rode Duivels in de toekomst zeker en vast grote triomfen vieren!!!

Amail

Een adviescommissie adviseerde de Amsterdamse gemeenteraad om de geldverslindende Noord-Zuid metrolijn toch af te bouwen.

Met de kennis van nu vraag ik me af of de Raad er goed aan doet dit advies op te volgen...

Sportminnend Nederland komt goed aan zijn trekken. De dames estafettezwemmers winnen voor het eerst goud op het WK te Rome.

Wat waren die meiden snel. Hoe kwam dat toch?

Ze wilden na de wedstrijd nog even langs bij het net geopende CASA in Fiumicino voor de leuke openingsaanbiedingen.

Sportminnend Nederland werd echter ook zwaar teleurgesteld. Turnheld Yuri van Gelder, Nederlands 'Lord of the Rings', werd betrapt op het gebruik van drugs.

Je bent er gloeiend bij Van Gelder... dat wordt brommen...

Ik zweer u agent... ik dacht dat dat witte goedje talkpoeder was. Hoe kon ik weten dat het cocaine is?

De heldin van eenieder die de slanke lijn nastreeft, afslankgoeroe en diëtiste Sonja Bakker stortte in na een turbulente tijd in haar privéleven.

Wat doe jij nou...? Wat zou Sonja daar van zeggen...

Mijn grote voorbeeld... Mmmmak... is ingestort. Ik... smak, burp... moet toch wat met mijn verdriet?

Prins Maurits, de zoon van Mr. Pieter van Vollenhoven en Prinses Margriet wordt alom beschouwd als de leukste prins van Europa. Zijn charme is vooral gelegen in het feit dat hij zo gewoon is gebleven.

Omdat ik zo gewoon ben gebleven, mag ik van Marilène thuis het strijkwerk doen

Lieve Prins, mag ik u soms helpen?

Niet alle Prinsen zat het mee. De replica van het VOC-schip 'Prins Willem' ging in Den Helder in vlammen op.

Nou, een reden om een dagtochtje naar Den Helder te maken hebben we ook niet meer.

Je vergist je! Ze hebben hier nu ook Bart Smit, Xenos, Blokker, Intertoys en een Big Bazar komt eraan!

In België trok een reeks ontspanningen uit gevangenissen de aandacht. Wat inspireerde de uitbrekers toch? De slechte toestand binnen de gevangenis muren, of wat anders?

Land maar bij die CASA, piloot!

CASA!!! Ik ben vrij!!!

Na zijn triomf bij AZ werd Louis van Gaal tot iets groters geroepen. Hij werd de nieuwe coach van Bayern München.

Fur ons ist het die Tod oder die Gladiolen...

Ich voel mie sjoon zu Hause... Ich misse allein ein Blokker.

De strijd om de titel 'winnaar van de Tour de France' gaat vanaf het begin tussen Lance Armstrong en de Spaanse coureur Contador. Deze laatste wint uiteindelijk.

Is dit eindelijk het einde van Lance...?

Weet ik niet, maar belangrijker... wanneer komt MaxiToys naar Spanje?

Bij een van de verdachten van de fraudezaak rond vastgoedbeleggingsfonds Palm Invest, Danny K., werd door een afperser een teen afgeknipt.

Eens kijken... wat kan ik na die teen nog meer afknippen?!!!

NEEEEEEE, GENADE... Ik zal betalen!!!

Een nieuw dieptepunt bij calamiteiten, veroorzaakt door voetbalhooligans, werd bereikt tijdens de strandrellen nabij Hoek van Holland. Er viel zelfs een dode te betreuren.

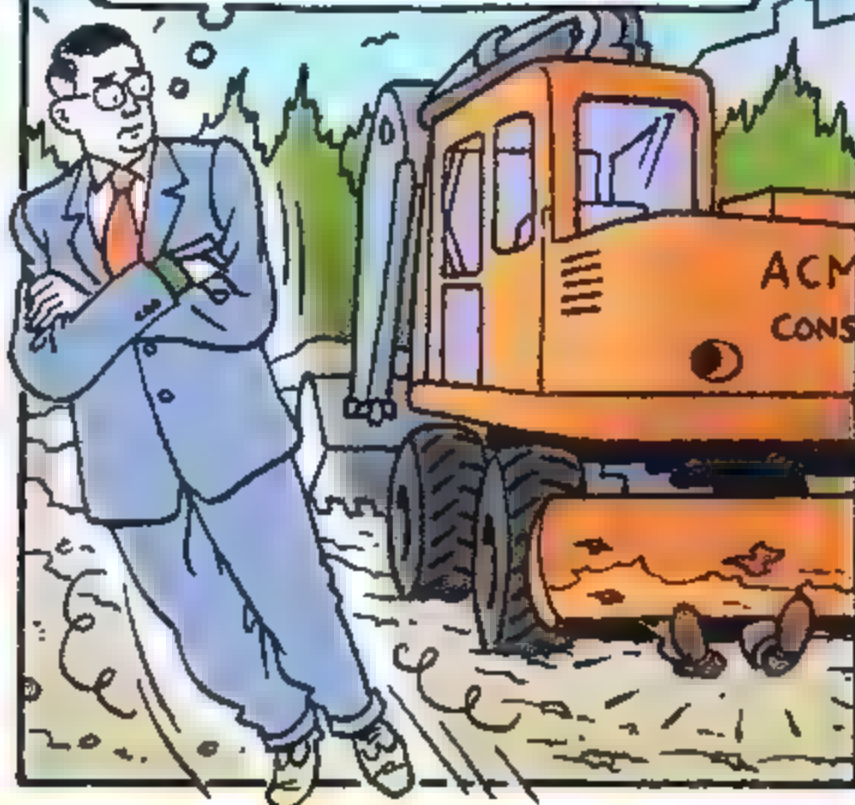
Dat zijn 'stillen'...! Maak ze af!

Sta of ik schiet!!!

Alsof er alsnog van boven werd ingegrepen om aangedaan onrecht te wreken; ...de moordenaar van Gerrit-Jan Heijn, de 66-jarige Ferdi E(Isas) verongelukte onder een graafmachine.

Hij begroef mij meteen op de eerste dag van mijn ontvoering. Toepasselijk om dan onder een graafmachine te eindigen...

Bij Real Madrid in Spanje ging een andere wind waaien. De Nederlandse spelers gingen in de uitverkoop en moesten omzien naar een andere werkgever...

Wat nou, jongens. Denken jullie nu werkelijk dat er een einde aan je voetbalcarrière komt?

Je weet maar nooit. Ik hou al mijn opties open.

Misschien vind ik het wel leuk om in een winkel te staan!

Leen Bakker werd in dit jaar geconfronteerd met hoogte- en dieptepunten. Er werd een nieuw DC gebouwd, er opende een 100e filiaal, marktaandeel werd herwonnen, maar ook verwoestte een felle brand het filiaal te Hoorn.

Heel Nederland leefde mee met het 13-jarige zeilmeisje Laura. Zij probeerde de jongste zeezeilster ter wereld te worden, maar werd daarin tegengewerkt door de instanties en overheden.

Laura wat vind je van het nieuws dat men volgend jaar een strip over jou gaat maken?

Ja leuk, het zal gaan over een meisje zoals ik, die ook in haar eentje over de wereldzeeën zelt*)

*) Zeilmeisje YIN zal in 2010 haar avonturen beginnen in stripblad EPPO

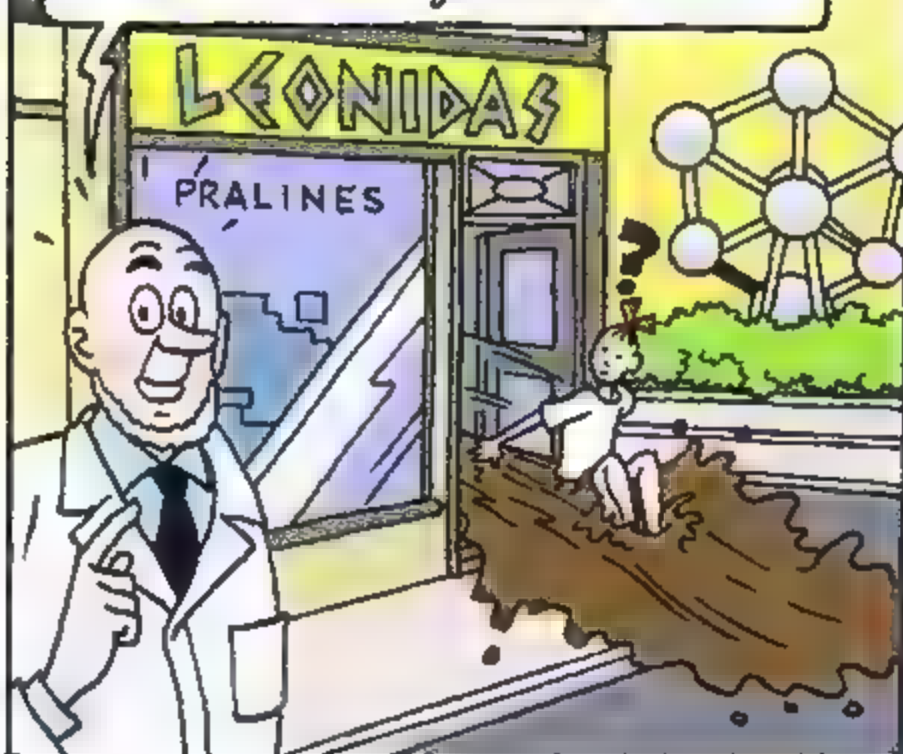
Vrouwen het zwakke geslacht? Dat vooroordeel wordt teniet gedaan door de prestaties van sportvrouwen in diverse disciplines. Bij judo, roeien en zeilen excelleren de dames. De hockeyvrouwen bereiken het hoogste; zij verslaan Duitsland en worden Europees kampioen.

Hier kan het Nationale voetbalelftal een voorbeeld aan nemen; De Duitsers zijn niet onverslaanbaar...

Op 20 augustus beleefde België de warmste dag die ooit gemeten werd. Het werd 38,2 graden. Vooraanstaande Belgische geleerden denken er het hunne over.

Als den Belgische bonbonnekes in hun voortbestaan bedreigd worden moeten ze zich wellicht wenden tot de chocoladefontein zoals die verkocht wordt bij Blokker en Casa.

Het inmiddels bekendste vissersdorpje van Nederland; Volendam komt opnieuw in het nieuws als Volendammers de BNN-IQ test winnen.

Okay, laatste vraag; aan welke kant van zijn paleis woonde Lodewijk de XIVe?

Eh... de binnenkant?

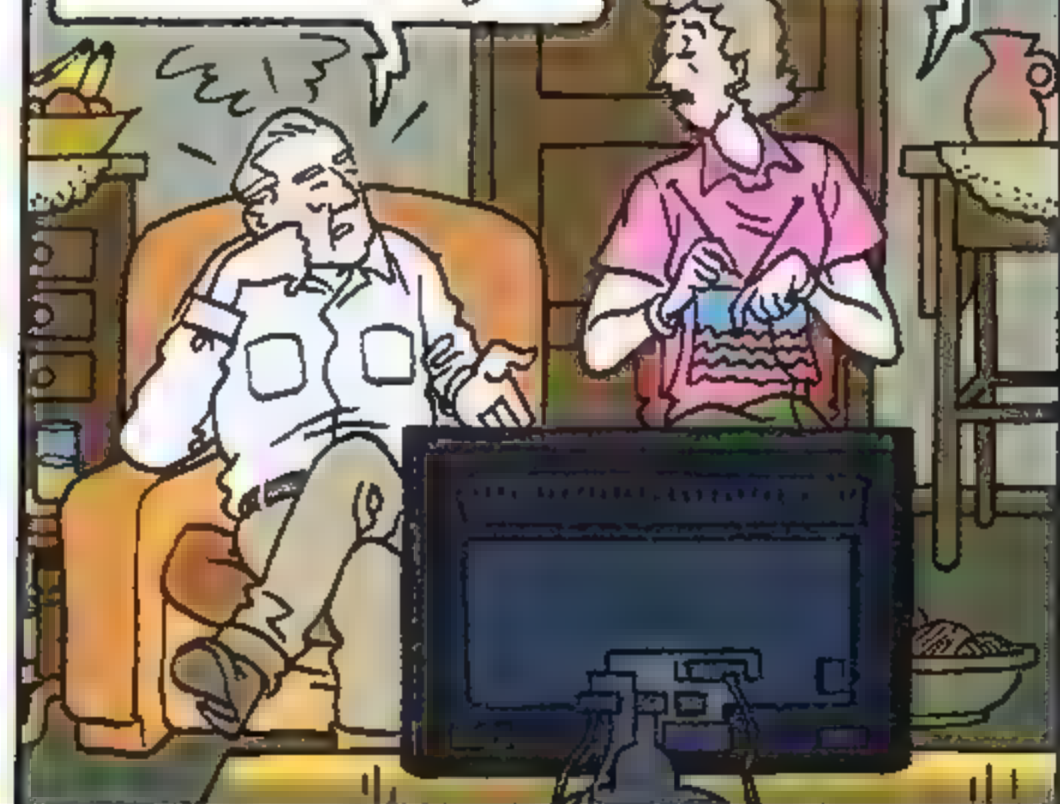
Da's GOED!!! Daarmee wint Volendam officieel de IQ test!!!

De Jamaicaan Usain Bolt mag zich de beste sprinter aller tijden noemen. In Nederland bemachtigt AZ-spits El Hamdaoui de titel 'Voetballer van het jaar' en daarmee de Gouden Schoen.

Alles goed en wel, maar hij pikt die trofee misschien wel voor de neus van een Nederlander weg!

Die allochtonen kunnen bij jou ook niks goed doen, hè?

Zonder eigenlijk nog een vinger voor de wereldvrede te hebben uitgestoken ontving de Amerikaanse president Obama de Nobelprijs voor de vrede.

Nou, als Obama de Nobelprijs voor de vrede krijgt mag ik de Nobelprijs voor de literatuur vast verwachten.

Met de arrestatie van twee criminele broers werd de Camorra (Napolitaanse maffia) een zware slag toegebracht. De bevolking herwon zelfvertrouwen...

NO! NO! NO! We betalen geen beschermingsgeld meer!!!

Scusi... auw, auw, auw!

Het is een persoonlijk drama voor schaatsster Marianne Timmer. Door een val liep ze een gecompliceerde breuk in haar hiel op waardoor ze de winterspelen van 2010 zou moeten missen...

Schaatsen... snik... was mijn leven, maar er zijn belangrijkere zaken zolang ik niet kan lopen! Bijvoorbeeld funshoppen bij de webwinkels van Blokker, Bart Smit en Intertoys.

Persoonlijke rampapoed en slecht nieuws wordt voor even naar de achtergrond gedrongen bij het nieuws dat Oprah aankondigt te gaan stoppen met haar talkshows.

Mam, mijn fiets is gestolen!

Schat, ik ben ontslagen!

Weeh, ik heb een gat in mijn hoofd!

Shhht! STIL!!! Oprah gaat iets aankondigen over stoppen met haar show!

Groot was in de Islamitische wereld de verontwaardiging toen bekend werd dat Zwitserland in een referendum de nieuwbouw van minaretten wegstemde...

&^%\$ Wat halen die Koekoek-verkopers zich in hun hoofd!!! Geen minaretten meer? Zijn ze gek geworden?!

Zo, genoeg functionele kwaadheid. Nu weer oliedollars overmaken naar Banque Suisse te Zurich!

Daar waar de Toppers bleven steken in de voorrondes behaalde de 14-jarige Ralf Mackenbach wel succes. Hij won voor Nederland het Junior Songfestival.

Dahag jongetje... als je ons het geheim van je succes verklapt krijg je een lollie!

Ga weg! Ik mag niet met enge vieze mannen praten!

In vele sporthallen in het land ging de grote griepvaccinatie van start. Bekende coryfeeën verleenden hand- en spandiensten bij het beperken van het grote verdriet.

Aaah, kleintje... stop toch met huilen. Dan krijg je van mij een echte Bukagan!

Jij krijgt van mij een Hello Kitty als je je traantjes droogt!

Ze bouwden de torens in Dubai tot in de hemel, maar tegen het einde van het jaar bleek dat ze allemaal op drijfzand waren gebouwd.

Dat heb ik weer! Nooit dat ik nog investeer in vastgoed. Misschien gaat de Blokker Holding ooit nog eens naar de beurs!

Het voortdurende commentaar op de aankoop van een vakantiehuis te Mozambique noopt Willem-Alexander en Máxima ervan af te zien...

Ze worden bedankt, die Oranjes. Niemand houdt rekening met de sappelende middenstand. Kan ik die Oranje-meuk weer terugsturen naar Nederland!

Golflegende Tiger Woods raakte in opspraak toen bleek dat hij zijn vrouw bedroog. Om zijn huwelijk te redden (?) gooide hij het erop dat het een ziekte was...

Mijn naam is Tiger Woods... ... en ik ben sexverslaafd... kan er dus niets aan doen...

HALLO TIGER!!! SEX ADDICTS AND

Geeft niks hoor, maar komen jouw golfbabes ons hier nu ook bezoeken, slurp?

Na een succesvolle ruimtereis keerde de Belgische kosmonaut Frank de Winne weer terug op aarde. Bijzonder was dat hij de commandant aan boord van ruimtestation ISS was geweest...

Zo, en nu beginnen we aan het experiment waarbij we drinkwater winnen uit urine! *)

Zucht... daar mag een Belg weer leiding aan geven...

*) Authentiek.

Om goed voorbereid te zijn op een dreigende pandemie kocht de Nederlandse overheid in de persoon van minister van gezondheid Klink enorme hoeveelheden vaccins tegen de Mexicaanse griep in.

Aaah! Auw, auw!!! Zelfs in mijn werkkamer staan die !%&^#@# dozen met naalden!

Huh? Het spul is maar tot voorjaar 2010 goed.

Er was veel van verwacht, maar een vage verklaring zonder bindende afspraken was het enige resultaat van de wekendurende klimaatconferentie te Kopenhagen.

Begrijp ik nou goed dat we hebben besloten te besluiten dat het goed zou zijn als we ergens in de toekomst een besluit besluiten te nemen?

Eh ja... denk ik... toch?

COPENHAGEN SAYS GOODBYE

Mijn besluit staat vast. Ik heb het koud; ik ga naar huis.

De Nederlander Jasper Schuringa was in de VS een grote held omdat hij een zelfmoordaanslag in een vliegtuig door een extremistische Nigeriaan wist te voorkomen. Er ontstond daarna een zenuwachtige sfeer in de lucht.

U zit mij te lang op die WC... zeker een bommetje aan het prepareren?! OPEN DIE DEUR!!!

GA WEG!!! IK HEB DIARREE!!!*)

*) Authentiek! Daadwerkelijk gebeurd.

De perikelen rond Tiger Woods hadden geen negatieve invloed op de verkoop van golfballen bij Blokker.

Wat moet jij nou met golfballen... je golft niet eens!

Neuh... maar ze schijnen goed te zijn voor je sexappeal... dat ondervond die Tiger Woods ook... echte 'Babe-magnets' zijn het!

24

BLOKKER

NIEUW

Een groot verkoopssucces van Trend Center was de lichtgevende stuiterbal. Niet iedereen was er even blij mee...

PIET!!! Kap onmiddellijk met het rondstrooien van die stuiterballen!!!

Pok

POING

Pok

Die stuiterballen van Trend Center zijn helemaal te gek, swa. Beter dan die suffe pepernoten, weetje...

De Blokker medewerker Wim Harthoorn ging na 51 jaar (!) trouwe dienst met welverdiend pensioen. Hij maakte op de valreep mee hoe zijn collegae door weer en wind hun best deden om hun Blokker filiaal te bereiken.

Tijdens die sneeuwstorm zeker de verkeerde afslag genomen???

POLAR CIRCLE

Voor het eerst in jaren beleefde Nederland een officiële witte Kerst. Op het Holding kantoor te Laren keek men vooruit.

Wat zal IJsland naar ons land sturen als vergoeding voor de geleden schade?

Tel je zegeningen.

Ad van der Horst versterkte per 1 november onze Raad van Bestuur. Dat kan toch alleen maar goede cijfers betekenen.

Stihille nacht...

Nostalgie en avontuur bij Bob Evers

MICHEL VAN MERRIËNBOER

De verstripping van *Bob Evers* heeft in de afgelopen tien jaar wortel geschoten. Inmiddels zijn er vijf delen verschenen. Tekenaar **Hans van Oudenaarden** en scenarist **Frank Jonker** kunnen nog jaren vooruit met hun bewerkingen van deze ooit populaire jeugdreeks.

Zeker nu de strip profiteert van de groeiende weemoed naar de tijd waarin in Nederland geluk nog heel gewoon was. Toch is de serie tijdelijk aan de kant geschoven om nieuwe inspiratie op te doen. Van Oudenaarden werkt inmiddels aan twee nieuwe projecten: *Puppy from Hell* en de *Eppo*-strip *Help me, Rhonda*.

FOTO ERWEN SUVAAL

BOVEN – Plaatje uit *Help me, Rhonda*. De strip gaat over een jonge vrouw die zich aardig in de nesten werkt.

et voorstel om een verstripping van de Bob Evers-jeugdboeken van Willy van der Heide (1915-1985) te maken, komt uit de koker van Koen Wynkoop. Van der Heide, één van de vele pseudo-niemen van Willem van den Hout, was bedenker van de populaire avonturenjeugdreeks Bob Evers. Hij schreef 32 Bob Evers-boeken tussen 1943 en 1978, waarna Peter de Zwaan het stokje overnam.

Wynkoop publiceerde met tekenaar Hans van Oudenaarden de stripbewerking *Een vliegtuigsmokkel met verrassingen* in 2002 in *Algemeen Dagblad*. Na een onderling conflict ging Van Oudenaarden verder met scenarioschrijver Frank Jonker. In AD verschenen tot en met 2006 nog drie andere verhalen. Daarna hield de krantenpublicatie op. Het vijfde deel, *De strijd om het goudschip*, verscheen direct in albumvorm bij uitgeverij Boumaar. Het meest recente deel, *Een overval in de lucht*, werd weer voorpubliceerd in stripblad *Eppo*.

Er zijn momenteel 51 delen van *Bob Evers* in boekvorm verschenen, wat gaan jullie daarvan nog bewerken?

Frank Jonker: Wij hebben een licentie voor de eerste 32 verhalen. Het lijkt me echter niet waarschijnlijk dat we ze allemaal verstrippen. Dan zijn we over veertig jaar nog bezig. De eerste strip die in *Algemeen Dagblad* stond was deel 25 in de *Bob Evers*-reeks en ons eerste album was deel 12. Ik wilde echter vanaf het tweede album de jeugdboeken in chronologische volgorde

aanhouden. Dat is beter voor de karakterontwikkeling en er is een aantal albums, zoals over de avonturen in de Verenigde Staten, die je achter elkaar moet uitwerken. Ik zou in ieder geval minimaal willen doorgaan tot aan *Tumult in het toeristenhotel* en het liefst eigenlijk tot en met de 'Donderjacht-trilogie'.

Hans van Oudenaarden: Als we aan de tien delen komen voor de serie, zou ik daar al heel blij mee zijn.

De affaire Wynkoop

Hoe kwam de *Bob Evers*-verstripping op jullie pad?

HvO: Ik kreeg begin 2002 een mailtje van Koen Wynkoop. Daarin vertelde hij mij over het plan voor een verstripping van *Bob Evers* en hij vroeg mij of ik belangstelling had om zo'n strip te tekenen. Hans van den Boom van uitgeverij Arboris, die met het idee van de strip wat gekomen, had mij voorgedragen.

In dezelfde periode bleek het AD mijn agentschap Comic House te hebben gepolst voor het leveren van nieuwe avonturenstrips in de krant. Ik zag direct een geweldige combinatie van kansen: de *Bob Evers*-strip met een voorpublicatie in het AD en daarna een alumpublicatie bij Arboris. Dat voorstel viel in goede aarde. Iedereen blij, nog voordat de eerste lijn op papier was gezet.

In 2002 stond *Een vliegtuigsmokkel met verrassingen* in *Algemeen Dagblad*. Het bleek een zware bevalling. Wat ging er mis?

HvO: Koen is een erg aardige man en hij weet veel van *Bob Evers*, maar hij had nog nooit een strip geschreven. Hij had geen flauw benul hoe dit aangepakt moest worden. In zijn beleving was het een intensief proces tussen twee mensen die in brainstormsessies de strip stukje bij beetje vorm zouden geven. Ik gaf steeds aan dat tekenen een solitair beroep is. Hij leverde zijn script steeds per drie pagina's en die waren niet van al te beste kwaliteit. Later kwam hij er dan bij voorbeeld achter dat er ergens een wastafel moest staan en of ik er die nog even bij wilde tekenen. Zo ontstonden er lichte irritaties die uitgroeiden tot botsingen.

Hoe is dit opgelost?

HvO: Alle betrokken partijen waren niet gelukkig met de gang van zaken rond dit eerste verhaal. Tijd voor gesprekken: experiment en reflectie zou je zeggen. Helaas. Er lag een contract tussen Comic House en het AD met de verplichting om binnen een bepaalde periode vier *Bob Evers*-verhalen aan die krant te leveren. Er bestond dus he-le-maal geen tijd voor reflectie! Er moest meteen weer een nieuw verhaal worden geproduceerd. De krant kon niet wachten. Arboris en Comic House hebben de knoop doorgehakt en, op mijn voorstel, de ervaren Frank Jonker gevraagd om het scenariowerk van Koen over te nemen. Ik kende hem als scenarist van *Donald Duck* waarvoor ik ook verhalen teken. Met hem bestaat er wel een klik. Frank weet hoe je met tekenaars moet omgaan en heeft gevoel voor het bewerken van boeken naar stripscenario's.

Wynkoop was woest...

HvO: De beslissing was pijnlijk en vervelend voor iedereen. Koen was erg betrokken bij de strip. Hij voelde zich aan de kant gezet en is er lange tijd erg boos en verdrietig om geweest. De mailwisselingen uit die tijd zijn legendarisch.

Die periode is met afstand de meest krankzinnige episode uit mijn bestaan als stripmaker. Ik geloof soms zelfs dat het allemaal niet echt gebeurd is. Een tijd met Shakespeareaanse dimensies. Uiteindelijk werd alle contact verbroken.

Komt dat eerste verhaal nog uit als album?

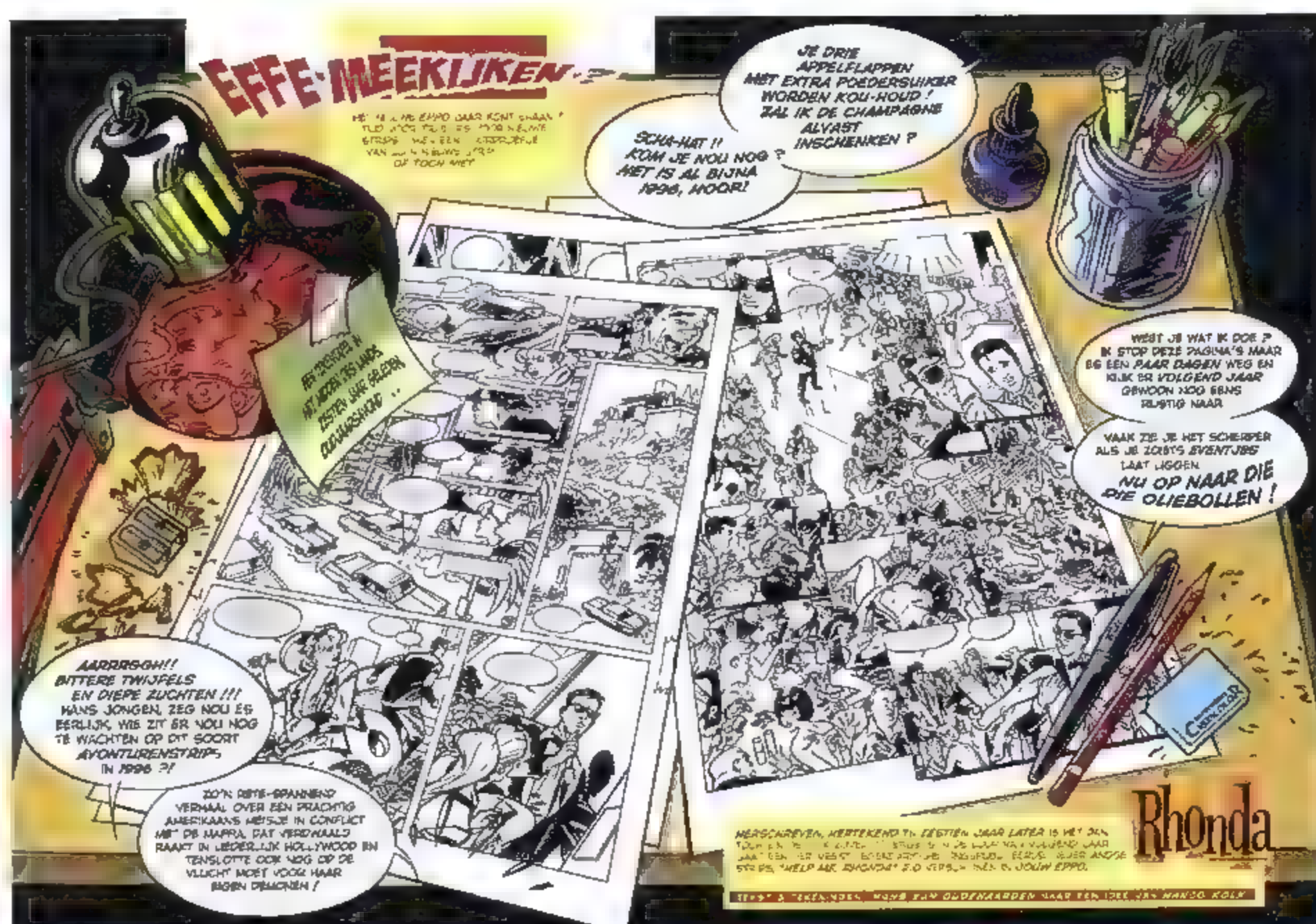
HvO: Dat verwacht ik niet. Tijdens het conflict met Koen ging uitgeverij Arboris over in andere handen. Hans van den Boom trok zich terug en de nieuwe directeur Herman Jonas zat niet op al dit gekibbel te wachten. Hij stelde voor om *Bob Evers* te stoppen of van de hand te doen. Na enig leuren in binnen- en buitenland bleek uitgeverij Boumaar bereid te zijn de strip te willen overnemen. Het allereerste verhaal is echter een wat onheldere prelude vol gevoeligheden geworden, geschreven door iemand waar niemand meer contact mee heeft. Daarna nam Frank het stokje over en hebben we een nieuwe, frisse start gemaakt.

Wat is jouw aanpak, Frank?

FJ: Ik lees zo'n boek twee keer: één keer voor mijn plezier, de tweede keer voor het oproepen van beelden waarmee ik het scenario kan uitwerken. Meestal kom ik dan uit op meer dan vijftig bladzijden. Dan ga ik flink schrappen tot ik op 44 of 46 pagina's zit en dan stuur ik het storyboard door naar Hans. Hij geeft vervolgens aan waar hij nog bepaalde wensen heeft, zoals een kader dat groter moet omdat hij daar wil uitpakken met een overzichtstekening. Ik pas dit aan en dan is het meestal wel goed. Af en toe stelt Hans per e-mail of telefoon de vraag of iets veranderd kan worden. We overleggen wanneer het nodig is, maar lopen niet de deur bij elkaar plat.

LINKS – Alle helden bij elkaar: Rhonda, Puppy from Hell en Arie Roos, Jan Prins en Bob Evers.

ONDER – Voor het kerstnummer van *Eppo*. Een trailer en aankondiging en dagboek en zelfportret en ook nog wat uniek (ongebruikt) materiaal. Alles in één.

RECHTS - *Monologue*

Intérieur van ruim zestien jaar geleden. Van Oudenaarden krijgt het er nu wat benauwd van. Hij zit te dicht op het onderwerp.

De PVV-kernwaarden

Lazen jullie *Bob Evers* in jullie jeugd?

FJ: Nee.

HvO: Ik ook niet, terwijl mijn zus die boeken in haar kamer had staan!

Zijn jullie niet bang dat de verhalen als oubollig worden beschouwd?

FJ: Nee, dat niet, al bestaat die kans wel. Maar het zijn spannende avonturen, waardoor de mensen de oubolligheid niet zo snel ervaren, ook dankzij het tekenwerk van Hans. Het spreekt ook mensen aan die *Bob Evers* nooit gelezen hebben. Er komen bij voorbeeld op stripbeurzen mensen aan de stand die zeggen dat ze de strip zijn gaan lezen door de voorpublicatie in *Eppo*.

HvO: Ik zie de strip als een tijdsmonument, een histori-

sche strip die zich afspeelt in de jaren 1950. Dan moet je de verhalen ook niet aanpassen aan de huidige, jachtige tijd. In die periode vind je allemaal elementen terug die als aanloop dienen voor de bevrijdende jaren 1960.

Zo hebben Bob en zijn vrienden brutale en bijdehante trekjes. Zij behoren tot de nieuwe generatie na de oorlog die zich tegenover de autoriteit anders gaat gedragen. Die elementen vind je terug in de strip, net als het ouderwetse Nederlands uit die tijd, en dat spreekt de jaren 1950-generatie aan.

Het zijn vooral oudere jongeren die de strip kopen, al merk ik dat kinderen de

verhalen ook waarderen. Opmerkelijk is dat er mensen zijn die onze strip heel rechts vinden. Zij zien de kernwaarden van de PVV erin terug, omdat het zo ontzettend Nederlands is. Daarom zeg ik wel eens voor de grap dat ik een rechtse strip maak.

De albums van *Bob Evers* verschijnen bij Boumaar. Is het niet logischer dat de strip in het fonds van *Eppo*-uitgever Don Lawrence Collection komt?

FJ: We kunnen zelf bepalen met welke uitgeverij we in zee gaan. Dat bekijken we steeds per album. Voorlopig blijven we Boumaar trouw. De uitgever, Ron Streppel, zal over een paar jaartjes met pensioen gaan en dan zullen we wel op zoek moeten naar een andere uitgever. De kans is dan groot dat het dan Don Lawrence Collection zal zijn, omdat uitgever Rob van Bavel het liefst ziet dat de albums van de strips in *Eppo* bij hem worden ondergebracht.

Van het eerste album zijn twee hardekaftversies uitgekomen: bij Arboris en Boumaar. Hoe kan dat?

FJ: Bij Arboris ging het om een hele kleine oplage voor de liefhebbers. Boumaar heeft naderhand een partij softcovers van Arboris opgekocht en daaromheen als nog een harde koft laten maken in een oplage van 400 of 450 exemplaren.

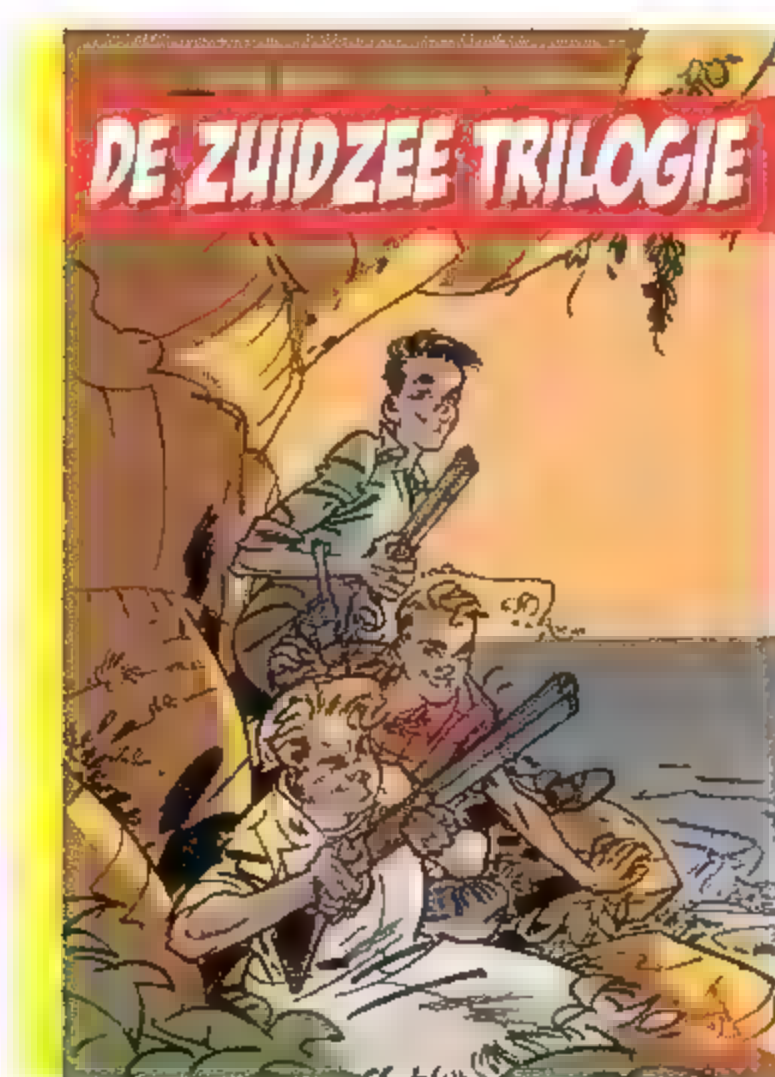
Meer ijzers in het vuur

Wat vinden jullie van het commentaar dat de strip bij vlagen chaotisch aandoet en scènes van de hak op de tak gaan?

FJ: Dat raakt ons niet hoor, want de oorspronkelijke verhalen van Willy van der Heide steken ook zo in elkaar. Daarbij komt dat gemiddeld genomen vier pagina's boek worden bewerkt tot één bladzijde strip. Daardoor volgen gebeurtenissen elkaar nog sneller op.

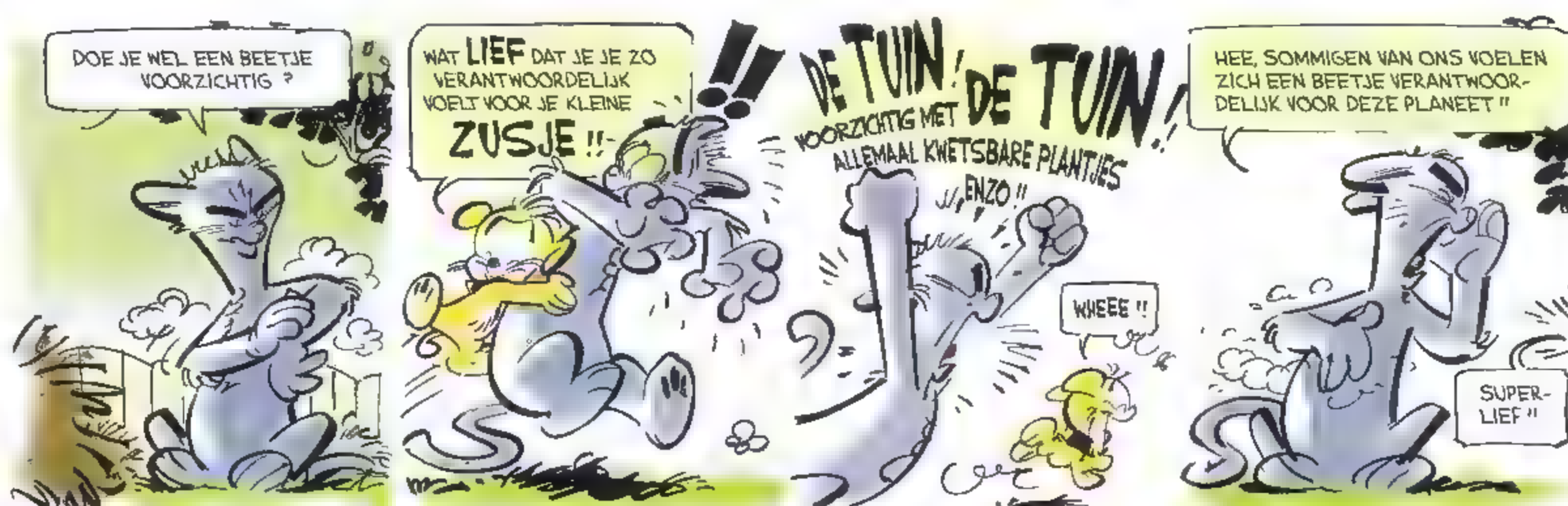
HvO: Die kritiek klopt wel. Het is het spanningsveld tussen het boek en het script. We komen er niet onderuit om toch iets van die chaos mee te nemen. We praten daar wel geregeld over.

Het blijft lastig om 250 pagina's terug te brengen naar 46 pagina's strip. Er moet zoveel uitgesneden worden, terwijl wij toch een zo getrouw mogelijke weergave van het

BOVEN - Na *De Zuidzeetrilogie* (album 2-4 van *Bob Evers*) loopt nu *De briefjesjacht-trilogie*, waarvan *Overval in de lucht* (album 5) het eerste deel is. Het komende verhaal, *De jacht op het koperen kanon*, is het tweede deel van dit drieluik. Tijdstip van publicatie: nog onbekend.

RECHTS - *Puppy from Hell*: het Nederlandse antwoord op *Mutts*, *Garfield* en *Simon's Cat*?

boek willen brengen. Dat lukt niet altijd. Zoals de crash met het vliegtuig in de woestijn in *Een overval in de lucht*; daar deden in het verhaal zeventien personages mee. Het lukt natuurlijk niet om al die karakters in de strip een rol te laten spelen.

Waarom worden er zoveel details in de plaatjes gepropt?

FJ: Dat valt best wel mee, hoor.

HvO: Ook met deze kritiek ben ik het eens. Vooral bij het laatste album, *Een overval in de lucht*, dacht ik wel eens: 'pff, weer een nieuwe pagina met nieuwe decors en nieuwe verhaallijnen.' Het is juist belangrijk om voor lezers rustmomenten in te bouwen; het kan niet 46 bladzijdes lang een grote spanningsboog zijn.

Een oplossing zou kunnen zijn om een boek op te delen over meerdere stripalbums. Of we zouden er voor moeten kiezen om een script nog meer te bewerken en de verhaallijn stukken eenvoudiger te maken.

Op de site spreken jullie van 'swingend realisme'...

HvO: Ik bedoel ermee dat ik soms overdrijf, vooral gezichtsexpressies. Het is 'realisme over the top'. Dat vind ik leuk. Het klopt niet altijd, maar dat hoeft ook niet.

Heb je nog tijd voor andere tekenprojecten, Hans?

HvO: Ik wil eigenlijk na zes verhalen een *Bob Evers-sabbatical* om me een tijdje op andere zaken te concentreren. Ik doe reclamewerk tussendoor en heb samen met mijn vriendin Caroline van der Lee een eigen strip opgezet, *Puppy from Hell*. We bedenken samen de grapjes en zij denkt mee over de lay-out en inkleuring.

De strip gaat over Nell, een Collie-pup, en Robin, een Blauwe Rus-kat. Het zijn huisdieren van een echtpaar. Dan is er nog het buurmeisje Nina met haar labrador en denkbeeldige vriendjes. De set ademt een jaren-1950-sfeer uit van buurtjes in een onbekommerd gedeelte van Nederland met de problematiek rondom een modern kind.

De afleveringen van *Puppy from Hell* staan in *Paper*, een bijlage van *Brabant Strip Magazine*, en in *Stripnieuws*. Een betaalde voorpublicatie in een Nederlands tijdschrift is helaas nog niet gelukt. Redacteuren vinden de humor toch 'te complex' of het tekenwerk 'te elegant'. Wanneer ik genoeg afleveringen heb ga ik zeker een boekje in eigen beheer uitgeven: voor de *diehard*-fans in een heel kleine oplage, rond de 50 exemplaren.

In *Eppo* stond in het kerstnummer van eind 2011 een vooraankondiging van de strip *Help me, Rhonda*.

HvO: Ik had ooit met Hanco Kolk een ijzer in het vuur voor het blad *Sjasji*: een spannende thriller waarvoor hij het scenario schreef.

De *Eppo*-redactie heeft ondertussen een aantal platen gezien en gaat het in 2012 publiceren. Het gaat over een bloedmooie vrouw van begin twintig en speelt zich af in de jaren 1960 in de stad Chicago. Ze is croupier in een casino en neemt met een half miljoen dollar de benen, waardoor ze de maffia achter zich aan krijgt en niet alleen voor hen op de vlucht is, maar vooral voor zichzelf. Het is dus een project waar we zestien jaar geleden al mee bezig waren. Hopelijk komt het alsnog van de grond.

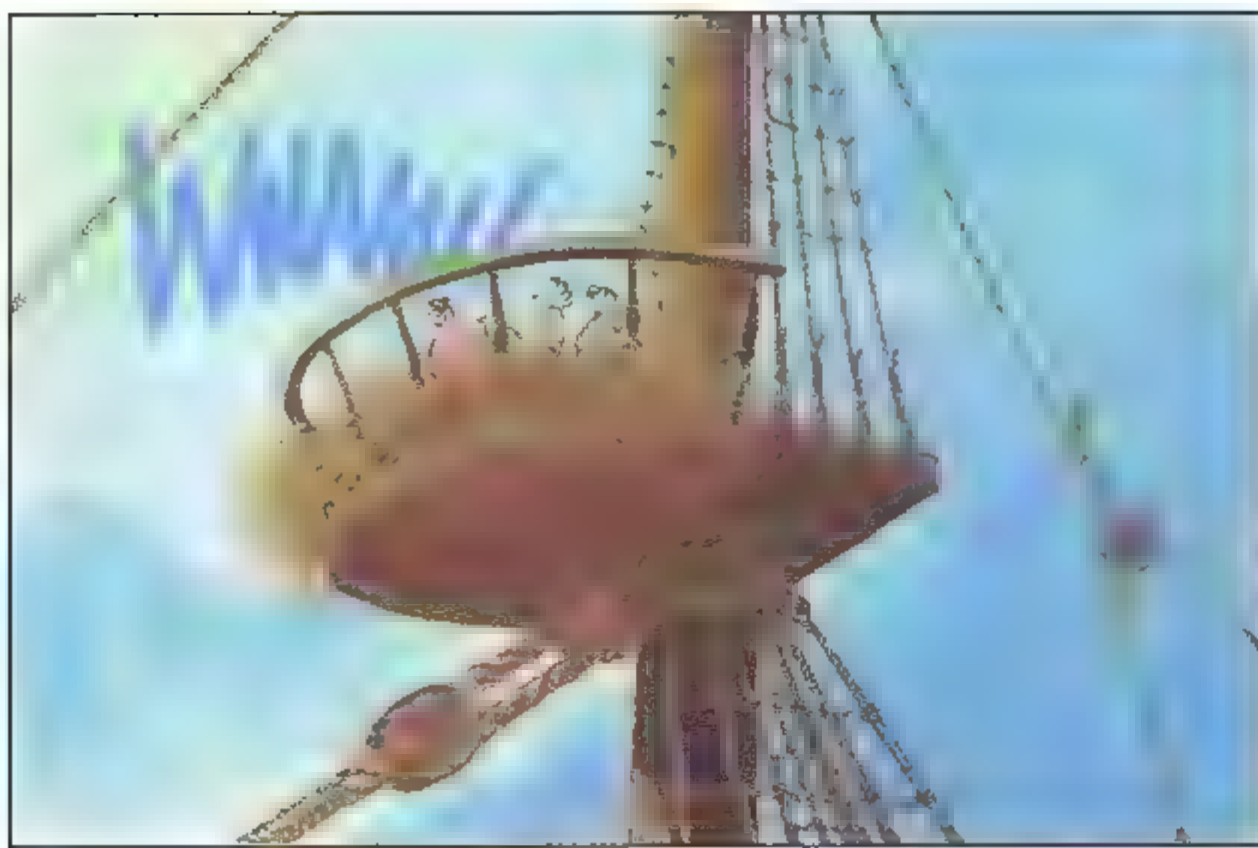
michel.van.merrienboer@stripschrift.nl

BOVEN – Uitgewerkte tekening voor

promotiemateriaal.

Van Oudenaarden heeft zich voor Rhonda laten inspireren door Franse film- en muzieksterren als Brigitte Bardot en Françoise Hardy.

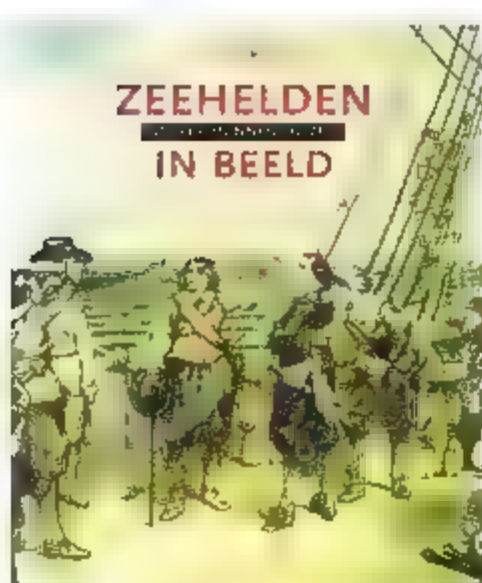
Hoe breng je Nederlandse geschiedenis onder de aandacht van een groter publiek? Het is de laatste tijd een trend om historische thematijschriften uit te geven. Vooral de Tweede Wereldoorlog als onderwerp lijkt een revival door te maken en in 2011 stond Napoleon Bonaparte (1769-1821), omdat het 200 jaar geleden is dat hij Nederland met een bezoek vereerde, in maar liefst vijf glossy's centraal. Dit soort kleurrijke themabladen zijn dikwijls alleen voor volwassenen bedoeld en minder voor kinderen. Stripverhalen, die gelukkig nog immer een hardnekkig bestaan leiden, zijn daarentegen beter geschikt om de brede doelgroep van jong tot oud aan te boren. Dat blijkt eens te meer uit een overzicht van zeehelden in strips.

Historisch oesef vaart mee in strips

GRADY-BOVEN

BOVEN - Drie momenten uit het leven van Michiel de Ruyter. Uit: *Zij maakten geschiedenis* door Eli Asser en Joop Geesink, 2000.

ONDER - De auteur van dit artikel publiceerde in 2010 over hetzelfde onderwerp het boek *Zeehelden in beeld - Nederlands trots op zee*, uitgeverij Aprilis, ISBN 978-90-5994-275-2.

De historische strip neemt een stevige plek in de stripwereld in. Meerdere reeksen hebben een maritiem onderwerp, waarbij vooral de piraterij erg populair is. *De duivel der zeven zeeën* door Hermann Huppen en zijn zoon Yves, *Howard Blake* door Rajko Milosevic Guéra, *Long John Silver* door Xavier Dorison en Matthieu Lauffray, *Piraten* door Philippe Bonifay en Jacques Terpent, *Goudvreter* door Simon Rocca en Jean Claude Cassini en *Roodbaard* door Victor Hubinon zijn daar goede voorbeelden van. Een bijna magisch overzicht van de Franstalige maritieme strip is terug te vinden in het kleurrijke boek *Voiliers et bulles en mer* door Paul Herman. Zo'n boek moet hoognodig voor de Nederlandse markt gemaakt worden. Maritieme glorie maakt rijk. Geen discussie over mogelijk.

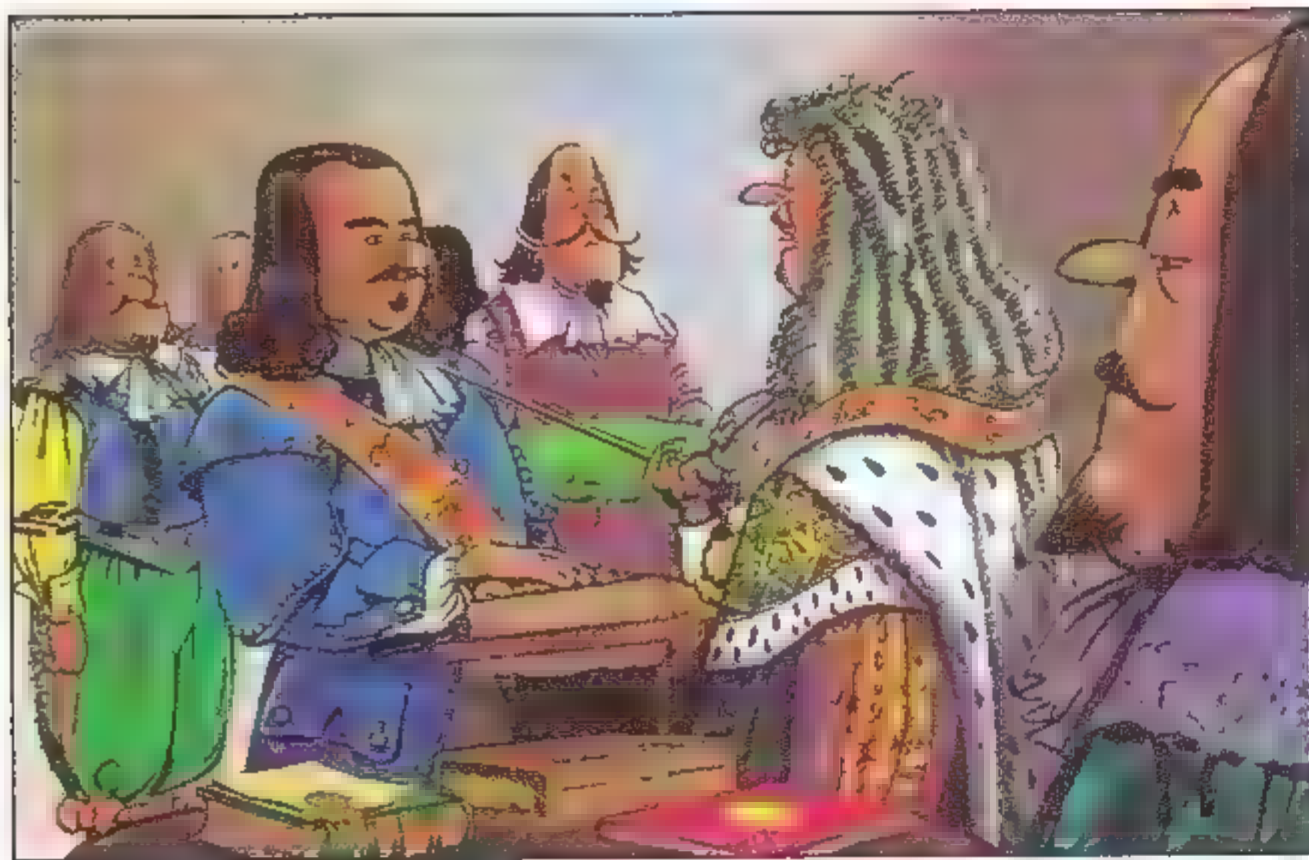
Joop Geesink

Naast de piraterij is het interessant te bezien welke tekenaars zeehelden in strip hebben vastgelegd. In 1973 schrijft Eli Asser de tekst voor het boek *Zij maakten geschiedenis*. Zijn teksten worden begeleid door tekeningen van Joop Geesink. Het gaat hier weliswaar niet om een echt stripboek, maar het is duidelijk dat de tekeningen het werk moeten doen. De formule wordt extra populair, omdat de Avro er een televisieserie van maakt. Willem II van der Marck, heer van Lumey (1542-1578) en Michiel Adriaensz. de Ruyter (1607-1676) worden door Geesink

vereeuwigd. De watergeus Lumey staat parmantig op het dek van zijn schip. Asser schrijft: 'Doch dagelijks kwamen er manschappen bij die Willem van Oranje wilden dienen. Hun vloot-admiraal werd een zeek're Lumey, die zorgde voor de tucht en de discipline! En zo voeren dan hun schepen voor de haven van Den Briel. Vele burgers, die 'm knepen zochten haastig ergens anders een asiel.' Aan De Ruyter wordt zelfs een heel hoofdstuk gewijd. 'In het jaar zestienhonderd en zeven op een zonnige ochtend in maart werd als zoon van een Zeeuw 't fenomeen van de eeuw Michieltje de Ruyter gebaard.' De tekening die Geesink erbij maakt is fenomenaal. Hij plaatst de net geboren Michiel in het kraaiennest. Wat Geesink betreft staat De Ruyters carrière kennelijk al direct na zijn geboorte vast. Na deze tekening volgen nog veertien illustraties waarin de gehele loopbaan van De Ruyter op humoristische manier onder de loep wordt genomen. Een vergelijkbaar concept wordt in 2006 door Jack Staller en mijzelf toegepast in het boek *Michiel Adriaensz. de Ruyter - De admiraal*. Ook hier is de tekst ondergeschikt aan het beeld.

Cori de scheepsjongen

In *Onder de vlag van de compagnie* (1974), *De onoverwinnelijke armada - De zeedraak* (1980) en *Koers naar het goud* (1982) komen zeehelden voor. De drie albums maken deel uit van de reeks *Cori de scheepsjongen* (Cori le Moussaillon)

gemaakt door striptekenaar Bob de Moor. Cori is een jonge jongen in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Met deze reeks, die uit zes delen bestaat, levert De Moor absoluut zijn beste werk af. Hij kan er zijn grote liefde voor de scheepvaart in de 16^e en 17^e eeuw volledig in kwijt. *De koers naar het goud* is feitelijk de ingekleurde heruitgave van *Onder de vlag van de compagnie*. Dat heeft te maken met het feit dat de reeks vanaf 1978 door uitgeverij Casterman wordt verzorgd. Omdat het eerste deel in zwart/wit is verschenen, in een andere stijl en bij een andere uitgever, ligt het voor de hand dat Casterman het deel opnieuw en onder een andere titel opnieuw uitgeeft.

In de *De onoverwinnelijke armada*, dat uit twee delen bestaat (*De spionnen van de koningin* en *De zeedraak*), verschijnt aan het begin van het tweede deel Pieter van der Does op het toneel. Het verhaal speelt zich af rondom de Spaanse armada. Tijdens de Spaans-Engelse Oorlog (1585-1604) doet de katholieke koning Filips II (1527-1598) in 1588 een serieuze poging om met behulp van een zwaar bewapende vloot het Engeland van de protestantse koningin Elizabeth I (1533-1603) binnen te vallen. De onderneming, onder leiding van Alonzo Pérez de Guzman el Bueno, hertog van Medina Sidonia (1550-1615), loopt op een fiasco uit. Pieter van der Does krijgt in het verhaal opdracht om met zijn schepen de kust van Vlaanderen te blokkeren om daarmee te voorkomen dat Alexander Farnese, de hertog van Parma (1545-1592), zich met zijn Spaanse troepen bij Duinkerken kan inschepen om de armada te versterken. Cori gaat bij Van der Does aan boord en maakt de confrontatie met de Spaanse armada mee.

In *Koers van het goud* is een rol weggelegd voor Tromps leermeester Piet Hein. Tijdens een welverdiende rustperiode in Amsterdam wordt Cori meegevraagd om mee te varen aan boord van Heins schip richting de West. De eerste indirecte woorden van Piet Hein tot Cori zijn: 'Dag commandant (kapitein Carstensz.)! Ah, dat moet uw beschermeling zijn. Ik heb

van zijn heldendaden gehoord! Ik heb een kajuitsjongen nodig voor de volgende reis van de *Hollandia*. Zou dat wat voor je zijn?' Aan boord van het schip van Hein maakt Cori de verovering van de zilvervloot mee.

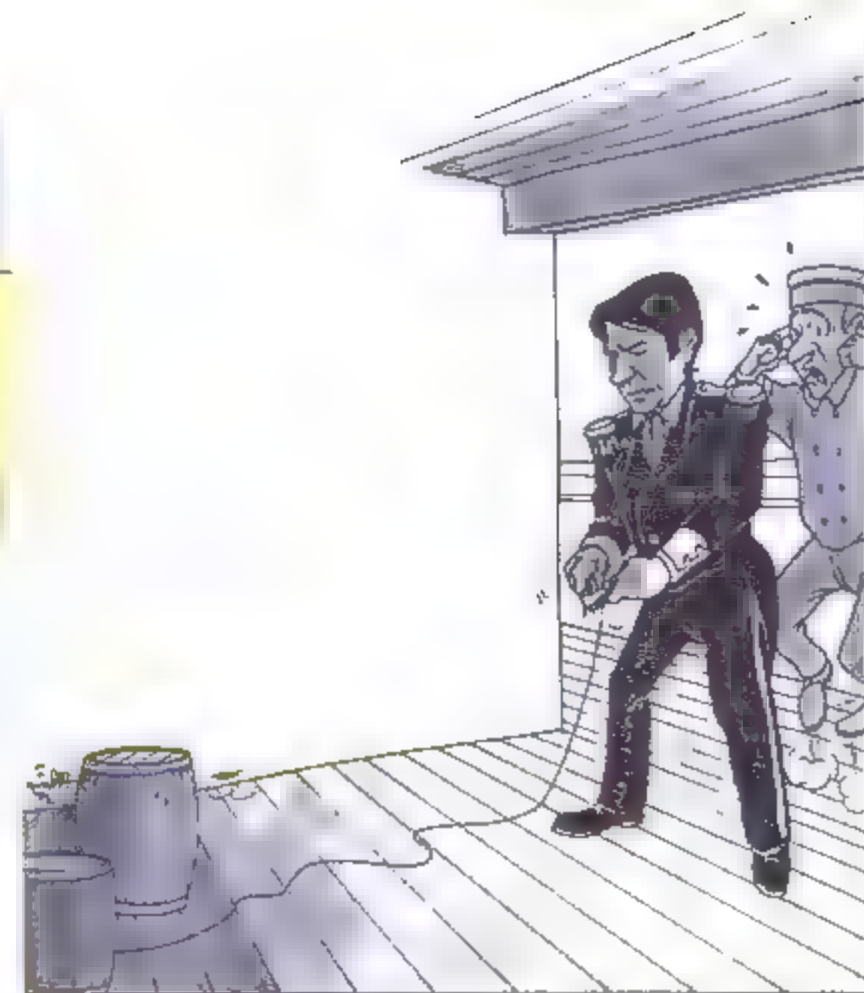
Gilles de Geus

De watergeuzen staan centraal in de vermakelijke stripreeks *Gilles de Geus*. Gilles is een watergeus die zijn avonturen beleeft tijdens de Tachtigjarige Oorlog. De serie, een product van Hanco Kolk en Peter de Wit, bestaat uit tien albums en vooral in deel 8 – *De 7 provinciën* – staat een aantal zeehelden centraal. Met de historische werkelijkheid heeft het allemaal weinig om het lijf, zeker gezien het feit dat Nederlandse grootheden uit verschillende eeuwen via een tijdmachine van Cornelis Drebbel (1572-

BOVEN - Piet Hein. Uit: *Cori de scheepsjongen 3: Koers naar het goud*, door Bob de Moor, 1982.

ONDER - Michiel de Ruyter, Cornelis Tromp, Aert van Nes en Johan Evertsen. Uit: *Gilles de Geus 8: De 7 provinciën* door Hanco Kolk en Peter de Wit, 2000.

BOVEN - Jan van Speijk pleegt zijn heldendaad. Uit: *Van nul tot nu 3: De vaderlandse geschiedenis van 1815 tot 1940* door Thom Roep en Co Loerakker, 1986.

RECHTSBOVEN - Jan van Speijk steekt de lont van het kruitvat aan. Uit: *De geschiedenis van Nederland* door Hug, onder hoofdredactie van Ad Baart, 1985.

RECHTS - Michiel de Ruyter en het Engelse scheepje in de fles. Uit: *De geschiedenis van Nederland* door Hug, onder hoofdredactie van Ad Baart, 1985.

ONDER - Karel Doorman en de slag in de Javazee. Uit: *Van nul tot nu 4: De vaderlandse geschiedenis vanaf 1940* door Thom Roep en Co Loerakker, 1987.

1633) met elkaar in contact komen; maar goed, dat mag de pret niet drukken. In het verhaal treden Michiel de Ruyter, Cornelis Tromp (1629-1691), Johan Evertsen (1600-1666) en Aert van Nes (1626-1693) op. Gilles de Geus, admiraal Lumey en Leo de Leeuw zijn via Drebbels tijdmachine in de 17e eeuw terechtgekomen met de opdracht een technische tekening van een oorlogsschip te bemachtigen. Zij moeten de tekening meenemen om daarmee schepen te kunnen bouwen, waarmee zij Maximilien de Hénin-Liétard, graaf van Bossu (1542-1578) op de Zuiderzee succesvol tegenstand kunnen bieden. Hoogtepunt van het album is de krijgsraad die De Ruyter vlak voor de eerste slag bij het Schoneveld (7 juni 1673) bijeen heeft geroepen. Evertsen, Van Nes, Tromp en Gilles de Geus, die zich geloofwaardig voor admiraal Van Maastricht (!) uitgeeft, zitten om een tafel. Zij luisteren naar De Ruyter die zijn tactiek op een schoolbord tekent en daarbij op inbreng van zijn officieren rekent. Van Nes is de wijsneus, Tromp de bolleboos en Evertsen de wijste.

Van nul tot nu

Van Gilles de Geus gaat het naar de stripreeks *Van nul tot nu* (1984-1987). De serie, die in basis uit vier delen bestaat

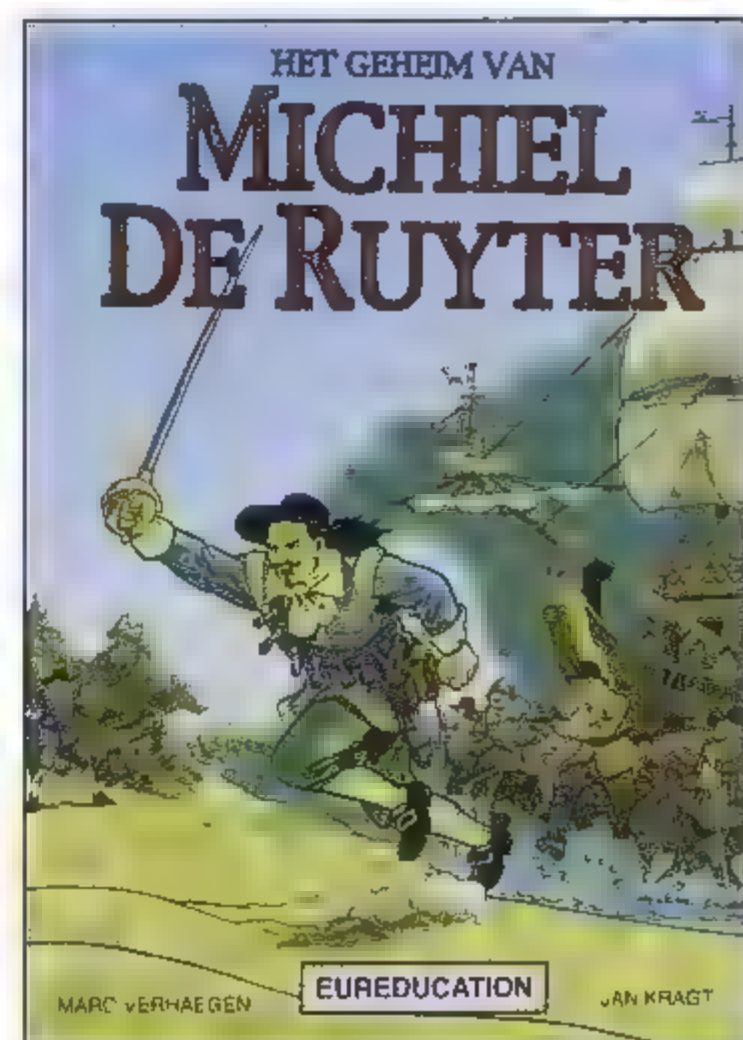
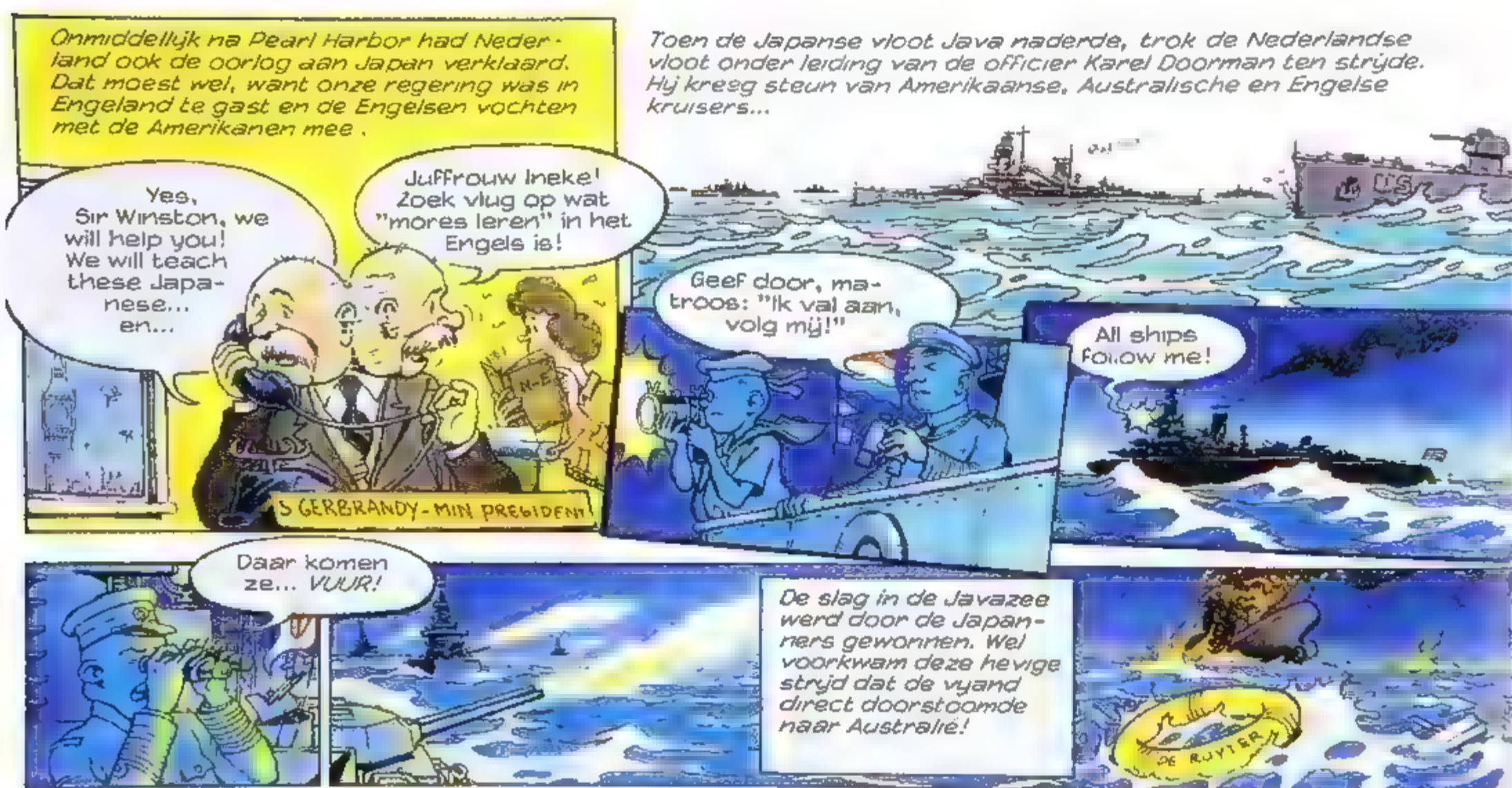
en de geschiedenis van Nederland van nul tot de moderne samenleving doorloopt, is een creatie van Thom Roep en Co Loerakker.

In deze stripboeken geeft de oude grijsaard Methusalem de Tijdt bijles aan Ankie Verhagen. Deze jonge immigrante uit Australië kan de geschiedenislessen op school namelijk maar moeilijk volgen. In deze reeks ontbreken de zeehelden uiteraard niet. Piet Hein ziet toe hoe de

Zilvervloot wordt veroverd en denkt dat de heren van de Republiek de centen best kunnen gebruiken, Michiel de Ruyter houdt op een leetje bij hoeveel keer zijn schepen raak hebben geschoten en roept tijdens de 23^e voltreffer dat hij wel gewonnen zal hebben, Jan van Speijk gaat liever de lucht in en wordt door de Belgen voor zot uitgemaakt en Karel Doorman geeft een matroos de opdracht om 'Ik val aan volg' mij met zijn seinlamp door te seinen.

Ook Maarten Tromp ontbreekt uiteraard niet. In deel 1 treed hij op pagina 60 op

en speelt een door hem zelf gemaakte versie van het spel Zeeslag tijdens de slag bij Duins. 'De overwinning is aan ons admiraal! Mooi dan is 't nu voorgoed met de macht van de Spanjaarden gedaan! En...één...slag...schip ge...zon...ken. Ziezo mijn zeeslagjesysteem werkt beter dan ooit!'

Jack Staller

De serie van Roep en Loerakker is uniek in zijn soort, maar kent een bescheiden tegenhanger in het stripalbum *De geschiedenis van Nederland* (1985) onder redactie van Ad Baart. De strip, een vervolg op *De geschiedenis van Vlaanderen* (1985), toont Jacob van Heemskerck (1567-1607) die besluit bij Gibraltar recht op het vlaggenschip van de vijand af te varen. De dan nog zeer jonge Maarten Tromp kijkt vanaf een afstand toe. Hij is immers onder zijn vaders vleugels bij de slag bij Gibraltar aanwezig. Michiel de Ruyter poseert naast een scheepje in een fles en Jan van Speijk staat op het punt de lont aan te steken, terwijl een matroos met de vingers in zijn oren angstig toekijkt. De maker van de tekeningen blijft helaas anoniem via het pseudoniem Hug.

En dan de reeks *De Vliegende Hollander* door Jack Staller. Er zijn tot nu toe twee delen verschenen: *Ouverture* (2001) en *Cumulonimbus* (2003). Staller heeft nog tekeningen liggen voor het derde deel *Azazels bok*.

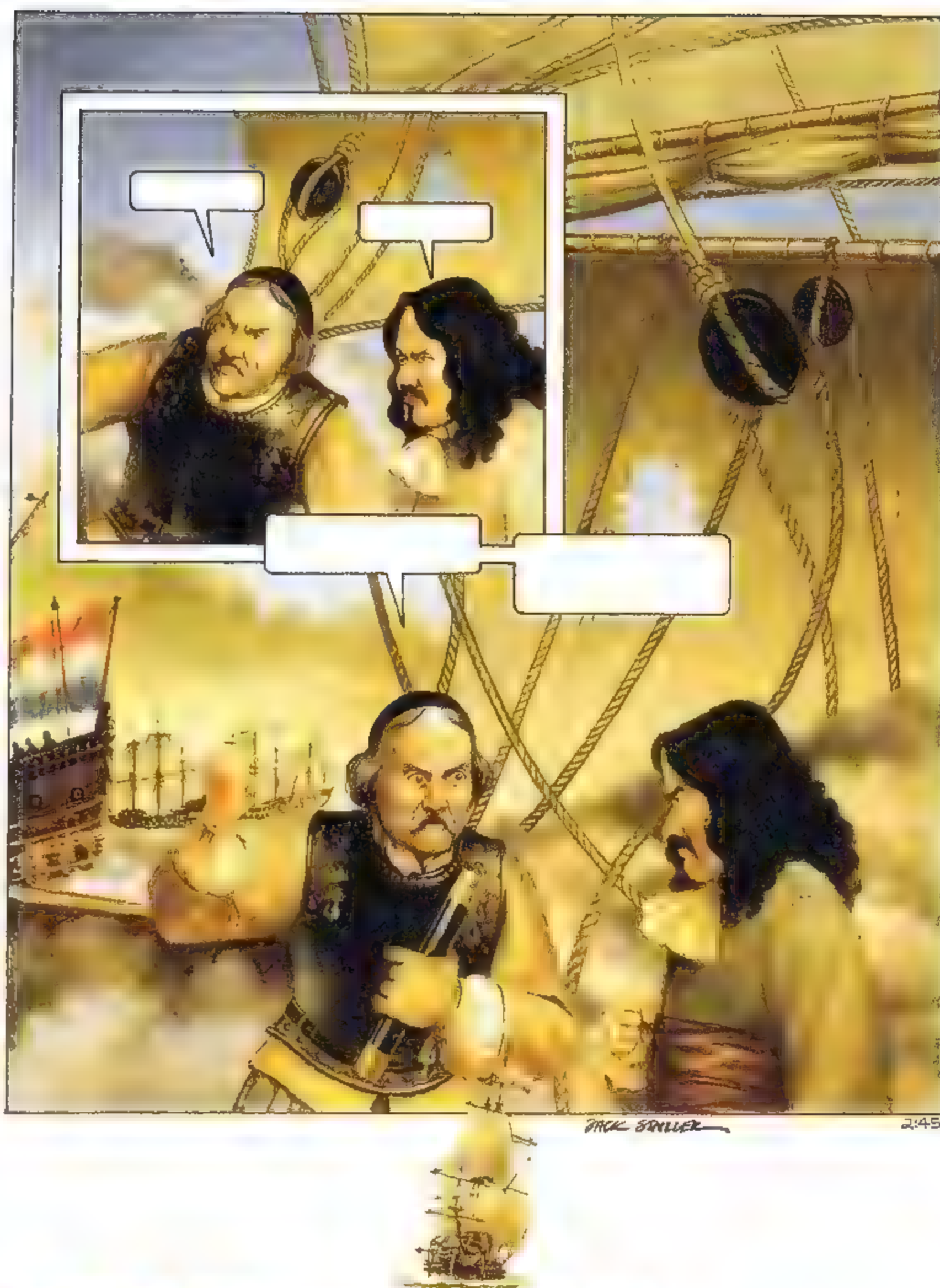
In de strip lopen drie verhaallijnen door elkaar heen. Eén verhaallijn handelt over de zeeslag tussen Nederland en Engeland, waarmee Staller de vrijheid krijgt om zonder enige terughoudendheid Michiel de Ruyter en Maarten Tromp in het verhaal te introduceren. In *Ouverture* krijgt De Ruyter van Johan de Witt (1625-1672) opdracht om tot Brest het Kanaal af te zakken, alwaar hij de Engelse vloot moet opwachten en in *Cumulonimbus* vaart de *Vliegende Hollander* tussen de vloot van Maarten Tromp en die van zijn tegenstander George Ayscue (1617-1671) door. Zij staan op het punt om de strijd aan te gaan.

De manier waarop Staller Maarten Tromp in het nog te verschijnen deel 3 uit de reeks van *De Vliegende Hollander* vastlegt is van uitzonderlijke klasse. Tromp bevindt zich aan boord van zijn vlaggenschip *Brederode* midden in een hevige en hardnekkige storm op de Noordzee. Hij staat aan de reling en heeft een cape tegen de regen om zich heen geslagen. Zijn schip gaat alle kanten op. De regen slaat hem om de oren. Tromp kijkt somber voor zich uit en houdt zich met moeite aan de reling vast.

Michiel en Maarten

In 2007 hebben Marc Verhaegen en Jan Kragt succes met *Het geheim van Michiel de Ruyter*. Het album wordt uitgegeven door de Stichting Eureducation. De stichting, op 28 oktober 2005 door Verhaegen en Kragt opgericht, stelt zich tot doel om jongeren in Europa deelgenoot te maken van elkaars cultuur en geschiedenis.

In samenwerking met de Koninklijke Marine wordt het eerste album gewijd aan het leven van Michiel de Ruyter. Op nauwgezette wijze wordt zijn levensloop uit de doeken gedaan. In *Het geheim van Michiel de Ruyter* ontbreekt Maarten Tromp uiteraard niet. In januari 1653 is De Ruyter aanwezig in de kajuit van Tromp. 'Heren wij moeten 200 koopvaardischepen begeleiden door het Kanaal. Onze vloot is erg verzwakt.' Bij Portland worden de schepen van Tromp door de Engelsen opgewacht. De strijd brandt los. De Nederlanders zijn uitgeput en bijna alle schepen worden vernietigd. Desondanks weet Tromp aan hen te ontkomen. Na afloop scheldt hij Witte de With

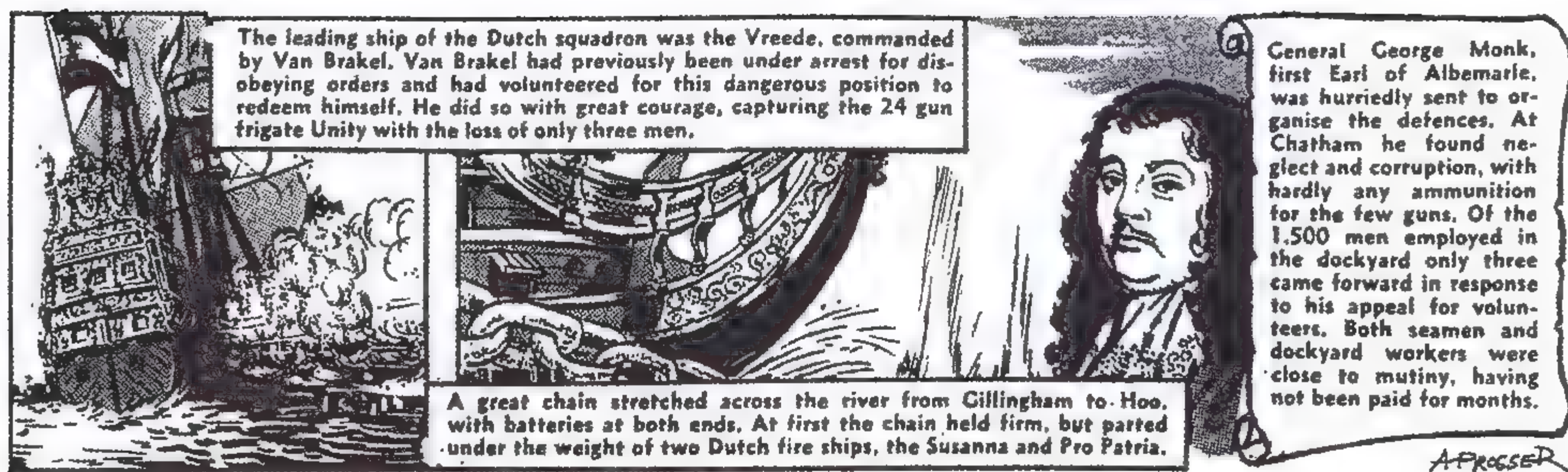

BOVEN - Maarten Tromp (1598-1653) wacht de strijd met de Engelsen af. Uit: *De Vliegende Hollander 2: Cumulonimbus*, door Jack Staller, 2003.

LINKS - Tromp speelt Zeeslag. Uit: *Van nul tot nu 1: De vaderlandse geschiedenis tot 1648* door Thom Roep en Co Loerakker, 1984.

LINKS - Maarten Tromp raakt dodelijk gewond. Uit: *Het geheim van Michiel de Ruyter* door Marc Verhaegen en Jan Kragt, 2007.

GEHEEL LINKS - Omslag van *Het geheim van Michiel de Ruyter* door Marc Verhaegen en Jan Kragt, 2007.

BOVEN - *Medway History*
door Arthur Prosser.
Dagelijks terugkerende
strip in *Evening Post*,
1976.

RECHTS - Het eerste
album van *De Ruyter*,
door Herman Roozen en
Pieter Hogenbirk zal in
september tijdens
Stripfestival Breda
verschijnen bij uitgeverij
Strip2000.

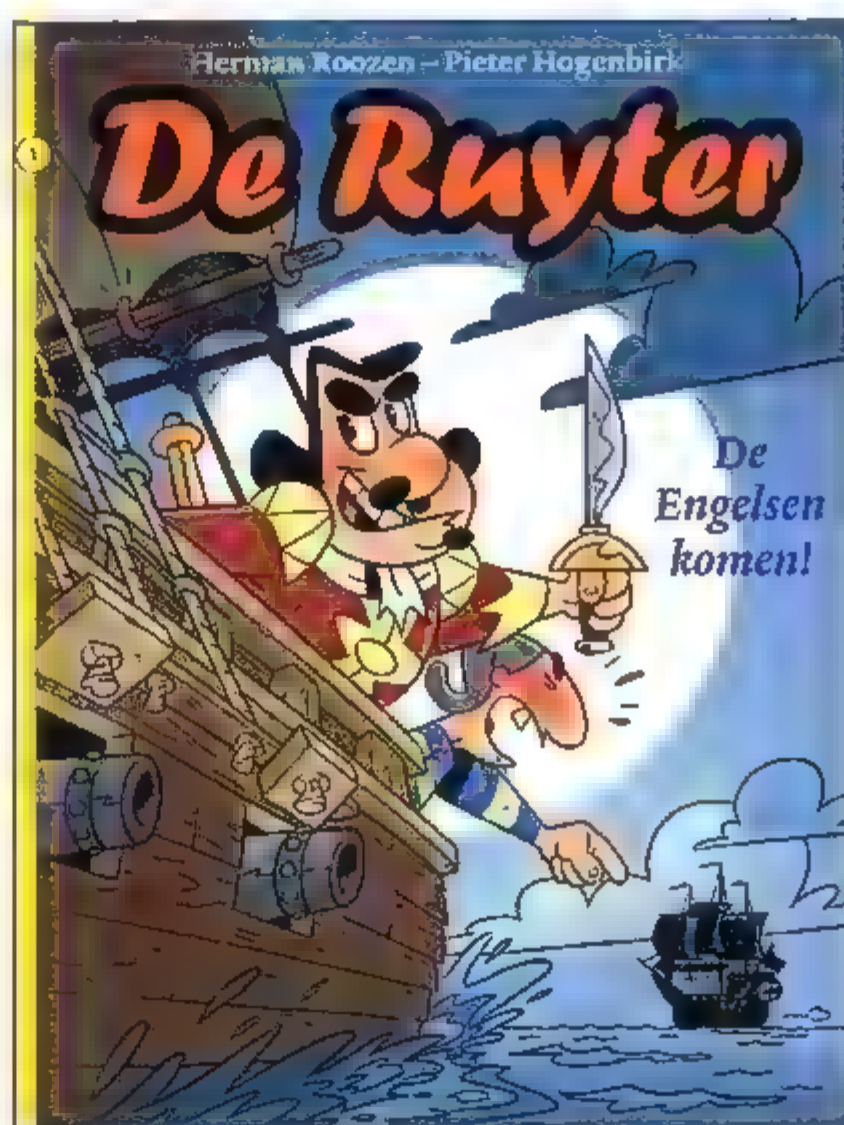
in zijn kajuit de huid vol. 'Mijnheer De With U bent een mafkees en een botte boer. Ik ben hier de baas en niet U!' Het sterven van Tromp tijdens de slag bij Terheiden ontbreekt niet. Marc Verhaegen situeert hem zittende achter zijn werktafel in zijn kajuit, terwijl hij daar op dat moment helemaal niet heeft gezeten. De vrijheid van de tekenaar! Door het raam komt de kogel binnen die zich vervolgens in zijn lichaam boort.

In de daarop volgende tekening is Michiel de Ruyter zijn hut binnengetroten. Tromp ligt op de grond en spreekt vlak voordat hij zijn laatste adem uitblaast de legendarische woorden: *Mannen ik heb gedaan. Houdt goeden moed!*

De Ruyters heldendaden zijn ook overzee terug te vinden. In de Britse krant *Evening Post* krijgt striptekenaar Arthur Prosser in de jaren 1970 de ruimte om dagelijks een aflevering te tekenen voor de strip *Medway History*.

De strip handelt over een gedeelte uit de rijke geschiedenis van Engeland en vertelt vanuit Engels perspectief de tocht van Michiel de Ruyter naar Chatham. Prosser schrijft dat de Nederlanders op 10 juni 1667 beginnen met het op-

varen van de Medway en dat zij daar *the most humiliating defeat in our Naval History* tot stand brengen. Prosser stelt: *'The greatest triumph for the Dutch was the capture of the 100 gun Royal Charles, the largest ship in the Royal Navy. With brilliant seamanship the Dutch manoeuvred this great vessel down river against adverse wind and tide, when the best pilot in Chatham would not have attempted it'.*

Er bestaat nog een tweede Engelse strip onder de title *The Last Invasion*, die eveneens over de tocht naar Chatham gaat. *The Last Invasion* lijkt echter verdacht veel op *Medway History*, waaruit de conclusie mag worden getrokken dat de anonieme tekenaar van de tweede strip heel goed naar het werk van Prosser heeft gekeken.

Tot slot brengen tekstschrijver Herman Roozen en tekenaar Pieter Hogenbirk sinds 2007 Michiel de Ruyter tot leven in korte cartoonstrips. Zeegeschiedenis met een knipoog naar het heden. Een doeltreffende manier om de jeugd via

het stripblad *Eppo* met *De Ruyter* kennis te laten maken. Dat zou meer navolging mogen krijgen!

graddy.boven@stripschrift.nl

A D V E R T E N T I E

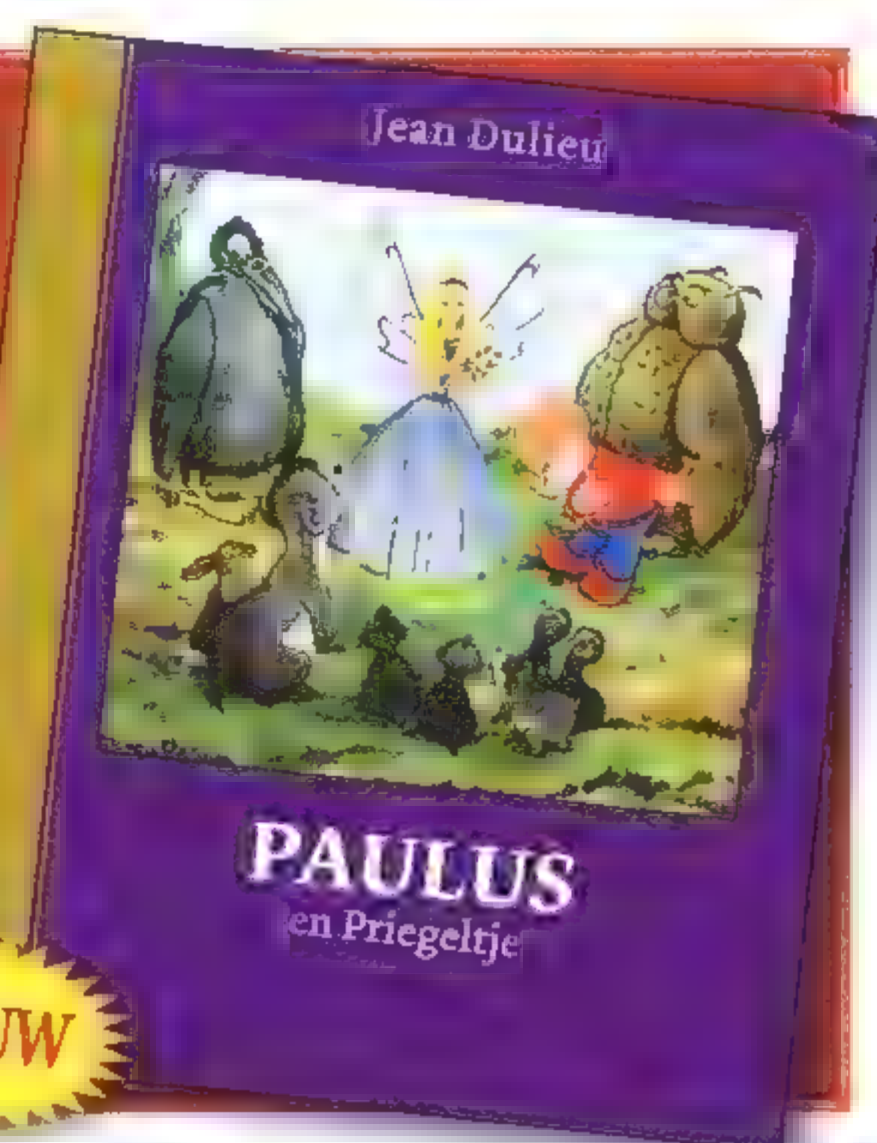
Nu verkrijgbaar
PAULUS EN PRIEGELTJE
Gouden Klassiekers deel 6

Hiermee is het tweeluik over
Kenarrepoere en Priegeltje weer compleet!

€ 14,90 ISBN 978 90 6447 037 0

www.demeulder.nl

NIEUW

Strips en tabletcomputers horen bij elkaar. Amerikaanse comics op de tablet zijn fantastisch. ComiXology heeft een gratis app aangesloten op Marvel en DC-comics. Eerste aflevering gratis. Vanaf het tweede album rinkelt de kassa. In Europa is het iedere afwachtende dure uitgever voor zich. Liefhebbers hebben dus alvast alles illegaal gescand. Er is daardoor al veel te vinden op het net. Van wisselende kwaliteit uiteraard.

De stripeffecten zijn op een tablet echt te realiseren. De combi beeld, browsen en geluid lijkt ideaal voor de moderne stripmaker. Dat gedoe met potloden, ecoline, pastertjes en tekstballonnetjes op papier mag nu echt de prullenbak wel eens in.

Neem Alex Wesselink. Op de iPad een lang verhaal. *Jacco* over de wonderlijke stage in een Amsterdams taxibedrijf. In de zelfgebouwde strip-app met de toepasselijke titel *Afzetter*, kun je doorbladeren, tappen, swipen en inzoomen op details en tekst. Met pagina's schetsen en informatie over de auteur is €1,59 een koopje.

In een tablet-experiment met *De stuwende stad* van Suske en Wiske waren ballonnetjes ingesproken door acteurs. Bovendien was er her en der wat animatie ingebakken. Aftasten van de mogelijkheden.

Er zijn dus wel een paar nieuwe dimensies aan het moderne beeldverhaal toe te voegen voor de stripmaker. Als je maar afstapt van het denken in papier en het denken als een traditionele uitgever die meent de consument te mogen mangelen.

Voorbeeld. Sinds oktober 2011 is *Donald Duck* via *tijdschrift.nl* digitaal te lezen op de Noordpool. De uitgever onthoudt tegelijkertijd de trouw betalende abonnees van de gedrukte versie, echter de acht extra digitale pagina's die de gratis zoekreiziger wel krijgt. Als je dat soort trucjes als individueel uitgevende stripmaker straks toepast, dan is het internet genadeloos. Je wordt in de sociale media als persoon gefileerd tot op het bot. Einde stripcarrière. Pak je het goed aan, dan ben je als individu ook nog eens sneller op de markt. Precies wanneer en hoe jij het wil. Tenminste, als je niet in de klauwen valt van de techno-moraalridders.

Wat is het geval?

De meest gekochte tablet in handen van Apple. En die technoclub meent te mogen bepalen wat goed en slecht is voor de mens. Blote borst op het omslag? Dan niet via de app-store te koop. Tekenen een brave bedscene, compleet met dekbedafdekking? Uh-uh, niet in de app-store. Elke kunstenaar, elke stripmaker moet dit bocht afwijzen. Dit is strijdig met een aantal principiële vrijheden. Maar het geld loekt. Dus gaan Leever en Van Die door de bocht met hun reparaas aan *Knapo*. Ze gaan onderhandelen! Er komt een compromis uit de bus. In de Apple Store zit nu een gecensureerde versie en een versie voor 12 jaar en ouder. Haha, twaalf jaar en ouder. Dat laten deze stripmakers zich aanleunen door de technomarketing van Apple. Ik ben verbijsterd. Hetzelfde geldt voor het album *Asen* van Legendre en Rouffa. Nu alleen verkrijgbaar onder het label 17+. In de papieren stripwinkel hoeft je nergens aan te tonen hoe oud je bent. Tenzij ze er alcoholhoudende drank verkopen.

Beste stripmaker, ga digitaal, maar creëer wel je eigen kanaal.

ben.bits@stripschrift.nl

AKIM

ONLINE STRIPWINKEL

BESTEL UW STRIPS OP
www.akim.nl

ADVERTISEMENT

STRIPS & VEEL MEER!

078 6142012 • stripswinkel-sjors.nl
Scheffersplein 1 Dordrecht

STRIPWINKEL SJORS

driedertien®

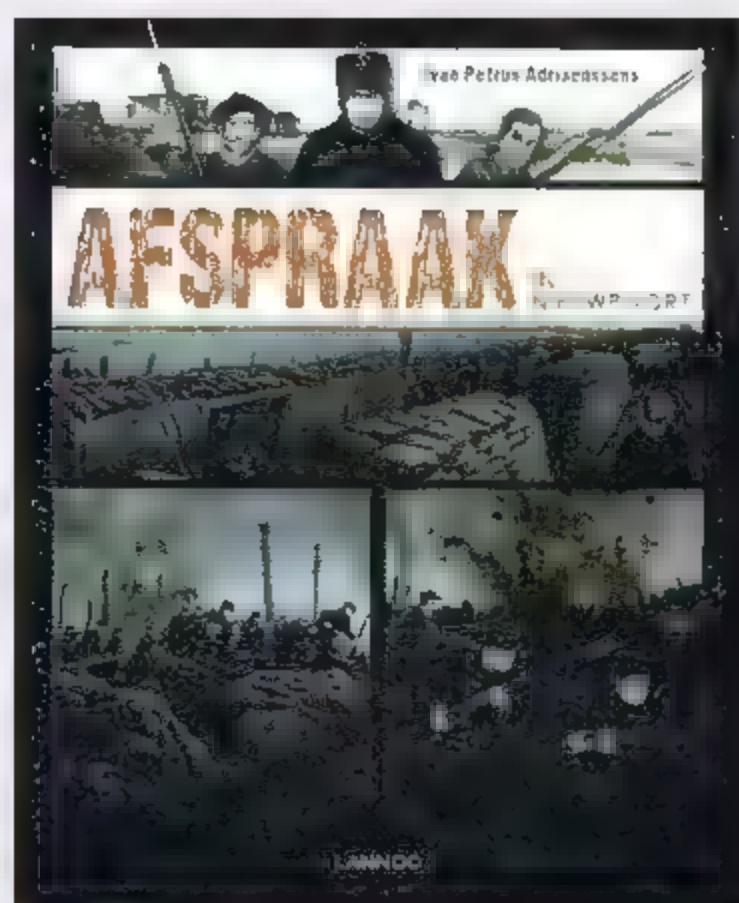
STRIPCURIOSA

Voorstraat 313 Dordrecht • 078 6489500

STRIPCURIOSA

Afspraak in
Nieuwpoort

Adriaenssens
Lannoo 2011
ISBN 978-90-
209-9705-7
Prijs €19,99
128 pagina's
Kleur (hbk)

De afsluitende raamververtelling over grote slachtbank

Eerste Wereldoorlog-kenner Ivan Petrus Adriaenssens verrast met een strip over zijn favoriete onderwerp. *Afspraak in Nieuwpoort* is een intelligent opgebouwd verhaal rond drie soldaten die elkaar aan het begin van de oorlog bij de stad aan de Vlaamse kust ontmoeten: de Belg Raoul Snoeck, de Fransman Jean-Marie Philippe De Blic en de Engelsman (en schrijver) Thomas Ernest Hulme. Ze spreken af elkaar tien jaar later opnieuw te ontmoeten bij de sluizen van Nieuwpoort.

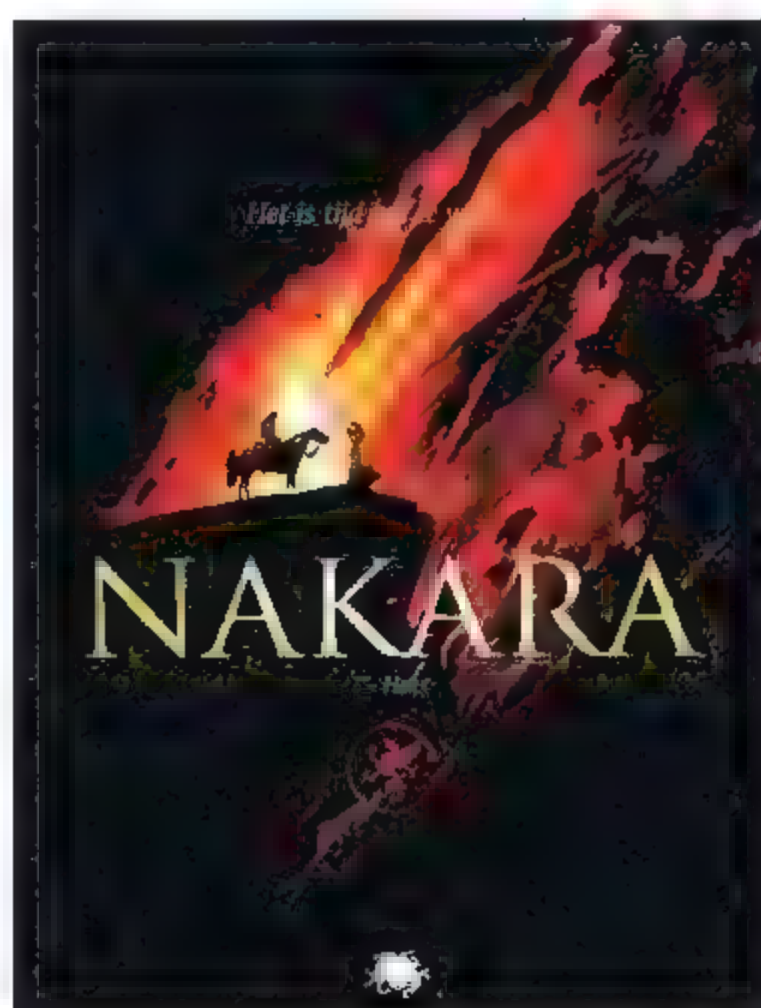
In de strip toont Adriaenssens in aparte hoofdstukken echter hoe alle drie de oorlog niet overleven. Om hun verhaal te vertellen voert hij een vierde persoon op: de Britse George Sheldon. Hij blijkt in de oorlog Hulme tegen te zijn gekomen. Die vertelt hem van de afspraak en stelt voor dat ook Sheldon in 1924 naar de sluizen komt. Bovendien krijgt hij voor de zekerheid een kopie van de oorlogsroman van Hulme mee; de afspraak was dat de Belg Snoeck het boek na de oorlog zou publiceren bij de uitgeverij van zijn familie. Sheldon overleeft de oorlog maar verliest het manuscript. Hij komt vanaf 1924 elke tien jaar naar de afgesproken plek. Eerst nog hopen op een wonder en uit schuldgevoel vanwege het verloren manuscript; later om te gedenken. Als hij overlijdt neemt zijn familie die taak op zich.

Het door Adriaenssens opgevoerde drietal heeft echt bestaan, blijkt uit de documentatie in het boek. Hun ontmoeting is fictie, net als het personage Sheldon. De auteur gebruikt dit uitgangspunt om in zijn raamververtelling de lotsverbondenheid van de frontsoldaten te benadrukken. Ook staan zij symbool voor de grote slachtbank van mensenlevens die 1914-1918 was, zoals Adriaenssens het uitdrukt. Dat Sheldon en daarna zijn familie elke tien jaar naar Nieuwpoort komt lijkt zinloos en louter ceremonieel. Maar de auteur wil er ook mee benadrukken dat nieuwe generaties respect moeten blijven houden voor zij die vchten voor het vaderland en persoonlijke vrijheid.

Het krachtige verhaal wordt verteld in sombere tinten en kernachtige teksten. Tekentechnisch is de strip minder overtuigend in de gezichtsuitdrukkingen en lichaamshoudingen van de personages. Wel knap zijn de accuraat weergegeven decors van het front en het geruïneerde Nieuwpoort. Adriaenssens baseerde zich hiervoor op vele foto's. Hij koos Nieuwpoort uit als locatie voor zijn verhaal, omdat er over andere frontplaatsen als Ieper en Passendale al veel boeken zijn verschenen.

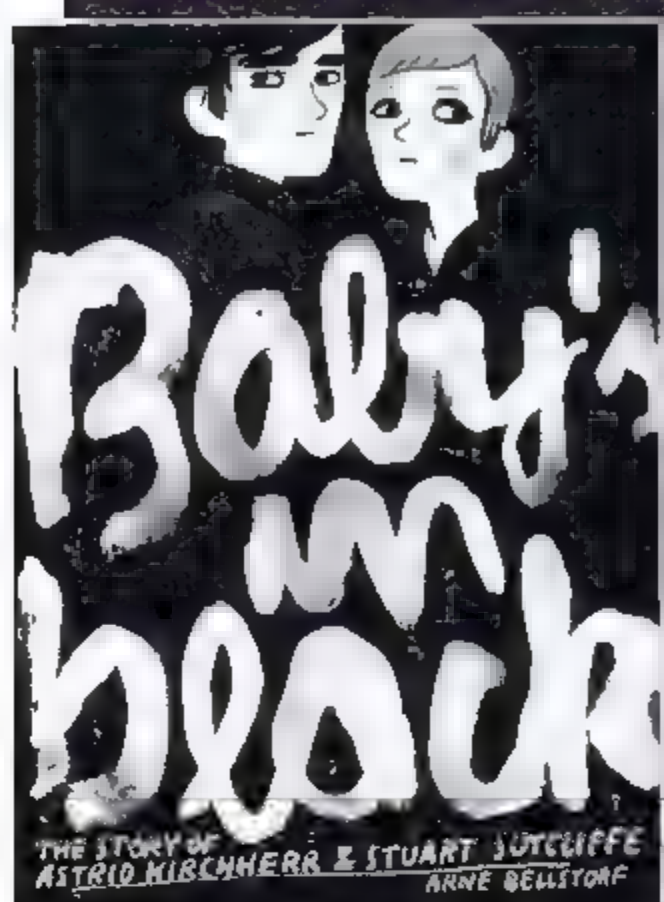
Adriaenssens heeft een studie aan de kunstacademie in Gent achter de rug. Samen met medestudenten en broers Luc en Michaël Vincent maakte hij de kinderstrip *Orphanimo!!* voor Standaard Uitgeverij. Ook werkte hij mee als schrijver/decorbewaterker aan diverse Standaard-verstrippingen van kinderboekenseries van Marc de Bel, zoals *Boeboeks*. Zijn belangstelling voor de Eerste Wereldoorlog kon hij al eerder kwijt in een paar geïllustreerde dagboeken voor Lannoo. RS

Hurling maakt heks een kopje kleiner

Lucien Rollin is een tekenaar met een zeer herkenbare stijl. Zo'n twintig jaar geleden debuteerde hij met *De getekende* waarin hij precies dezelfde koppen tekende als later in *Schimmenspel* en nu dus nog steeds in *Nakara*. Het zijn smoezelige figuren met een robuuste uitstraling. Zijn favoriete genre is ook jarenlang bekend: het historisch avonturen-

Een bassist bij The Beatles

'The Beatles? Nooit van gehoord!' Geen gebruikelijke opmerking. Wellicht is degene die zo reageert drie jaar oud of lid van een nog niet door antropologen ontdekte stam in donker Afrika.

Maar nu deze: 'Stuart Sutcliffe? Ken ik niet.' Deze reactie is waarschijnlijk. Maar ook hij was een Beatle, hoewel slechts in den beginne. Over zijn periode bij The Beatles in Hamburg en zijn relatie met de Duitse fotografe Astrid Kirchherr maakte de jonge Duitse striptekenaar Arne Bellstorf een fraaie grafische roman.

In 1960 zag Klaus Voormann een optreden van The Beatles in Hamburg. Enthousiast deed hij verslag aan zijn toenmalige vriendin, Astrid Kirchherr. Zij kwamen al snel in contact met dit beginnende bandje, en Astrid mocht foto's maken van de groep. Ze raakte op slag verliefd op Stuart ('knapper dan James Dean') en de twee kregen een relatie die zou eindigen met de tragische dood van Stuart ten gevolge van een hersenbloeding in 1962.

In schetsachtige zwart/wit-beelden vertelt Bellstorf hun liefdesverhaal en een deel van de beginperiode van The Beatles die zich afspeelde in nachtclubs aan de Reeperbahn in Hamburg. We komen leuke dingen te weten: hoe The Beatles aan hun kapsel komen (via Astrid). Dat Stuart die aanvankelijk door John Lennon bij de band is gehaald om basgitaar te spelen, meer schilder was (een goede) dan musicus (een slechte). Dat George Harrison te jong was (17) om 's nachts in clubs op te treden, en op last van de politie op een gegeven moment terug naar Engeland moest. En dat Paul McCartney maar bas is gaan spelen, omdat Stuart bij zijn vriendin in Hamburg bleef en zich aan de kunst wijdde. Het is een boeiend boek geworden, met veel gevoel voor sfeer getekend. Bellstorf heeft er zo'n drie jaar aan gewerkt, vertelde hij in een interview aan Joost Swarte tijdens de Nederlandse boekpresentatie in het Goethe Instituut in Amsterdam. Geen verspilde tijd. Voor Beatles-fans zeker een must. RA

Baby's in Black
– Het verhaal
van Astrid
Kirchherr &
Stuart Sutcliffe

Bellstorf
Dag & Blik/Beize
Bij 2012
ISBN 978-90-
5492341-1
Prijs: € 19,90
208 pagina's
Zwart/wit (sk)

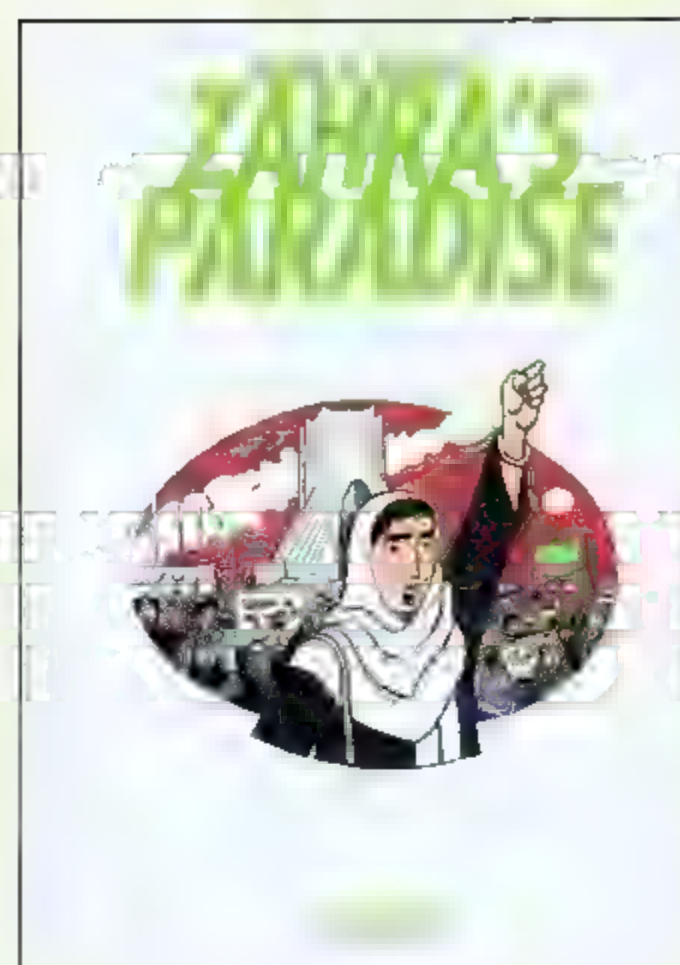
re met een vleugje mystiek. Een typisch geval van een 'schoenmaker die zich bij zijn leest houdt'.

In *Nakara* laat scenarist Pierre Boissérie de huurling Aures op zoek gaan naar de steeds weer opduikende heks Nakara. De dame in kwestie is al enkele malen onthoofd maar incarneert net zo gemakkelijk in een nieuwe gedaante en komt dan sterker terug.

Aures krijgt er een handicap bij als hij gedwongen wordt de nieuweling Nathan onder zijn hoede te nemen. Meer last dan ondersteuning, zo ervaart hij maar hij doet trouw wat hem opgedragen wordt. Boissérie – ook niet de eerste de beste (*Het kruis van Cazenac, Reiziger, Dantès, Flor de Luna, Eastern*) – weet ondanks een wat voor de hand liggend scenario, voor een aangenaam leesuurtje te zorgen. TdK

Nakara 1:
Heks

Rollin &
Boissérie
Daedalus 2011
ISBN 978-94-
61570-29-1
Prijs € 16,95
48 pagina's
Kleur (hk)

**Zahra's
Paradise**

Amir & Khalil
Casterman 2011
ISBN 978-90-
303-6401-6
Prijs € 17,50
272 pagina's
Zwart/wit (sk)

**In de wachtlijst van de
Nederlandse Bibliotheek**

Zahra's Paradise eindigt met de *Omid*, een herdenkingslijst met 16.901 namen. Al deze namen staan voor Iraniërs die zijn gedood door het huidige regime. *Omid* betekent hoop.

Amir, een Iraans-Amerikaanse activist werkte voor dit stripboek samen met de jonge tekenaar Khalil. Het werk dat nu in boekvorm uit is gekomen is ontstaan als een blog waarmee de auteurs zijn gestart in 2010. Uit angst voor repercussies van het Iraanse regime jegens hun nog in Iran wonende families houden de auteurs hun echte namen geheim.

In *Zahra's Paradise* draait het om een zoektocht van een moeder en zoon naar hun tijdens de protesten op het plein voor de vrede opgepakte zoon. Die tocht doet erg realistisch aan. De lezer voelt de tragedie die de vogelverschrikkers van het Iraanse regime uitstorten op de inwoners van Irak. Ik voelde me zelfs een beetje verraden toen ik er achter kwam dat de zoektocht niet echt heeft plaatsgevonden. De personages waar ik boosheid, verdriet en hoop voor voelde, hebben nooit bestaan.

Toch doen de 16.901 namen achter in het boek anders vermoeden. Hoewel het specifieke verhaal in dit stripboek niet heeft plaatsgevonden bestaan de gevangenis waarin de martelingen plaatsvinden, en de begraafplaats Zahra's Paradise, waar de anonieme lijken worden gedumpt, wel. Soms is het mogelijk door middel van fictie meer licht te werpen op de werkelijkheid dan via andere media mogelijk zou zijn. Ik kan me niet voorstellen dat ik door een nieuwsbericht of een documentaire zo zou zijn geraakt door de Iraanse tragedie als door *Zahra's Paradise*.

Toch is het niet allemaal onheil wat de klok slaat binnen de pagina's van dit boek. De mensen die in en buiten Iran vechten voor vrijheid laten ons zien dat er hoop is voor het land. *Zahra's Paradise* is een ontroerend en goed getekend juweeltje. RSp

Geraffineerde verteltrant trekt lezer verhaal in

Eerst was er begin deze eeuw de roman van Khaled Hosseini, niet lang na publicatie daarvan was er de film en nu, anno 2011, is daar de grafische roman. Het indringende overbekende verhaal behoeft nauwelijks introductie. Toch voor hen, die nu pas kennismaken met *De vliegeraar* een korte samenvatting.

De jongens Amir en Hassan, respectievelijk behorend tot de clan der Pashtuns en Hazaras, groeien op in het Afghanistan van de jaren 1970. Zij

leven zich uit in de nationale sport van het vliegeren, onbewust van de komende Russische overheersing en de religieuze conflicten. Mede door de inval van de Sovjet-troepen in Afghanistan, begin jaren 1980, vluchten Amir en zijn vader

via Pakistan naar de Verenigde Staten, waar Amir een geslaagd auteur wordt. Zijn verstandhouding met Hassan stond ten tijde van de vlucht door de machtsverhouding tussen Pashtuns en Hazaras onder druk.

De schijnbaar onschuldige sfeer kantelt naar een grimmige werkelijkheid als de Taliban aan de macht komen. Een alarmerend telefoontje uit Kabul over het verschrikkelijke lot van Hassan voert Amir terug naar Afghanistan. Vol afgrijzen moet hij constateren dat onder het regime van de Taliban de mensenrechten in het algemeen en die van kinderen in het bijzonder op flagrante wijze worden geschonden. Toch levert de bizarre reis hem een lichtpuntje op in de familiesfeer.

Door de geraffineerde verteltrant wordt de lezer het dramatische verhaal ingetrokken. Verhaal en tekeningen vloeien naadloos in elkaar

over. De nadruk ligt op de gevoerde dialogen en de plaatsbepaling binnen de context van Amir, de geslaagde auteur. Tekenaar Fabio Celoni heeft zijn ervaring opgedaan bij de Walt Disney Studio's in Italië. De inkleuring van Mirka Andolfo is met name in de decors oogverblindend mooi. RB

De vliegeraar

Celoni & Hosseini
Oog & Blik/
Bezige Bij 2011
ISBN 978-90-
5492-340-4
Prijs €19,90
132 pagina's
Kleur (hk)

Noordse saga van twee kanten belicht

Begin dit jaar maakte de Vlaamse branchevereniging Stripgilde bekend een eigen uitgeverij op te richten. De intentie hierachter is om stripauteurs meer te laten overhouden aan de verkoop van hun albums en hen de rechten op hun figuren te laten behouden. Steven Dupré, winnaar van de Bronzen Adhemar 2011, brengt bij de nieuwe uitgeverij bij voorbeeld de Nederlandstalige versie van *Midgard* uit.

In de Noordse mythologie is Midgard de wereld van de mensen. Deze wordt omgeven door een

oeroceaan, die niet overgestoken kan worden. Het eerste *Midgard*-album bevat twee verhalen in keerdruk: *De aanval* en *De inval*. De ene kant vertelt het verhaal van *De aanval*, een verslag van plunderende en moordende Vikingen in het Vlaamse land. Het andere, meer manga-achtig verhaal, *De inval*, toont de geschiedenis van een opgejaagd buitenaards wezen, Oon, dat na tal van ruimte-avonturen per toeval op aarde terechtkomt. Beide delen tellen exact hetzelfde aantal pagina's en eindigen dan ook middenin, met dezelfde scène: de ontmoeting tussen Oon en de Vikingen. De lezer is derhalve vrij in zijn keuze om dit eerste deel te beginnen bij het eerste dan wel het tweede verhaal. De volgende delen van de reeks verschijnen in een klassiekere vorm. De uitgave kwam tot stand met steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren. BP

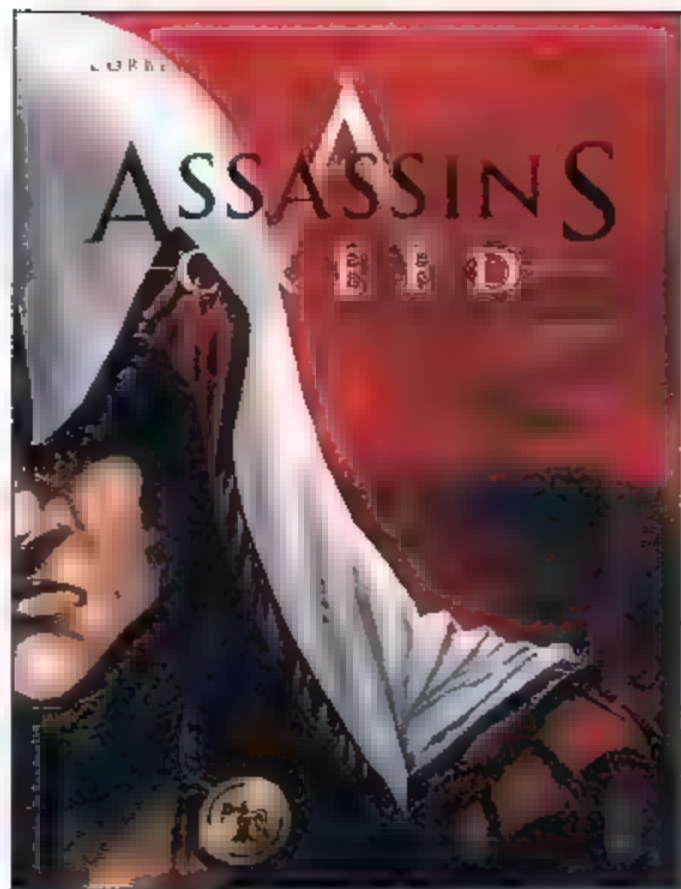
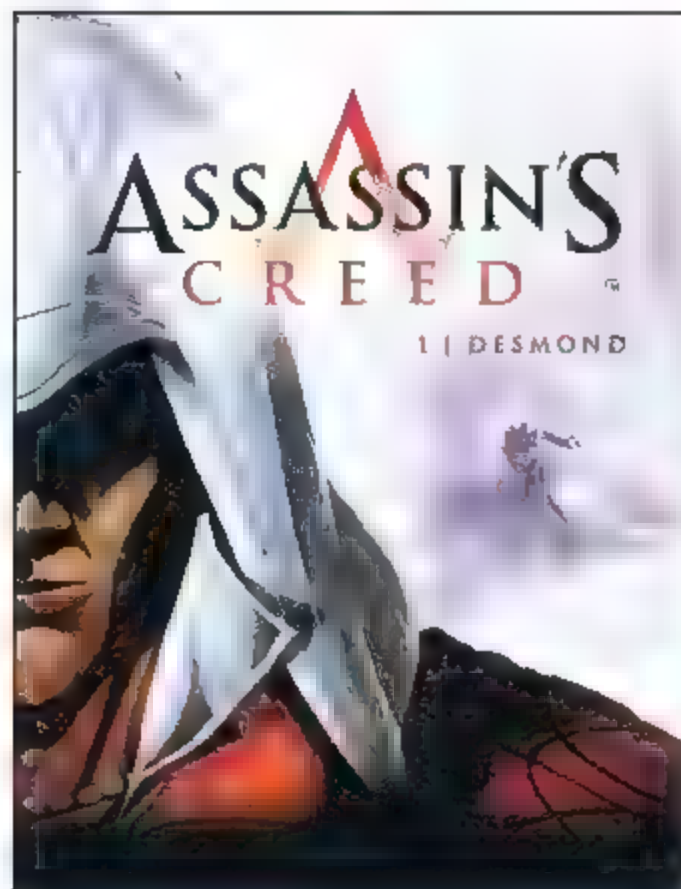
De uitroeptekens
staan voor de
volgende
waardeoordelen:

!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

Midgard 1:
De aanval /
De inval

Dupré
Vlaamse
Onafhankelijke
Stripgilde
ISBN 978-90-
8142252-2
Prijs €14,99
224 pagina's
Zwart/wit (sk)

Assassin's Creed 1 & 2: Desmond

Assassin's Creed is de stripbewerking van de succesvolle gelijknamige game die sinds 2006 voor Playstation en X-box op de markt is.

Desmond Miles, een barman met een kabbelend bestaan, wordt op een avond ontvoerd en in een high-tech laboratorium in de zogeheten Animus gelegd, een machine die er voor zorgt dat de herinneringen van zijn voorvaderen uitgelezen kunnen worden. Desmond start af van de Assassijnen, een islamitische sekte uit de 11^e eeuw die haar oorsprong had in het huidige Syrië en Perzië.

De mannen achter Desmonds ontvoering zijn de Abstergo, de erfgenamen van de Tempeliers, gezworen vijanden van de Assassijnen. Het doel van de hele operatie is via de Animus kostbare artefacten te traceren die de Tempeliers een grote macht zouden geven. Niets minder dan de wereldmachijschap is hun ultieme doel.

Het verhaal met dit gegeven wisselt constant tussen heden en verleden waarbij Desmond verschillende alter ego's kent als Aquilus, een Romeinse moordenaar en Altair, een man met

hetzelfde beroep in het Jeruzalem van de 12^e eeuw. Om de zaak nog wat gecompliceerder te maken wordt Miles uit het laboratorium ontvoerd door laborante Lucy en in het kamp van de Assassijnen gebracht. Hierdoor ontstaat er een bittere en bloedige strijd om Desmond uit de greep van Abstergo te houden.

Corbeyran is een knappe scenarist die de lezer steeds een smakelijk bolje geeft om op te kauwen. Langzaam wordt zo de complexe legpuzzel gelegd en de contouren duidelijk gemaakt.

Minder geslaagd is het tekenwerk van Djillali Dèfali dat nogal flets en houterig overkomt, afgezien van wat aardige technisch gekozen standpunten. Het tekenen van duidelijke materie gaat hem goed af maar menselijke expressie en actiescènes zijn in de computer game beter verzorgd. Jdl.

Assassin's
Creed 1:
Desmond
Assassin's
Creed 2:
Aquilus

Corbeyran
& Dèfali

Balken Media
2011

ISBN 978-90-
6334-858-8
(deel 1)

ISBN 978-90-
6334-859-5
(deel 2)

Prijs € 6,95
48 pagina's

Kleur (sk)

MOOIE PARELS, FIJNE PARELS!

• Appie Happie
A 16/A 17 door Dik
Bruynesteyn

• De Goeroe 1
door Peter Abel

• Peter Mijleneter 1
door Marits Rietdijk

Cultureel
erfgoed
voor
€9,95
per deeltje

Nu verkrijgbaar
www.stripstift.nl

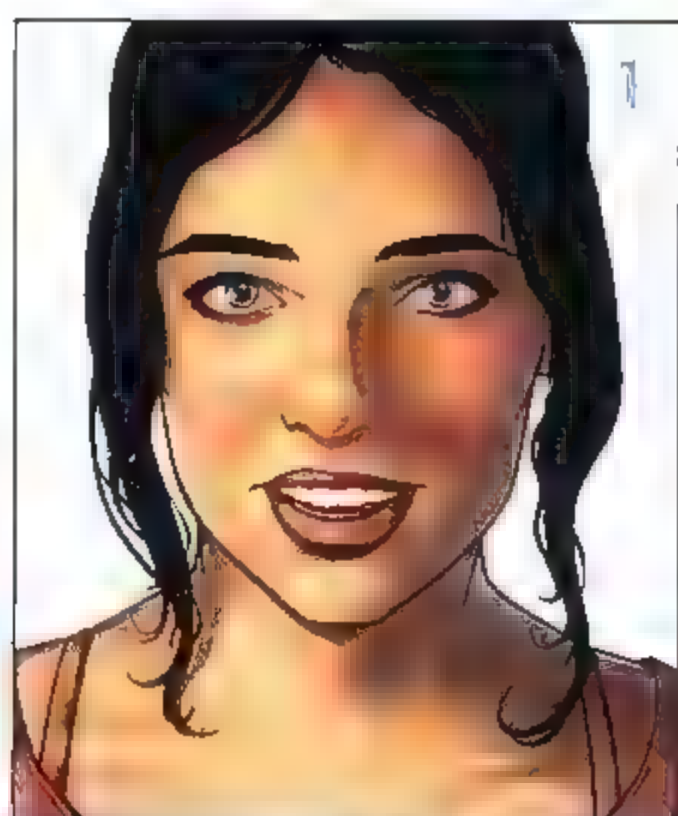
ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL

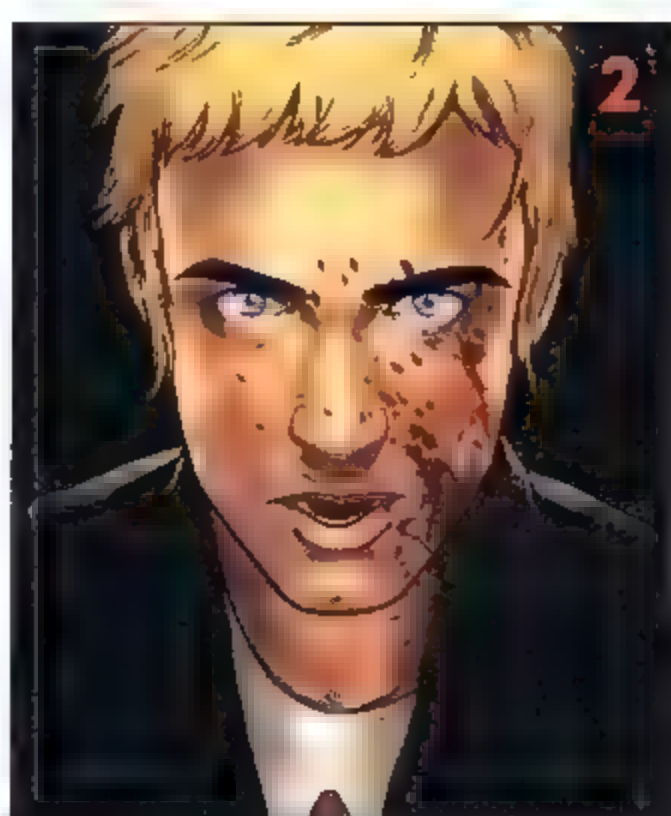
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10
f YendorStrips
www.yendor.nl

Hoogte:
135 cm

[DE BOVENTOON]

Misschien

Nooit

Ooit

Ooit is de ontknoping

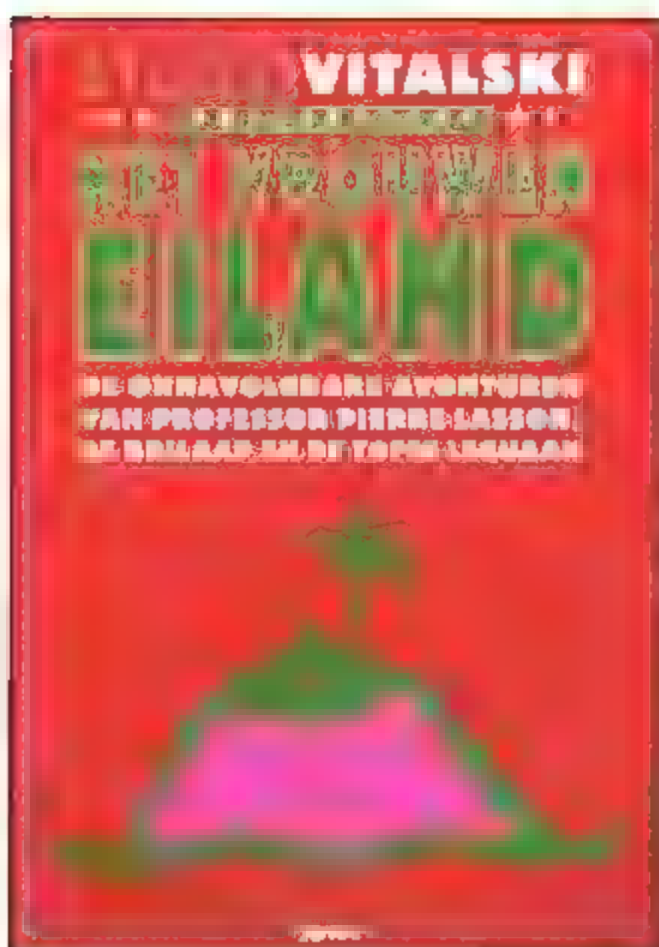
Al in 2009 verschenen de eerste twee delen, getiteld *Misschien* en *Nooit*, gebundeld in een recto verso-uitgave bij uitgeverij Dogachtend. De lezers moesten twee jaar wachten op de uiteindelijke ontknoping van dit drieluik, maar dan wel bij de nieuwe uitgever Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde/KS Books. Die heeft de drie delen in fraaie omslagen met grote koppen van de hoofdrolspelers op het omslag gelijktijdig uitgebracht. In deze reeks wordt in de eerste twee delen hetzelfde verhaal verteld, maar vanuit het perspectief van twee verschillende hoofdrolspelers. In deel 1 (*Misschien*) is het Laura Dupin, fotografe en dochter van een steenrijke vader die ogenschijnlijk toevallig de knappe Egon Angelton ontmoet. Egon woont samen met zijn zus Moira in een appartement en het duurt niet lang of Laura trekt bij hen in. Er gebeuren echter te veel rare zaken (Egon komt bebloed thuis, een groepje Oostblokkers breekt bij hen in en Laura vindt een pistool in de wasmachine) en zij besluit te vertrekken. In deel 2 (*Nooit*) zien we dezelfde cyclus door de ogen van Egon. In deel 3 (*Ooit*) wordt het verhaal voortgezet en kijken we mee door de ogen van Taw Erris. Deze politiemannet, die al langer een onderzoek instelt naar de activiteiten van Egon, weet de ontknoping te bewerkstelligen en langzaam vallen de puzzelstukjes op hun plaats. Met dit drieluik hebben schrijver Marc Legendre en tekenaar Kristof Spaey een fraaie stripthriller afgeleverd. Spaey hanteert een heldere lijnvoering en werkt met veel schaduwpartijen. Dat geeft vooral de griezelige scènes nog meer cachet. **TdK**

Misschien
Nooit
Ooit

Spaey & Legendre
Vlaamse
Onafhankelijke
Stripgilde/KS
Books 2011
ISBN 978-90-
8142252-9
(Misschien)
ISBN 978-90-
8142254-3 (Nooit)
ISBN 978-90-
8142253-6 (Ooit)
Prijs €7,99
48 pagina's
(Misschien/Nooit)
72 pagina's (Ooit)
Kleur (sk)

Postmoderne fantasieparodie in wisselende tekenstijlen

Het vrouwen-eiland – De onnavolgbare avonturen van professor Pierre Lasson, de brilaap en de toffe leguaan is een absurdistisch, visueel en tekstueel alle kanten opspringend verhaal, met een centrale rol voor een ontdekkingsreis naar Cassandrië, 'het waarbestaande eiland van vier maal vier duizend jonge vrouwen'. De strip is geproduceerd door studio Vitali, maar vormgegeven door een roedel tekenaars. Als 'kernauteurs' worden genoemd initiatiefnemer Vitali (alias Vital Baeken), broer Serge Baeken,

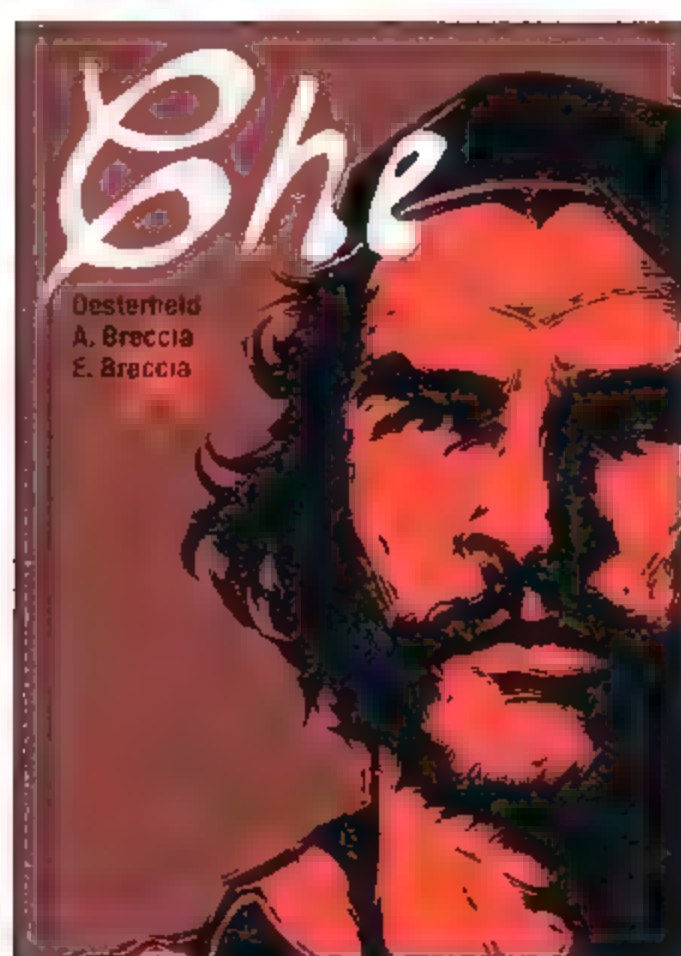
Jangojim en Bert Lezy. De groep 'wezenlijke' auteurs bestaat volgens een voorwoord uit Koen Boyden, Gianmaria Caschetto, Kenneth Cools, Jan-Bart Debruyne en Steven De Rie. Verder worden bijdragen vermeld van onder anderen Kim Duchateau en Brecht Evens.

Vitali, zoon van romancier Robertus Baeken, schreef al vroeg gedichten en verhalen, rondde zijn studie Nederlands af met een scriptie over de Nederlandse schrijver Jan Arends (die trouwens veel weg heeft van het personage Boris) en was in 1994 mede-oprichter van de theatergroep Circus Bulderdrang. Ook was hij betrokken bij verschillende rock- en punkbands en verzorgde hij dadaïstische optredens. Sinds 1999 geeft hij solovoortellingen die een mix zijn van comedy en conference. Voorafgaand aan de kolderieke, fantasierijke fabulatie van 360 pagina's in overwegend brute – wat mij betreft esthetisch weinig aantrekkelijke – tekenstijlen vertelt Vitali in een interview iets over de achtergronden van het avontuurlijke stripverhaal waar hij vijf jaar mee bezig was: 'Dit gaat dieper dan een parodie; het zijn archetypes die opborrelen en die het verhaal een labyrintische aard verlenen. Zo ervaar ik het zelf. Fuck you als jij er anders over denkt.' **DR**

Het vrouwen-
eiland – De
onnavolgbare
avonturen van
professor
Pierre Lasson,
de brilaap
en de toffe
leguaan

Studio Vitali
Xtra 2011
ISBN 978-94-
90759-29-2
Prijs €24,90
392 pagina's
Zwart/wit (sk)

Che
Oesterheld & Breccia
& Breccia
Silvester 2011
ISBN 978-90-5885-448-3
Prijs €19,95
96 pagina's
Zwart/wit (hkl)

Vooral historisch interessant

Het voormalige vriendenduo Fidel Castro en Che Guevara is goed vertegenwoordigd in stripland. Castro loopt, al dan niet sigaar rokend door meerdere albums, *Stripschrift* besprak recent de bio-comic van de Duitser Reinhard Kleist positief.

Over *Che* ben ik niet zo positief. De reden voor mijn teleurstellende lezing vond ik in het voorwoord: het betreft hier een uitgave van ruim veertig jaren her. In Argentinië, waar de makers Hector Oesterheld (scenario), vader Alberto en zoon Enrique Breccia (tekenwerk) vandaan komen, verscheen de strip in 1968 en werd het boek razend populair. Een populariteit die een definitieve cultstatus kreeg, toen de generaalsdictatuur van Videla het als ondermijndend verbood. In die gewelddadige jaren verdween scenarist Oesterheld, die nog met Hugo Pratt *Ernie Pike* had gemaakt, speelde Nederland de finale op het WK en diende Jorge Zorreguieta kort als staatssecretaris.

Het is vanzelfsprekend dat de revolutionaire stripmakers van toen anders aankeken tegen hun landgenoot en vooral ook held Che, dan de gemiddelde striplezer van nu. Vader en zoon tekenen elk een deel van het verhaal, dat afwisselend verteld wordt. Senior verbeeldt Che's leven, junior schetst de laatste dagen voor de moord op Che in Bolivia. Hun tekenstijl is opvallend identiek. Alberto's gebruik van typetjes uit inferieure pulpstrips was toen zeker vernieuwend. Maar de zwart/witte, krasserige tekeningen boeien niet tot het einde. Dat geldt ook voor het taalgebruik, dat liefde voor poëzie veronderstelt: 'de sterke wind die dronken maakt, beek en rots, kristallen dialoog'. De makers benadrukken wel sterk de arts in Che, die in de bestrijding van honger, luizen en rachitis, ziekten die bij armoede horen, zijn levensdoel vond; en de breuk met Castro's politiek. Die verwijdering begint met Che's actie in Congo, waar David van Reybrouck in diens bekroonde *Congo* een heel wat minder stoer boekje over open doet!

Het verhaal mist vooral een moderne invalshoek, zoals Kleist die vond in de Duitse fotograaf Karl Mertens. Dan had een moderne lezer zich kunnen identificeren en werden de personages mensen, wat in een (strip-)roman zou moeten. Het is evident dat *Che* in 1968 in een andere, toen duidelijke behoefte voorzag, maar nu is het hooguit als tijdsbeeld belangwekkend. De Amerikaanse journalist Herbert Matthews, die model stond voor Mertens, komt trouwens ook voor in *Che*. Ook de scènes van de motortocht komen de lezer bekend voor, sinds de populaire speelfilm *The motorcycle diaries*.

WM

www.bonte.be **NIEUW**

DOUEN + VAN
DE BALLONVAARDER
LUCHTDOOP

BONTE

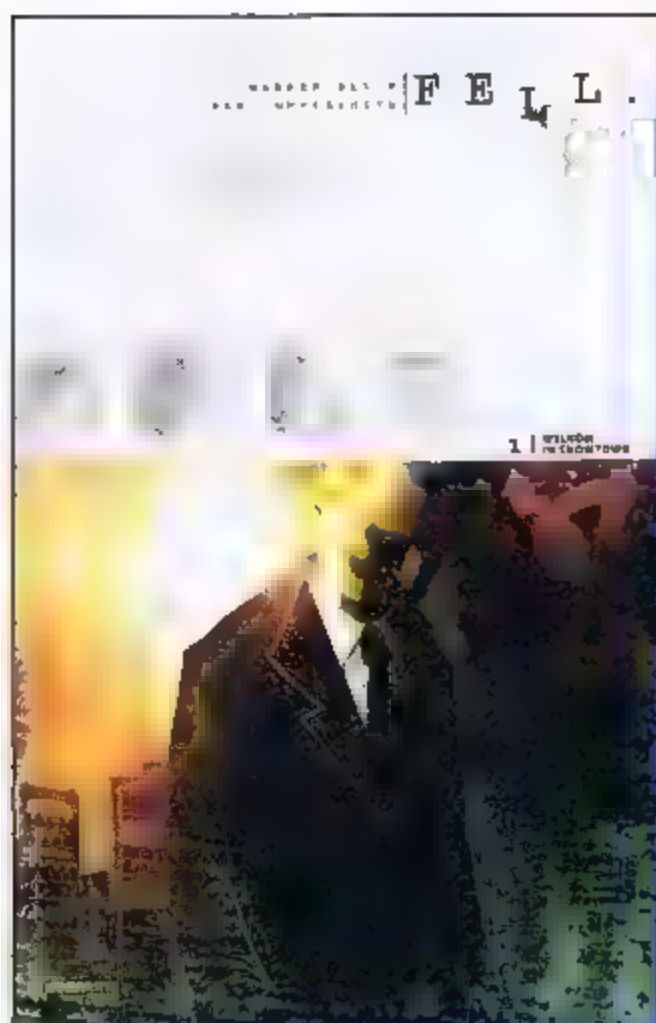
COMPLEET 276 GAGS
IN 6 DELEN
OP 150 EX. 50€

ADVERTENTIE

•STRIPS•GAMES•MANGA•
SPECIALZAAK

Eppo

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven
Tel. 040 - 2 441 882 • www.eppo.nl

Onwankelbare misdaadbestrijder

Twee Eisner Awards won *Fell* in 2006, één voor beste nieuwe serie en één voor beste vervolgserie. De eerste acht avonturen van de laconieke, maar betrokken rechercheur Richard Fell in USA uitgegeven onder de titel *Fell - Feral City*, zijn nu in het Nederlands verschenen.

Snowtown – aan de overkant van de brug – is de plek waarnaar Fell wordt overgeplaatst: een stadsdistrict gebouwd door gekken en geregeerd door de misdaad. Een maatschappelijke vuilnisbelt dus, of zoals Fells volkomen gedesillustioneerde nieuwe politiechef Beard zegt: 'Welkom op de maan, afgelegen, kouder dan Eskimotepels en als je inademt, ga je dood.'

Welkom in Snowtown is in stemmig wazige beelden

getekend en geschilderd waarbij wordt gevarieerd op een basisindeling van negen kaders, drie bij drie per pagina. Het verhaal is geschreven door de productieve Britse schrijver Warren Ellis die onder veel meer meewerkte aan de serie *Dr. Who* en die in 1994 bij Marvel Comics tijdelijk op exclusief contract verantwoordelijk was voor bijvoorbeeld *Hellstorm*, *Prince of Lies*, *Thor*, *Ultimate Fantastic Four* en *Iron Man*. Tekenaar Ben Templesmith, eveneens Brits, brak door met het vampierverhaal *30 Days of Night*, een miniserie die hij samen met schrijver Steve Niles maakte en die in 2007 werd verfilmd. Tussen vaste opdrachten door werkt hij aan een eigen komische horrorserie: *Wormwood Gentleman Corpse*. DR

Fell 1: Welkom in Snowtown

Ellis & Templesmith
Nona Arte 2011
ISBN 978-88-97062-34-9
Prijs €16,90
144 pagina's
Kleur (sk)

Geen actie en spektakel, wel boeiend

In de *Kaliber*-reeks, waarin Casterman verstrippingen van *policiers* en thrillers opneemt, is *De lachende politiemann* een zeer geslaagd deel. Debuterend tekenaar Martin Viot en scenarist Roger Seiter, bekend van series als *Fog* en *H.M.S.*, hebben van deze roman van het befaamde Zweedse schrijversduo Maj Sjöwall en Per Wahlöö een *pageturner* gemaakt. Dat is knap want zoveel actie en spektakel komt er niet in voor.

De lachende politiemann is de vierde

roman uit de tiendelige misdaadreeks over de Zweedse commissaris Martin Beck en zijn team. Het verhaal speelt zich af in Stockholm in 1967 waar op een novemberavond iemand een bloedbad aanricht in een stadsbus. Onder de negen doden bevindt zich een collega van Beck, een inspecteur van de afdeling zware misdrijven. De collega was officieel op vakantie en het onderzoek onder leiding van Beck lijkt dan ook dood

te lopen. Lijkt, want na nauwgezet speurwerk, het nodige geduld en een dosis gezond verstand komen de commissaris en zijn collega's langzaam achter de waarheid.

De *Martin Beck*-romanserie staat bekend om zijn sfeertekeningen van het politiewerk en de maatschappijkritiek die erin doorklinkt. In deze verstripping is van het laatste aspect weinig te merken, maar van het eerste des te meer. Tekenaar Viot hanteert een sobere, strakke maar doeltreffende tekenstijl die zich prima leent om het regen- en winterachtige decor van de Zweedse hoofdstad weer te geven. Scenarist/bewerker Seiter neemt alle tijd om het misdaadmysterie laag voor laag af te pellen. Hij valt gelukkig niet in de valkuil van diverse stripschrijvers om bij meer complexe scenario's lappen tekst in ballonnen en blokken te gebruiken om zaken uit te leggen. Seiter kan wat dat betreft gerust aan de gang met de overige negen *Beck*-romans. RS

De lachende politiemann

Viot & Seiter & Sjöwall & Wahlöö
Casterman 2011
ISBN 978-90-303-6473-3
Prijs €18
128 pagina's
Kleur (sk)

[E N V E R D E R]

Alter Ego 3: Fouad (Renders/Lapière/Reynès/Bénéteau, Dupuis). Een zesluik rond een farmaceutisch schandaal. In elk deel staat een hoofdpersoon centraal. De volgorde van lezen maakt niet veel uit. Bij de reeks zijn diverse schrijvers en tekenaars uit België, Frankrijk, Spanje en Italië betrokken. Het samenwerken verloopt via het internet. Een interessant concept dat in *Fouad* een spannend nieuw deel kent. RS

Black Butler 4 (Toboso, Kana). Het nieuwste deel van deze op het moment razend populaire manga in Nederlandse vertaling voldoet aan alle verwachtingen. Komisch en spannend maar tegelijkertijd veel te voorspelbaar in verhaal en uitvoering. RS

Jeremiah 31: De krabbenmand (Hermann, Dupuis). Een nieuwe *Jeremiah* is

altijd onderhoudend, al is dit deel geen hoogvlieger. Wel erg losjes opgezette thriller over georganiseerde misdaad, kunst en familiedrama waar Jeremiah en Kurdy per ongeluk in verzeild raken. RS

Siegfried 3: Godenschemering (Alice, Dargaud). Alex Alice schotelt zijn lezers in dit afsluitende deel een prachtig visueel spektakel voor. De pagina-indeling en het kleurgebruik komen overdonderend binnen. Weliswaar wat pompeus en teatraal, want Wagneriaans, maar desalniettemin vlot leesbaar. TdK

Sisco 4: Whisky-coke (Benec/Legrain, Lombard). Stoere agent moet omwille van het landsbelang de dochter van de president bewaken uit angst voor een ontvoering.

Man en
Paard 1:
Man en Paard
geven zich
bloot

Mestrik
Passage 2011
Prijs €12,50
ISBN 978-90-
5452-245-4
56 pagina's
Kleur (hk)

Mestrik is het synoniem van Meinte Strikwerda, een Groningse stripmaker/illustrator die met *Man en Paard geven zich bloot* een tweede stripuitgave op de markt brengt. Eerder verscheen in 2008 bij uitgeverij Trivium een eerste deel, *Man en Paard krijgen het te heet!*

De strip bestaat al vanaf 2004 en werd eerder geplaatst in het Groningse stripblad *Grnn*. Het is een aaneenschakeling van korte verhaaltjes met uiteraard steeds Man – een ridder met spillebeentjes en -armpjes met koddige kaplaarsjes, handschoenen en punthelm – en Paard in de hoofdrol.

Man blijkt depressief omdat al zijn pogingen de witte draak te vangen op niets uitlopen. Hij zoekt hulp bij een psychiater en er volgt een stortvloed aan grappen en grollen. Ook woordgrappen (paard gebruikt zijn geografisch paard-systeem – gps – om de weg te vinden) worden niet geschuwd.

Mestrik, die in een karikaturale, kleurrijke stijl werkt, schakelt moeiteloos door de tijd heen. We zien het duo van riddertijd, via de Eerste Wereldoorlog, door de ruimte gaan. Een doordachte verhaallijn is er niet te vinden, maar door het hoge onzingehalte hoeft er ook geen clou of happy end te zijn. Dat laatste neemt hij zelfs aan het eind op de hak als hij wél een gelukkig einde aan het verhaal breidt en verklaart dat dit voor een filmscript in Hollywood is gemaakt. TdK

Dat gaat minder makkelijk dan werd gedacht. Aardige actiestrip, maar niet bijzonder. RS
Sjanghai 2: De beloften van de dageraad (Mariolle/Tisseron, Glénat). In dit tweede deel van een apart, welhaast gequarelleerd verhaal worden spooklegers ingezet om geregelde troepen in mootjes te hakken. De triades zetten alles op alles om hun posities te behouden. Duistere machtsspelletjes alom. BP

Sneeuw – Het begin 2: De Slichter (Hostache/Poli/Adam/Convard, Glénat). Wie vermoedt dat de uitgever weer een domme vertaalfout in de titel heeft gemaakt, zit eraast. De Slichter is een megalomane boef die alles in het werk stelt om de voorraad serum tegen een dodelijke ziekte te bemachtigen. Een strak verhaal in een apocalyptische wereld. TdK

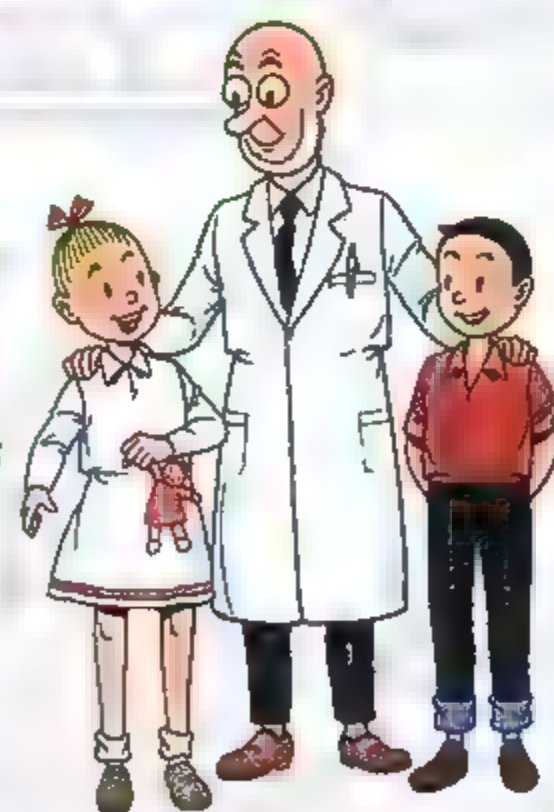
A D V E R T E N T I E

Strijensedijk 3
3295 KL 's-Gravendeel
Tel.: 06-16110888
info@profbabas.nl

Stripwinkel Barabas
uw winkel voor antiquarische strips

- In- en verkoop van strips
- 25.000 titels op voorraad
- Walt Disney en Vandersteen
- Originele tekeningen
- Stripgadgets en striphoesjes

In onze galerij zijn originele tekeningen te koop van diverse auteurs!

Kom eens kijken in onze nieuwe winkel in 's-Gravendeel

Internetwinkel www.profbabas.nl

t/m 11 maart 2012 Expo 'Naar de top van Heuvel', Gorcum Museum, Grote Markt 17, Gorinchem, info: www.gorcumsmuseum.nl

t/m 11 maart 2012 Expo Charles Burns, met originele platen, albumomslagen, schetsen en illustraties, M – Museum Leuven, L. Vanderkelenstraat 28, Leuven, België, info: www.beeldbeeld.be

t/m 25 maart 2012 Expo 'Brandweer in stripverhalen', met stripfragmenten, albums en originelen uit uiteenlopende strips, Raadhuis De Paauw, Raadhuislaan 22, Wassenaar, info: www.brandweermuseumwassenaar.nl

t/m 26 maart 2012 Expo 'Luc Morjaeu', met tekeningen en schilderijen, Galerie Link, Kwaadham 52, Gent, België, info: galerie-link.be

t/m 27 maart 2012 Expo 'Peter Pontiac – Comix, hotpix & tragix', overzichtstentoonstelling i.s.m. MOTI, Museum of the Image, Centrale Bibliotheek, Oosterdokskade 143, Amsterdam, info: www.motimuseum.nl

t/m 28 maart 2012 Expo '5348 lijnen van Hanco Kolk', Galerie De Etage, Boekhandel Cursief, Kruisstraat 4, Gorinchem, info: www.boekhandeldcursief.nl

t/m 9 april 2012 Expo 'De kunst van Jean Dulieu', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl

t/m 20 mei 2012 Expo '77 jaar Roemeense strips', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be

t/m 31 augustus 2012 Expo 'Thé Tjong-Khing – Van strip tot sprookje', Kinderboekenmuseum, Prins Willem-Alexanderhof 5, 's-Gravenhage, info: www.kinderboekenmuseum.nl

t/m 23 september 2012 Expo 'Marten Toonder', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be

10 t/m 11 maart 2012 De Stripdagen, Evenementenhal Gorinchem, Franklinweg 2, Gorinchem, info: www.destripdagen.nl

10 t/m 11 maart 2012 24^e Wilrijkse Stripdagen, Gemeenschapscentrum Valaarf, Letterkundestraat 135, Wilrijk, België, info: www.vlaamsstripcentrum.be

25 maart 2012 Stripfestival BD Geraardsbergen, JC De Spiraal, Zakkaai 29, Geraardsbergen, België, info: www.bloggen.be/geraardsbergsstripfestival_2012

28 maart t/m 1 april 2012 Holland Animation Film Festival, Utrecht, info: www.haff.nl

12 juni t/m 25 november 2012 Expo 'Posy Simmonds', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be

18 augustus 14e Kamper Stripspektakel, Oudestraat/Van Heutszplein, Kampen, info: www.kamper-stripspektakel.nl

9 oktober 2012 t/m 26 februari 2013 Expo 'François Walthéry – 50 jaar stripverhalen', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be

Hanco Kolk in 5348 lijnen

Nog tot en met 28 maart is in Galerie De Etage, boven boekhandel Cursief in Gorinchem, de expositie *5348 lijnen van Hanco Kolk* te zien.

De tentoonstelling toont een dwarsdoorsnede van het werk van deze in 1957 in Den Helder geboren kunstenaar, illustrator en stripmaker.

De nadruk ligt wel op zijn vrije en toegepaste werk. Sinds kort experimenteert Kolk met driedimensionale toepassingen in de vorm van levensgrote draadfiguren waarin zijn kenmerkende soepele lijn te herkennen is.

De tekenaar is die losse stijl gaan hanteren vanaf de Meccano-strip begin jaren 1990. Door de waardering voor Meccano gaat Kolk zich ook op andere gebieden uiten zoals zeefdrukken, schilderijen en vrije illustraties.

Zijn werk wordt op verschillende locaties geëxposeerd, onder andere in het Amsterdamse Van Gogh Museum en in Kasteel Groeneveld in Baarn. Recent producties zijn *Van Istanbul naar Bagdad*, op basis van het reisverslag van Arnon Grunberg, en *Tot ziens, Justine Keller*, waarbij hij de teksten van het derde album van de zanger Spinvis uitgebreid heeft geïllustreerd.

Op de expositie is ook een voorproefje te zien van Kolks nieuwe prentenserie rond *Casanova*, die in juni uitkomt. TdK

→ WINNEN

Kortgeleden verscheen bij uitgeverij Oog & Blik het gebundelde werk van Joost Swarte onder de titel *Bijna compleet*. In samenwerking met de uitgever geeft *Stripschrift* drie exemplaren weg aan inzenders van het goede antwoord op de volgende vraag:

Hoe heet de strip van Swarte die werd gepubliceerd in de bladen *Okki* en *Jippo*?

Stuur het antwoord vóór 1 april 2012 naar

Swarte-prijsvraag

Postbus 84206

3009 CE Rotterdam

of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan drie goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag Green Manor-prijsvraag *Stripschrift* 420:

We vroegen onder welke reeksnaam de eerste twee delen van Green Manor verschenen bij uitgeverij Dupuis. Bedoeld werd Collectie Vrolijke Vlucht.

Dit antwoord werd ons vele malen opgestuurd zodat loting bepaalde dat de volgende inzenders een exemplaar van de vernieuwde uitgave ontvangen:

Huub Cuppen (Helmond)

Joop Kamphuis (Tolbert)

Jaap Zonneveld (Castricum)

Van harte gefeliciteerd!

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MJTATIES IN HET ROER GE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIDEN FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN, HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

► WAARHEEN?

De van oorsprong Deense animator **Børge Ring**, die op 30-jarige leeftijd naar Nederland kwam en er altijd is blijven wonen, heeft de Winsor McCay Award gewonnen. Dit is een prijs die door de juryleden van de ASIFA (de internationale animatiefilm vereniging) samen met andere Annie Awards wordt gegeven aan artiesten die een belangrijke bijdrage aan de animatiewereld hebben geleverd. Ring ontvangt de prijs vanwege zijn Oscarwinnende animatiefilm *Anna & Bella*. Ring werkte ook voor de Toonder Studio's. Behalve Børge Ring werden ook **Ronald Searle** (tekenaar en cartoonist) en **Walt Peregoy** (tekende de achtergronden van *Sleeping Beauty*) op een Award getrakteerd.

Ron Poland van stripdistributeur Strips in voorraad werd in februari dubbel in het zonnetje gezet. Niet alleen werd bekend dat hij de P. Hans Frankfurtherprijs van Het Stripschap zal ontvangen ook is hem de Hal Foster Award toegekend.

Beide organisaties loofden de inspanningen die Poland met zijn bedrijf verricht om nieu-

we strips bij alle stripwinkels te krijgen nadat hij in het stripdistributiegat was gesprongen dat was achtergelaten door Het Raadsel dat er in 2005 de stekker uittrok.

Het Stripschap maakte ook bekend dat **Patty Klein De Bulletje** en **Boonestaak Schaal 2012** heeft gewonnen. Klein schrijft al 45 jaar stripscenario's voor een uiteenlopende reeks tekenaars. Jan van Haasteren, Gerrit de Jager, Thé Tjong-Khing, Aloys Oosterwijk en Eric Heuvel staan onder anderen in dit rijtje.

FOTO: LUCAS VAN LOENHOUT

FOTO: ALEX BOON

Met tekenaar Jan Steeman maakt ze al 37 jaar de strip *Noortje* die daarmee inmiddels de oudste Nederlandse strip is die door hetzelfde duo wordt gemaakt. Als Patty Scholten maakt ze gedichten en doet dat

eveneens niet onverdienstelijk; ze ontving eerder al twee nominaties voor de VSB-Poëzieprijs en werd in 2005 genomineerd voor Dichter des Vaderlands.

Op 10 maart reikt Het Stripschap beide prijzen uit tijdens De Stripedagen in Gorinchem.

De bekende Belgische stripdistributeur **Bart Pinceel** werd door het Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde beloond met een Stripvos voor de meest verdienstelijke organisatie in de stripwereld.

De Stripvos-organisatie is van mening dat Pinceel Stripverspreiding oog heeft voor kleinschalige uitgaven en ze op een professionele manier verdeelt naar de stripwinkels.

Brecht Evens staat met *De liefhebbers* op de longlist voor de Belgische literatuurprijs De Gouden Boekenuil, voorheen De Gouden Uil. De prijs bestaat uit €25.000

en een kunstwerk. Evens is de enige stripmaker op de lijst met twintig genomineerden die samengesteld werd op basis van 219 ingezonden werken. De uiteindelijke winnaar wordt bekend gemaakt op 5 mei.

Internationale Coming Out Dag

René Leisink heeft de Junior Inktspotprijs gewonnen. Leisink, die onder het pseudoniem Argus zijn cartoons maakt, won met een roze Barbapapa die bekend homo te zijn. Barbamama reageert koeltjes met: 'Ja. En? Gisteren was je 'n zeilboot.' Leisink ontving de bijbehorende prijs op 16 februari bij de opening van de tentoonstelling *Politiek en Prent* in het Persmuseum in Amsterdam.

A D V E R T E N T I E

STRIPWINKEL WONDERLAND

Wonderland productions

Paardsdamerstraat 19
3500 HASSELT
© 011/22 82 00

Stripwinkel Plok, strips en eh... dinges! in Assen is dicht. Het is ons niet duidelijk sinds wanneer of waarom, maar de deur zit op slot, de website is leeg en de telefoon wordt niet meer opgenomen.

► WAARVOOR?

Op 9 november overleed Terry Willers. Willers, geboren in Engeland en een groot deel van zijn leven woonachtig in Ierland, was een krantenstriptekenaar. Zijn werk verscheen onder andere in *The Farmers Journal*, *The Sunday Independent* en *Evening Herald*. Ook werden zijn tekeningen vertoond in televisieshows zoals *The Mike Murphy Show*. Zijn werk verscheen ook in het buitenland waaronder in Nederland. Hij tekende verschillende strips voor de Toonder Studio's waaronder *Panda* en *Tom Poes* die hij in 1963 van Dick Matena overnam; ook *Kappie* staat op zijn cv. Eiso Toonder vermeldt hem in de nieuwe uitgave van *De Goeroe* van uitgeverij Stripstift als tekenaar van veel decors voor die strip. Willers, die 76 jaar werd, was in Ierland tevens de voorzitter en oprichter van het lokale Guinness International Cartoon Festival.

De in Valencia, Spanje geboren scenarist Antonio Segura is op 31 januari 2012 overleden. Zijn in Nederland bekendste werk verscheen vanaf de jaren 1980 waarin hij samenwerkte met Jordi Bennet (*Kraken*), José Ortiz (*Hombre en Burton & Cyb*) en Ana Miralles (*Eva Medusa*). Met het tweede deel van de laatstgenoemde reeks, uit 1993, won hij twee Haxtur Awards. Samen met een aantal andere stripmakers waaronder

A D V E R T E N T I E

De best gesorteerde stripwinkel in de Zaanstreek!

Stripboekhandel De 9e kunst

Voor nieuwe en bijzondere albums

Altijd leuke aanbiedingen!

Veeringstraat 54
1502 NM Zaandam
tel. 06-28919687

Zie de website voor de huidige acties!

www.stripboekhandelde9ekunst.nl

's Werelds oudste stripinformatieblad
verschijnt 8 maal per jaar en
wordt samengesteld door een
onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Rik Sanders

Medewerkers
Ruben Acohen, Olav Beemer, Ben Blits,
Bruno Bollaert, Ruud Booms, Graddy Boven,
Patrick van Ernst, Eric Heuvel, Just de Leeuwe,
Lucas van Loenhout, Willard Mans,
Michel van Merriënboer, Alex Odijk, Bert Post,
Dik Rondeltap, Robin Schouten, Rik Spanjers,
Erwin Suvaal, Robin Utrecht, Harry Verkuylen,
Rudy Vrooman, Harry Wibier

Aan Stripschrift is in 2011 de P. Hans Frankfurter-
prijs voor bijzondere verdiensten toegekend.

Omslag
Eric Heuvel

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
e redactie@stripschrift.nl
@Stripschrift
Stripschrift

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en
wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd.
Eventueel gemiste nummers zijn
te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op
girorekening 9347590 ten name van
Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €49,00
België €52,00
Other countries €66,00
IBAN NL07 INGB 0009 3475 90
SWIFT/BIC INGBNL2A
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan
de uitgever, uiterlijk twee nummers
voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het
vermenigvuldigen van artikelen en
illustraties is slechts geoorloofd na
schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt
niet geretourneerd. De verantwoordelijkheid
voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties
en het opvragen van de tarieven
kunt u contact opnemen met de uitgever,
of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven

Stripschrift wordt uitgegeven
in opdracht van Het Stripschap.
Leden van Het Stripschap krijgen €1,25
korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

de al genoemde Ortiz en Bennet maar ook met Manfred
Sommer startte hij het stripblad *Metropol*; er zouden
slechts twaalf exemplaren van verschijnen. Voor de
Italiaanse uitgeverij Sergio Bonelli Editore maakte hij
scenario's voor de serie *Tex Willer*. Segura werd 64 jaar.

Op 12 februari overleed de Amerikaanse tekenaar
John Severin. Severin begon zijn carrière in de
jaren 1940 waarin hij samenwerkte met Joe Simon
en Jack Kirby. Hij tekende bij voorkeur humor- en
westernstrips. Zo droeg hij ondermeer bij aan de
bepaalde comicreeks van de EC Library
met strips in *Two-Fisted Tales* maar
ook aan de oorlogstrip *Frontline
Combat*. Andere bekende strips die
Severin tekende waren *Sgt. Fury* en *The
Incredible Hulk*. De stripreeksen *Raw-
hide Kid* en *Kid Colt* – die in Nederland
binnen de reeks *Sheriff Classics* ver-
schenen – werden groot terwijl hij ze
tekende. Tot slot was hij één van de
grondleggers van het satirische blad
Mad; zijn werk verscheen in de allereer-
ste nummers die verschenen. Hij werkte
daarin samen met Harvey Kurtzman,
Jack Davis en Wally Wood. Severin, die
90 jaar werd, kreeg in 2003 een plaatsje
in de Will Eisner Hall of Fame.

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Het heeft lang geduurd voor de Verenigde Staten
Disneyfiguurtjes op de postzegels gingen afdrucken.
En terecht!

Verschillende staatjes hebben dit postzegelgenre
wereldwijd jaren lang een twijfelachtig imago gege-
ven. In Azië, Oost-Europa, Afrika, Midden- en Zuid-
Amerika drukten ze te pas en te onpas speciale
verzamelaaredities, dikwijls zonder rechten af te
dragen.

Daarnaast blijkt het ook nog eens heel moeilijk om

een beetje aardige zegel te maken met deze poppe-
tjes. De mooiste series bleken in de loop der jaren
gebaseerd op een klein specialistisch aspect van
Disney, bij voorbeeld Pocahontas, speelgoed of de
Finse tekenstudio. Dat weerhield de Amerikaanse
posterijen er niet van twee series uit te brengen
rondom de twee algemene thema's romantiek en
magie. Het resultaat is – ondanks de aandacht voor
licht en schaduw in de tekeningen – een beetje flets
ten opzichte van alle exotische edities. HW

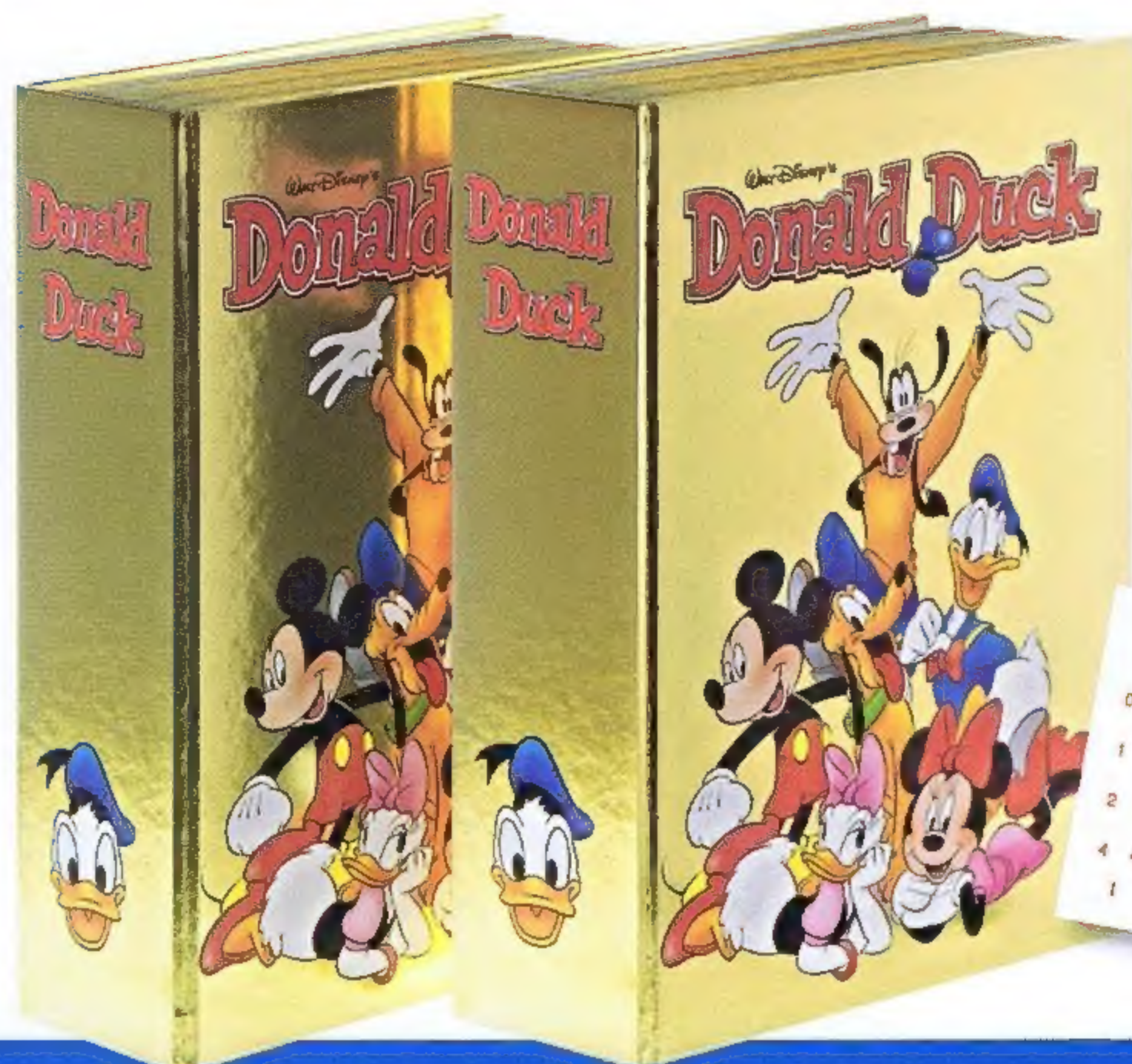

Land van herkomst: Verenigde Staten - Jaar van uitgifte: 2006 en 2007 - Cataloguswaarde: €5,00 samen

Duckstadshop.nl

DE VOORDELIGSTE DISNEY PRODUCTEN IN DE VROLIJKSTE ONLINE WINKEL!

Gouden verzamelbanden

- Bewaar de jubileumjaren van Donald Duck Weekblad in de speciale gouden verzamelbanden
- Inclusief stickers om zelf het gewenste jaar aan te geven
- Er passen 26 edities Donald Duck of 13 edities Donald Duck Extra in één verzamelband

abonnees
€18,50
niet-abonnees
€19,95

Dekbedovertrek

abonnees
€ 34,95
niet-abonnees
€ 39,95

- 100% katoen • 140 x 200 cm groot
- Voor- en achterzijde verschillend bedrukt
- Voorplaten uit 60 jaar Donald Duck

Portable dvd-speler

abonnees
€ 110
niet-abonnees
€ 125

IN SAMENWERKING MET
AKAI

- 9 inch portable dvd-speler
- Voorzien van 180 graden draaischerm
- Inclusief afstandsbediening en oordopjes
- Opbergtas met ophangstelsysteem voor in de auto
- Plus accu's voor thuisgebruik en voor in de auto
- Nederlandstalige handleiding

Horloge

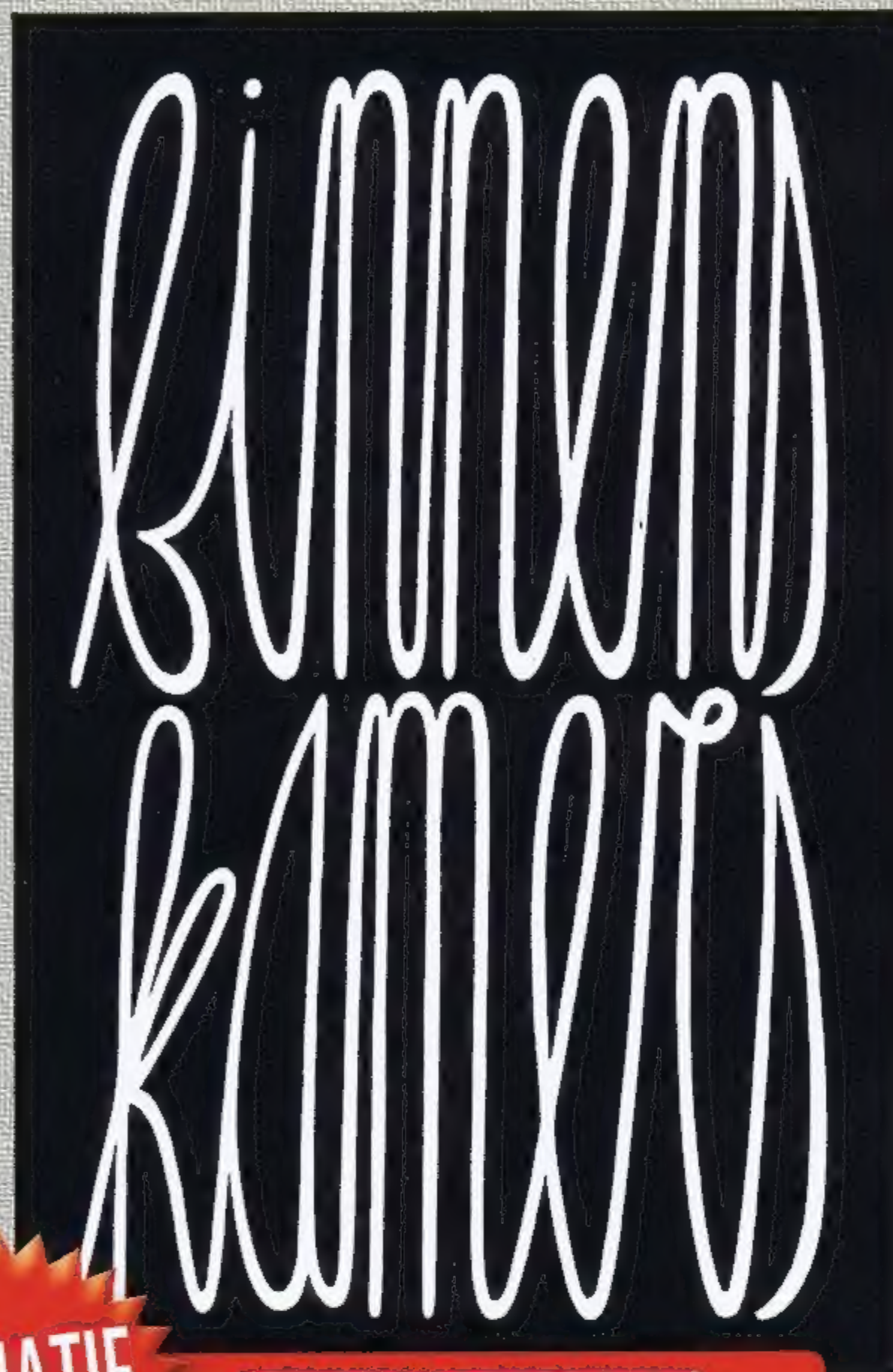

abonnees
€ 29,95
niet-abonnees
€ 34,95

- In leuke cadeauverpakking
- Met 2 verschillende horlogebandjes
- Polsomtrek van 13-19 cm

Bestel snel op www.duckstadshop.nl

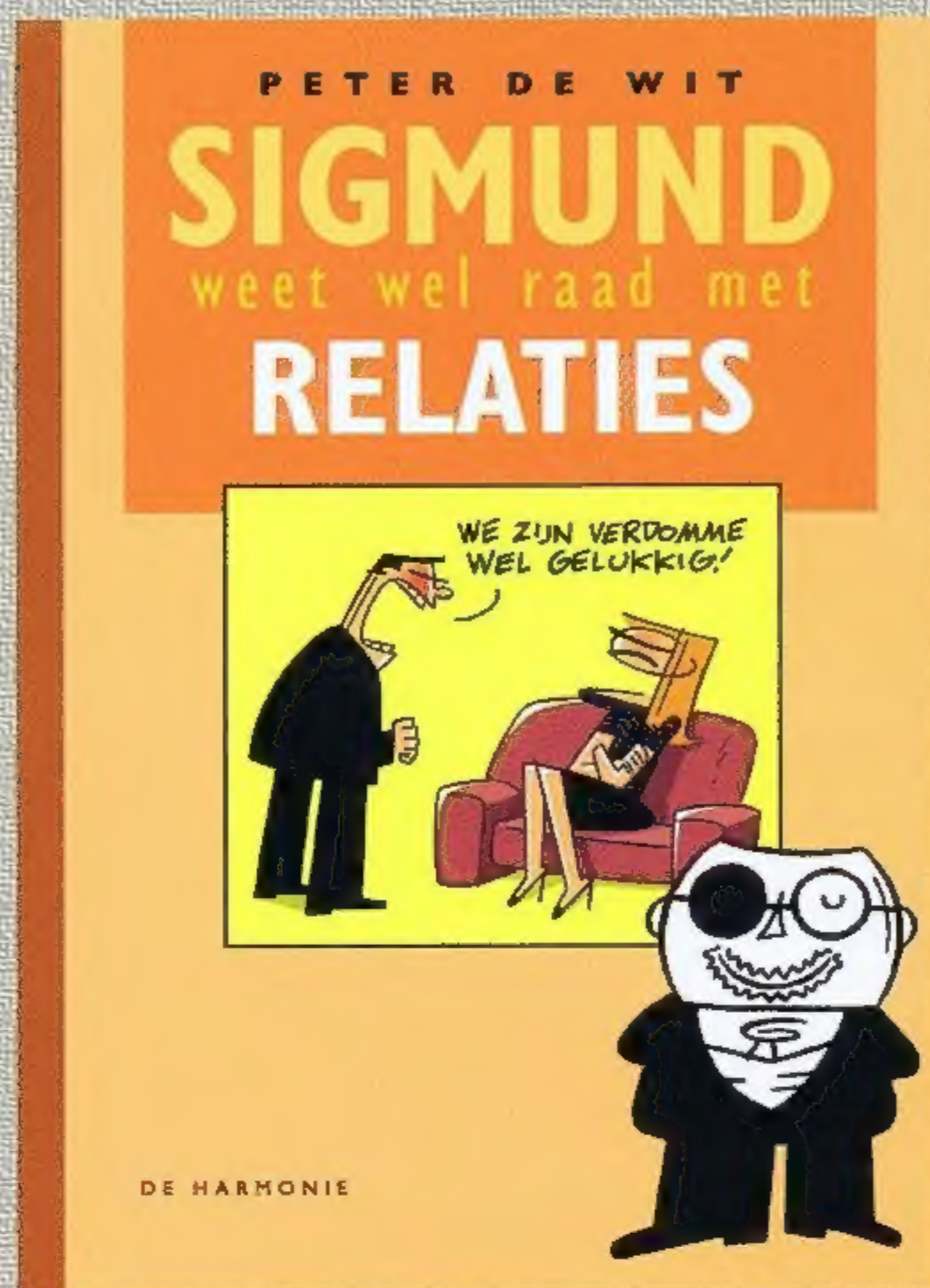
Veel korting voor abonnees van Donald Duck. Vraag eerst aan je ouders of je iets mag bestellen!

**NOMINATIE
2011**

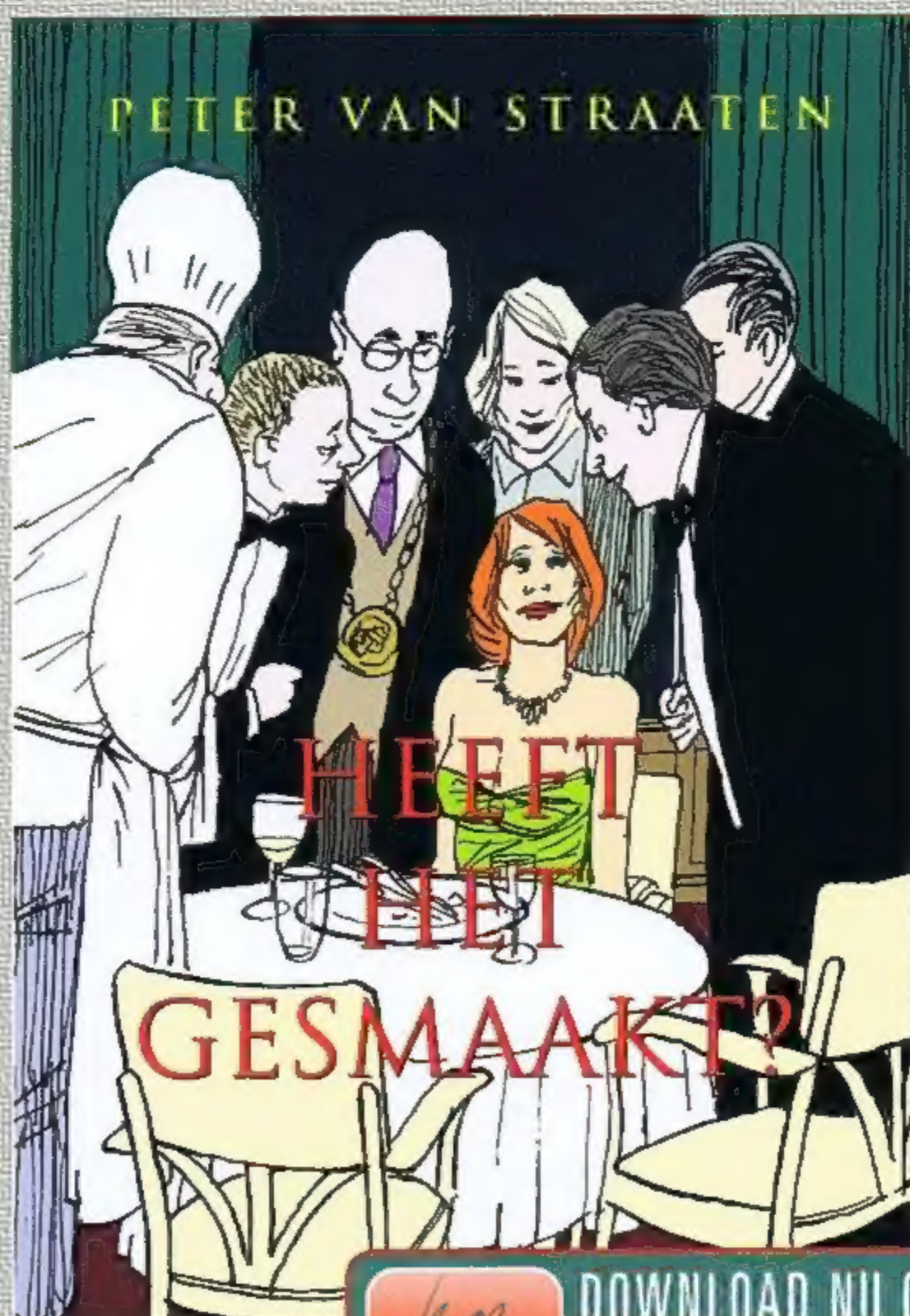
**STRIPSCHAPPENNING
ALBUM VAN HET JAAR 2011
VOOR TIM ENTHOVEN**

€ 24,50

**CONTROVERSIËLE ADVIEZEN
VAN NEDERLANDS BEKENDSTE
STRIPPSYCHIATER.**

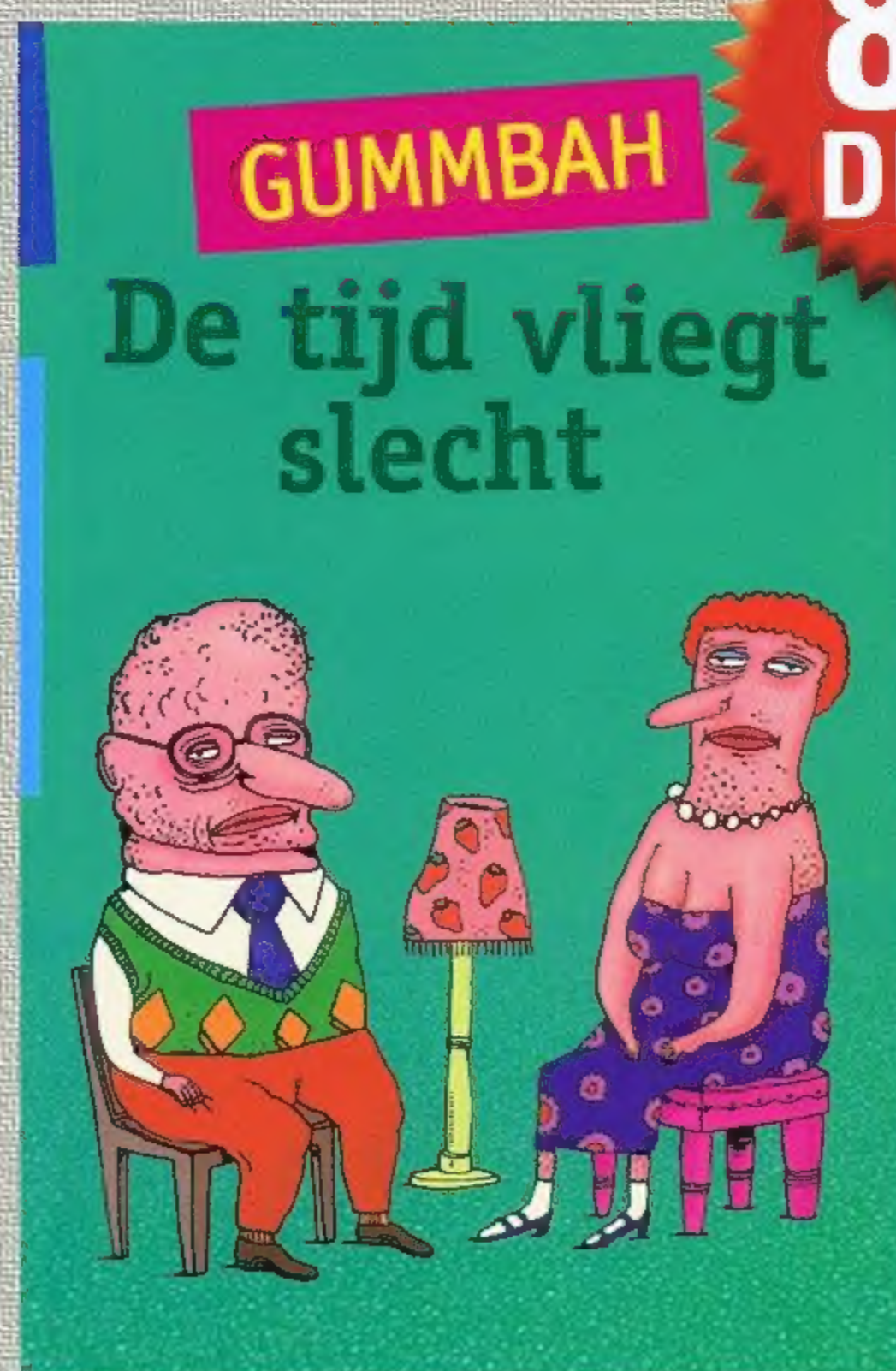
€ 9,90

€ 14,90

SMULLEN MAAR!

**DOWNLOAD NU OOK
PETER'S ZEURKALENDER
ALS APP! € 3,99**

**8ste
DRUK**

€ 9,90

ONVERBIDDELIJKE BESTSELLER

www.deharmonie.nl

Nu 2 avonden

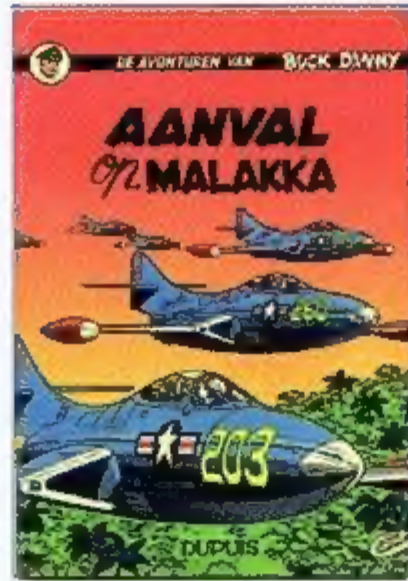
Wekelijkse stripveiling!

- ✓ Bieden vanaf vrijdag.
- ✓ Kavels lopen op twee avonden af:
maandag en woensdag vanaf 20:00 uur.
- ✓ Aanbod van **professionele en particuliere** aanbieders.

Van 9 t/m 12 maart houden wij een speciale Marten Toonder veiling. De kavels zijn dat weekend te bekijken tijdens **De Stripdagen in Gorinchem**.

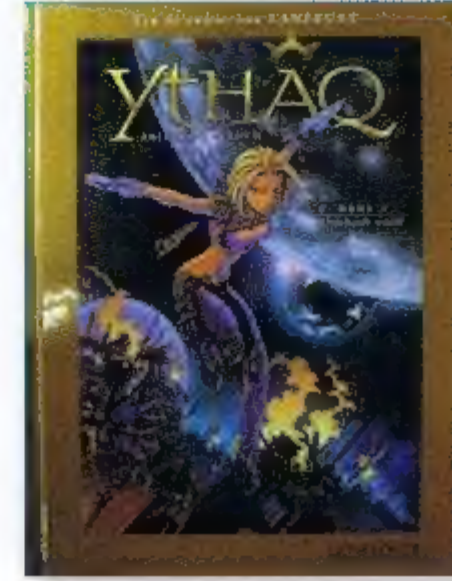
Opbrengst €1.950

Opbrengst € 500

Opbrengst € 750

Opbrengst € 220

Opbrengst € 420

catawiki.nl/stripveiling**Zelf verkopen op de veiling?**Kijk voor uitleg op catawiki.nl/stripveiling/verkop

Bekijk ook onze

Stripdagaanbieding

- ✓ Strips, zeefdrukken, beelden, etc.
- ✓ Kortingen van 50% of meer.
- ✓ Elke dag een unieke aanbieding!

catawiki.nl/dagaanbieding**'s Werelds grootste catalogus & marktplaats voor verzamelaars**